

ŠKOLNÍ VZDĚLÁVACÍ PROGRAM pro základní vzdělávání „ŠKOLA POD FIOLNÍKEM“

vychází z Rámcového vzdělávacího programu pro základní vzdělávání
(čj. 27 002/2005-22), upraveného k 1.9.2016 MŠMT (leden 2016)
Úprava RVP ZV na základě novely školského zákona (zákon č. 82/2015 Sb.), požadavků Evropské
komise a Akčního plánu inkluzivního vzdělávání MŠMT na období 2016–2018

Č.j. 119/2022 (verze 9)

1. Identifikační údaje

Předkladatel:

Základní škola Vlastějovice

(součást příspěvkové organizace Základní škola a Mateřská škola Vlastějovice, okres Kutná
Hora)

Vlastějovice 56, 285 23

Mobil: 733 102 668

www.zsamsvlastejovice.cz

reditelka@zsamsvlastejovice.cz

ředitelka: Mgr. Olga Sýsová

IČO: 71002731

Redizo: 600046532

ID datové schránky: 5kk6sy6

Zřizovatel:

Obec Vlastějovice

Vlastějovice čp. 4, 285 23

Tel: 327 598 131

Fax: 327 598 282

www.vlastejovice.cz

podatelna@vlastejovice.cz

projednáno pedagogickou radou: 30. 8. 2022

projednáno a schváleno ŠR: 30. 8. 2022

Platnost : od 1. září 2022 do odvolání

podpis ředitele a razítko:

2. Charakteristika školy:

2.1 Z historie školy

Škola ve Vlastějovicích byla zřízena ve školním roce 1866/67. Do této doby docházely školní děti do školy v Pertolticích. Nově zřízená škola byla jednotřídní.

Počátkem školního roku 1902/03 byla zřízena druhá třída.

Do roku 1979 se ve Vlastějovicích učilo ve dvou třídách, a to 1.-5. ročník. Pro školní rok 1979/80 byla zřízena jednotřídka pro 1.- 4. ročník. Ta byla pak odborem školství a kultury zrušena k 1. 9. 1980. Budova školy poté sloužila k různým účelům: zdravotní středisko, kadeřnictví, obchod smíšeným zbožím, obřadní místnost MNV, knihovna, sklad CO a klubovna Českého svazu žen. Obecní knihovna, sklad CO a klubovna jsou v budově školy i nyní.

Z podnětu rodičů se od srpna 1991 začala jednání mezi Obecním úřadem Vlastějovice, Školským úřadem v Kutné Hoře a ministerstvem školství o znovuotevření školy. Slavnostně byla škola otevřena 1. 9. 1994 pro 1.- 3. postupný ročník.

2.2 Současnost

1. ledna 2003 byl Obcí Vlastějovice zřízen právní subjekt sloučením dosud samostatné mateřské školy a školy základní, obsahující dále školní družinu a školní jídelnu – výdejnu.

Po dohodě s rodiči a se zřizovatelem byl kvůli absenci žáků pro 1. ročník pro školní rok 2008/09 otevřen 4. ročník a v roce 2009/10 i 5. ročník, dokud se nepodaří naplnit kapacitu školy. Schválená kapacita je 15 žáků. Pro nesplnění minimálního počtu žáků (10) škola v období 2010-2016 každoročně žádala o výjimku. Zřizovatel výjimku vždy schválil a dofinancoval chybějící prostředky.

Ve školním roce 2016/17 došlo k naplnění kapacity (15 žáků). Od té doby škola již minimální počet žáků splňuje. Ve školním roce 2018/19 byla dokonce jedna žádost zamítnuta (dítě z nespádové oblasti).

2.3 Umístění školy

Škola se nachází ve dvoupatrové budově zhruba uprostřed obce. K budově náleží zahrada o rozloze asi 400 m² využívaná v hodinách Tv, někdy o velké přestávce a při pobytu žáků v odpolední družině. V přízemí budovy je tělocvičný sál, skladové prostory a WC. V patře je potom učebna, kabinet a ředitelna, také sociální zařízení a úklidová komora.

Od 1. 9. 2014 je samostatnou součástí organizace také součást Školní družina, která je provozována v budově ZŠ. Od roku 2019 po přemístění místní knihovny, která byla před lety umístěna do původně druhé učebny školy, do nové budovy obecního úřadu se plánuje rekonstrukce této místnosti na učebnu ŠD. Provoz školní družiny je zatím realizován v tělocvičném sále nebo venku, po skončení výuky starších ročníků pak v učebně.

V budově mateřské školy mají žáci možnost se naobědvat. Obědy od září 2021 dovážíme ze Zbraslavic-dodavatelem je příspěvková organizace ZŠ Zbraslavice, jejíž součástí je i školní jídelna.

Na podzim 2020 proběhla výměna oken a střešní krytiny. Dalším projektem je celkové zateplení budovy a výměna topného systému z AKU na tepelné čerpadlo. Kvůli pandemii covid19 nebyla dotace v roce 2021 udělena.

2. 4 Vybavení školy

Technická vybavenost: 3 stolní žákovské počítače v učebně a 1 stolní učitelství v ředitelně s přístupem k internetu

tabule propojená s dalším počítačem pro učitele a projektorem
videorekordér a televize

dříve používaný digitální fotoaparát nahradil mobilní telefon s fotoaparátem

2 notebooky pro zaměstnance

multifunkční zařízení (černobílá tiskárna s kopírkou a scenerem)

10ks notebooků pro žáky zakoupených z dotačního programu Šablony III.

celá budova má přístup k internetu (Wifi systém) s neveřejnou IP adresou

Materiální podmínky: vybavení pomůckami, učebnicemi

vybavení knihovny kvalitní dětskou literaturou
prostředky na DVPP

Prostorové podmínky: učebna, kabinet, sborovna, tělocvičný sál, zahrada u budovy ZŠ,
zahrada u budovy MŠ, obecní hřiště a park, nedaleký les

2. 5 Charakteristika ped. sboru

- Ředitelka školy je zároveň třídní učitelka – pracuje na plný úvazek absolventka VŠ pedagogické při Univerzitě Hradec Králové (aprobace matematika- fyzika pro 2. stupeň ZŠ) a Pedagogické fakulty UK v Praze (učitelství pro 1. stupeň ZŠ), od dubna 2022 také kvalifikovaný výchovný poradce, zastává také pozici metodika prevence
- netřídní učitelka na částečný úvazek, která je zároveň vychovatelkou ve školní družině bakalář v oboru vychovatelství, v současnosti studující Pedagogické fakulty Univerzity Hradec Králové -obor učitelství pro 1. stupeň ZŠ

2. 6 Dlouhodobé projekty a mezinárodní spolupráce

Dlouhodobé projekty a projekty mezinárodní spolupráce nevykonáváme. Důvodem je malý kolektiv pedagogů.

Další celoroční akce ve škole:

- Mléko do škol
- Ovoce a zelenina do škol
- Zdravé zuby
- vánoční besídka
- sběr starého papíru s firmou FCC
- Recyklohraní
- Halloween-Dušičky
- Noc s Andersenem
- 3-denní adaptační pobyt

- exkurze do knihovny
- charitní sbírky (Diakonie, Chrupa, Sidus)

akce pro veřejnost:

- karneval na konci šk. roku
- oslavy MDD
- vítání občánků
- rozsvěcení vánočního stromečku
- Tříkrálová sbírka

2.7 Spolupráce s rodiči a jinými subjekty

1. rodiče – pravidelné čtvrtletní třídní schůzky, setkávání se na akcích školy
2. zřizovatel – finanční zajištění provozu školy, zapůjčení sálu v KD pro akce školy, technická údržba
3. Pdg-psychologická poradna v K. Hoře – odborné konzultace, školení, diagnostika poruch učení a chování žáků
4. zájmové org. v obci, drobní podnikatelé v obci, sdružení MAS Lípa pro venkov
5. ZŠ a MŠ Kácov a malotřídní školy na Kutnohorsku a Čáslavsku– konzultace s kolegy
6. Plavecká škola v K. Hoře – zajištění plaveckého výcviku žáků
7. Policie ČR-prevence
8. Hasičský záchranný sbor ve Zruči n. S.-prevence
9. ČSI-konzultace a kontrolní činnost
10. MÚ Kutná Hora- odbor péče o dítě -prevence
11. Spolupráce s nadačním fondem Eduzměna
12. Spolupráce s Týmem duševního zdraví se sídlem ve Zruči n. S.

3. Charakteristika ŠVP

ŠVP vychází z Rámcového vzdělávacího programu pro základní vzdělávání, z analýzy vlastních možností a schopností pedagogického sboru, z požadavků rodičů a navazuje na tradice školy, a ze vzdělávacího programu Základní škola čj.16847/96-2)

ŠVP navazuje na RVP mateřské školy, která je naší součástí („Hrajeme si celý rok“). Filozofií vzdělávacího programu je vybavit žáka „klíčovými kompetencemi“, které představují soubor znalostí, dovedností, návyků a postojů, které jsou využitelné v různých učebních i praktických činnostech a situacích. Na utváření klíčových kompetencí se podílejí předměty všech vzdělávacích oblastí (viz níže). Školní vzdělávací program v jednotlivých vyučovacích předmětech v konkrétních ročnících specifikuje očekávané kompetence a učivo vzdělávacích oborů do dílčích dovedností žáků s vymezením učiva (použitým jako prostředek pro dosažení těchto dovedností).

3.1 Zaměření školy

Chceme, aby žák dokázal

- Osvojit si strategii učení a být motivován pro celoživotní učení
- Tvořivě myslet, logicky uvažovat a řešit problémy
- Správně vyhodnotit nalezenou informaci
- Umět komunikovat
- Spolupracovat a respektovat práci a úspěchy vlastní i druhých
- Projevovat se jako svobodná a zodpovědná osobnost
- Projevovat pozitivní city v chování, jednání a v prožívání životních situací, vnímavost a citlivé vztahy k lidem, svému prostředí i k přírodě.
- Aktivně rozvíjet a chránit své fyzické, duševní a sociální zdraví
- Plnohodnotně žít ve společnosti s ostatními lidmi, být tolerantní a ohleduplný k jiným lidem, jejich kulturám a duchovním hodnotám
- Poznat své reálné možnosti a uplatňovat je při rozhodování o vlastní životní a profesní orientaci

3.2 Výchovné a vzdělávací strategie (Klíčové kompetence)

<i>1. Kompetence k učení</i>	
cíl: umožnit žákům osvojit si strategie učení a motivovat je pro celoživotní vzdělávání	
na konci 1.období žák:	<ul style="list-style-type: none"> • čte s porozuměním přiměřeně náročné texty, pracuje s nimi a přemýšlí o nich • reprodukuje obsah přečteného nebo viděného • používá slovník, encyklopedii, mapu, internet, kde vyhledá a následně třídí informace • řeší a tvoří úlohy, ve kterých aplikuje získané vědomosti • posoudí vlastní pokrok
na konci 2.období žák:	<ul style="list-style-type: none"> • vyhledává, třídí a propojuje informace, používá je i v praktickém životě • samostatně pozoruje a experimentuje, výsledky zhodnotí a vyvodí z nich závěry • aplikuje získané vědomosti z konkrétní oblasti do jiných oblastí • má pozitivní vztah k učení, plánuje, jak své učení zdokonalit

	•
žák v 1. období:	učitel:
<ul style="list-style-type: none"> • vědomě eliminuje rušivé podněty a vytváří si optimální podmínky pro učení • soustředí se • vytváří plán domácí přípravy • uspořádá si práci • organizuje časové rozvržení práce • samostatně vyhledává informace v učebnicích, slovnících, časopisech, knihovně a na internetu a získané informace třídí na základě pochopení • porovnává významy slov, těmto slovům rozumí • řeší úlohy, kde aplikuje dosavadní znalosti • srovnává a hodnotí na praktických ukázkách • nachází souvislosti mezi vzhledem přírody a činností člověka • využívá poznatků o vlastním těle pro zdravý způsob života • je zodpovědný za své učení • zamýšlí se nad radou • neodmítá představu celoživotního vzdělání – spolupracuje na vytváření vize • reálně odhaduje své možnosti 	<ul style="list-style-type: none"> • podněcuje žáky k zájmu o řešení a objevování nových věcí • vede žáky ke spolupráci při plnění úkolů, vybízí je k aktivitě a vhodně je motivuje • vede žáky ke správnému řešení úkolů i cestou využívání případných chyb, kterých se žáci dopouštějí • pomáhá žákům s výběrem vhodných pomůcek a publikací • má stále na zřeteli individuální vztah žáka k učení a využívá vhodných povzbuzujících hodnocení • zadává úkoly, které vyžadují samostatné vyhledávání informací z různých zdrojů • vede žáky k samostatnému třídění informací • zadává úkoly, při nichž žáci spolupracují a vzájemně hledají cestu ke správnému řešení • vede žáky k pochopení informací tak, aby je dokázali efektivně využívat v procesu učení i v praktickém životě • umožňuje žákům prezentovat výsledky jejich práce (např. nástěnky, prezentace,...) • vhodně zvolenými otázkami nebo pracovními úkoly směřuje žáky k pochopení souvislostí • připomíná užívané termíny, znaky a symboly, které žáci znají z jiných předmětů • propojuje konkrétní situace z běžného života s poznatky z různých vzdělávacích oblastí • umožňuje žákům, aby si vzájemně sdělovali své pocity a názory • vede žáky k prozkoumávání pohledů a názorů, lišících se od jejich vlastních • ukazuje žákům, jak mají formulovat své hypotézy a ověřovat jejich pravdivost pokusem či pozorováním • umožňuje žákům zhodnotit úspěšnost dosaženého cíle • sleduje úspěšnost jednotlivých žáků, oceňuje jejich pokrok podle individuálních schopností • vede žáky k sebehodnocení
žák v 2. období:	
<ul style="list-style-type: none"> • vybírá smysluplné a účelné strategie k učení, k rychlému a úspěšnému dosažení cíle • získané informace dále propojuje a efektivně je využívá v domácí přípravě, zadané práci ve škole, v tvůrčích činnostech i v praktickém životě • používá obecně užívané termíny ze všech oblastí, co nezná, najde v encyklopedii nebo na internetu • porovnává nové informace se známými daty z různých předmětů a z běžného života • věří svému úsudku 	

2. Kompetence k řešení problémů	
cíl: <i>podněcovat žáky k tvořivému myšlení, logickému uvažování a k řešení problémů</i>	
na konci 1.období žák:	<ul style="list-style-type: none"> • zredukuje a pochopí daný problém, vlastními slovy navrhne řešení problému • vyhledá informace, seřadí je, vytrvale hledá řešení • při řešení využívá již dříve naučené algoritmy řešení, nalézá nové možnosti řešení • přesvědčí se o správnosti řešení problému, zdůvodní postup řešení, má radost z úspěchu, nenechá se odradit neúspěchem
na konci 2.období žák:	<ul style="list-style-type: none"> • analyzuje daný problém, vysvětlí příčiny, vytvoří hypotézu, naplánuje postup řešení • vyhledá, porovná a roztřídí informace, navrhne různé varianty řešení, kombinuje možná řešení • práci si zorganizuje, nalezne souvislosti, stanoví optimální způsob řešení a samostatně vyřeší • na základě vlastních zkušeností a získaných dovedností řeší další podobné problémy, nacvičené algoritmy dále rozvíjí • o svém výsledku diskutuje, obhajuje si své řešení, přijme kritiku a zváží její opodstatněnost
žák v 1. období:	učitel:
<ul style="list-style-type: none"> • pojmenuje problém, zaměří na něj pozornost • vhodnými dotazy se ujistí, zda problémovou situaci pochopil • uvede alespoň jeden způsob řešení • k vyhledání dalších informací využije slovníky, encyklopedie, internet, mapy atp. • vyloučí nepoužitelné informace • cílevědomě se soustředí na nalezení řešení problému • nalezená řešení konfrontuje s daným problémem • při řešení využívá již ověřených postupů • nalezené řešení si ověřuje • vytváří si pohled na přírodu a společnost • sleduje vlastní pokrok při zdolávání problému • prezentuje své řešení • pochválí cizí řešení • přebírá zodpovědnost za řešení problému 	<ul style="list-style-type: none"> • společně s žáky formuluje cíl činnosti • klade otevřené otázky • zadává problémové úlohy • vybízí žáky, aby kladli otázky • zadává úkoly způsobem, který umožňuje volbu různých postupů • zadává úkoly, při kterých žáci kombinují informace z různých zdrojů • umožňuje diferencované výkony podle individuálních schopností žáků • pracuje s chybou žáka jako s příležitostí, jak ukázat cestu ke správnému řešení • sleduje úspěšnost jednotlivých žáků a oceňuje jejich pokrok, vede žáky k hodnocení vlastních strategií • umožňuje žákům pracovat s materiály a zdroji, v nichž si mohou ověřit správnost svého řešení • vytváří vhodnou atmosféru k navození problému
žák v 2. období:	
<ul style="list-style-type: none"> • zjistí a vysvětlí příčiny problému, určí možné následky • přesvědčí se, že nepřehlédl důležitou informaci, rozlišuje důležité od 	<ul style="list-style-type: none"> • zajímá se o názory, náměty a zkušenosti žáků • vede žáky k prozkoumávání pohledů a názorů, lišících se od jejich vlastních • navrhuje různá hlediska pro řešení

<p>nepodstatného</p> <ul style="list-style-type: none"> • uvede způsoby řešení, hledá analogie, vytváří řetězce asociací • nalezené informace porovná a utřídí • vyloučí zavádějící informace • nespokojí se s jediným řešením, hledá různé varianty • nalezená řešení konfrontuje s daným problémem, doplňuje a upřesňuje své řešení a zjišťuje, zda je to konečné řešení • nalezené strategie aplikuje na podobné problémy • vytváří si komplexnější pohled na přírodní a společenské jevy • obhájí své řešení • při konfrontaci s jiným řešením věcně argumentuje • posoudí vhodnost řešení problému v porovnání s realitou • podpoří stanovisko spolužáka • přebírá zodpovědnost za řešení problému 	<p>problému</p> <ul style="list-style-type: none"> • zadává úkoly způsobem, který umožňuje volbu různých postupů, při kterých žáci kombinují informace z různých oborů • vůči každému žákovi projevuje očekávání úspěchu • zadává úkoly, při kterých žáci spolupracují • ukazuje žákům, jak mají formulovat hypotézy vedoucí k řešení problému • vybízí k vyhledávání dalších problémů, které se řeší stejným způsobem • ve výuce reflektuje společenské i přírodní dění • zařazuje metody, při kterých docházejí k objevům, řešením a závěrům žáci sami • důsledně rozlišuje procesy učení a hodnocení • vyžaduje dodržování pravidel • vede žáky k plánování úkolů a postupů
---	--

3. Kompetence komunikativní	
cíl: vést žáky k otevřené, všestranné a účinné komunikaci	
na konci 1.období žák:	<ul style="list-style-type: none"> • vyjadřuje svůj názor a obhajuje ho (argumentuje) • vhodně reaguje na názory ostatních, je k nim tolerantní, zapojuje se do života třídy • na základě věcných argumentů je schopen přiznat chybu, vyvodit osobní důsledky • k interakci využívá dostupných moderních prostředků komunikace • s pochopením pracuje s textem, tvořivě jej využívá k osobnostnímu rozvoji
na konci 2.období žák:	<ul style="list-style-type: none"> • vhodně nonverbálně komunikuje • srozumitelně formuluje myšlenky, logicky je rozvíjí • využívá komunikační prostředky pro osobnostní a profesní rozvoj • aktivně se zapojuje do společenského dění • komunikativních dovedností využívá k vytváření pozitivních vztahů (nejen ve vrstevnické skupině) potřebných k plnohodnotnému životu
žák v 1. období:	učitel:
<ul style="list-style-type: none"> • vlastními slovy správně formuluje obsah sdělení v rámci probíraných témat • vytváří krátký mluvený nebo písemný projev, dodrží časovou posloupnost • udržuje oční kontakt • nezasahuje do repliky mluvčího před 	<ul style="list-style-type: none"> • dává prostor pro logické vyústění písemného i mluveného projevu • volí správná slovní spojení • vybízí žáky ke vhodné komunikaci • ve vybraných situacích žakovské odpovědi nekomentuje, posouzení nechá na žácích

<p>jejím ukončením</p> <ul style="list-style-type: none"> • projevuje souhlas či nesouhlas, dává známky zaujetí • zopakuje vlastními slovy, co mluvčí řekl • čte s porozuměním, soustředí se na hlavní myšlenku • adekvátně reaguje na nonverbální komunikaci (je pro něj čitelná), patřičně reaguje na zvuk i gesta • rozvíjí si vlastní slovní zásobu • ovládá základní úkony na PC • respektuje pravidla etiky při komunikaci • ověřuje si, zda chápe názor, sdělení správně • upřesňuje svá tvrzení, když vidí, že nebyl pochopen • neodsuzuje druhé za jejich názor 	<p>samotných</p> <ul style="list-style-type: none"> • drží se tématu • nabádá k formulaci a zpřesňování myšlenek • používá spisovného jazyka • udržuje oční kontakt • nechá žáka domluvit • kladením vhodných dotazů pozitivním způsobem usměrňuje dialog • vybízí k parafrázi a provádí shrnutí • zařazuje zadání, kterými diagnostikuje, jak žáci text pochopili • zařazuje aplikační úlohy • ukazuje výhody a nevýhody využití moderních technologií • vytváří modelové situace • umožňuje rozšíření slovní zásoby žáků • věnuje pozornost nonverbální komunikaci • zdůrazňuje důležitost osobního kontaktu • dbá na vhodnou volbu způsobu komunikace • ověřuje si, zda chápe názor, sdělení správně • upřesňuje svá tvrzení, když vidí, že nebyl pochopen • neodsuzuje druhé za jejich názor • upozorňuje žáky na chyby v komunikaci
<p>žák v 2. období:</p> <ul style="list-style-type: none"> • vlastními slovy správně, přesně a logicky vysvětluje a formuluje obsah sdělení v rámci probíraných témat • srozumitelně a správně se vyjadřuje, rozlišuje spisovnou a nespisovnou výslovnost ve svém písemném i mluveném projevu • vhodně vyzývá k pokračování, k upřesnění řečeného • reaguje na pocity a mínění druhého • shrnuje to, co bylo řečeno • zaznamenává své myšlenky, vystihne podstatu věci • bez rozpaků veřejně promlouvá • analyzuje celek a jednotlivé části textu • nalezne jádro sdělení • kriticky naslouchá médiím • analyzuje situaci a patřičně reaguje • formuluje a přiměřeně obhajuje své názory • smysluplným způsobem používá internet, uvědomuje si funkci komunikačních prostředků • vhodně reaguje na názory ostatních, je k nim tolerantní 	

4. Kompetence sociální a personální

cíl: rozvíjet u žáků schopnosti spolupráce v týmu, respektování práce a výsledků vlastních i druhých, potřeby projevat pozitivní city v chování a prožívání životních situací

na konci 1.období žák:

- se svou řečí počká , až je mu přiděleno slovo, ovládá se

	<p>a neskáče druhým do řeči</p> <ul style="list-style-type: none"> • pozorně naslouchá, když někdo mluví o svých zkušenostech • pokud s názory druhých nesouhlasí, nereaguje agresivně • rozlišuje dobré od zlého, přidrží se poznaného dobra • utvoří si představu o sobě samém, má pozitivní vztah k vlastnímu tělu, zná a oceňuje vlastní hodnoty • veden pozitivním prožitkem pochvaly za správné konání si fixuje správné způsoby chování a jednání, respektuje stanovená pravidla, počítá s důsledky svého chování, vyrovná se s neúspěchem, ovládá návaly vzteku a hněvu
na konci 2.období žák:	<ul style="list-style-type: none"> • vyjadřuje jen takové názory, které mohou přispět k řešení problémové situace • vytváří uvolněnou a přátelskou atmosféru • vžívá se do vypravěče a slovně i mimoslovně vyjadřuje mluvčímu uznání • posuzuje hodnotu činu a názoru podle důsledku, ke kterým vedou • rozlišuje mezi skutečnými hodnotami a jejich náhražkami • rozpozná své slabé a využívá své silné stránky • pocit sebeuspokojení a sebeúcty chápe a používá k tomu, aby se nepropůjčil k činnostem proti svému svědomí a aby byl užitečný druhým
žák v 1. období:	učitel:
<ul style="list-style-type: none"> • pracuje ve skupině i sám, vnímá učitele a učí se mu naslouchat • dovede požádat o pomoc • přiměřeně reaguje na poznámky spolužáků, porovnává výkony, ohleduplně hodnotí práci, postoje • je schopen utvořit si na daný problém názor a neodbíhat od tématu. Se svou řečí počká až do přidělení slova, ovládá se a neskáče druhým do řeči • pozorně naslouchá, když někdo mluví o svých zkušenostech, svůj nesouhlas nevyjadřuje agresivně • rozlišuje dobré od zlého, přidrží se toho, co poznal jako dobro. • utváří si představu o sobě samém, cení si 	<ul style="list-style-type: none"> • vede žáky k samostatné práci ve skupině • v případě potřeby poskytne radu nebo pomoc • podílí se společně se žáky na vytváření pravidel práce v týmu • podporuje v žácích potřebu spolupráce při řešení daných úkolů • vede žáky k ocenění zkušenosti druhých • vytváří podmínky pro nabývání pozitivních osobnostních rysů, efektivních sociálních dovedností a morálně hodnotných postojů • sleduje atmosféru v týmu • ukazuje žákům směr, jak být pozitivně prospěšným členem skupiny • pěstuje u žáků kvalitní interpersonální

<p>vlastního těla, zná a oceňuje vlastní hodnoty</p> <ul style="list-style-type: none"> • veden pozitivním prožitkem pochvaly za správné konání si fixuje správné způsoby a jednání, respektuje stanovená pravidla, počítá s důsledky svého chování, dokáže se vyrovnat s neúspěchem, ovládá návaly vzteku a hněvu 	<p>vztahy</p> <ul style="list-style-type: none"> • vede žáky k úctě při jednání s druhými lidmi • pochvalou podporuje u žáků vytváření kladného sebehodnocení a sebeúcty • zajímá se o názory, náměty a zkušenosti žáků • svým jednáním a ohleduplným chováním přispívá k upevňování dobrých mezilidských vztahů • dbá, aby se všichni zapojili a každý měl prostor k sebevyjádření • věnuje dostatek času reflexi dokončených aktivit
<p>žák v 2. období:</p>	
<ul style="list-style-type: none"> • uplatňuje znalosti a dovednosti ve skupině a ve spolupráci s učitelem se snaží jimi řídit • aktivně pomáhá slabším, poskytne radu, pomoc • zdůvodní své kritické výhrady vůči druhým, svůj postoj, jednání a uvede návrhy řešení • vytváří uvolněnou a přátelskou atmosféru, slovně i mimoslovně vyjadřuje mluvčímu uznání, svůj případný nesouhlas vyjadřuje klidně • hodnotu činu a názorů posuzuje podle důsledků, ke kterým vedou. • rozlišuje mezi skutečnými hodnotami a jejich náhražkami. • rozpoznává slabé a využívá své silné stránky • pocit sebeuspokojení a sebeúcty chápe a používá jako motivaci k tomu, aby se nepropůjčil k činnostem proti svému svědomí, ale aby byl užitečný druhým 	<ul style="list-style-type: none"> • poskytuje žákům vědomě a pravidelně možnost projevit své city a nálady • začleňuje pravidelně a dostatečně často metody kooperativního učení

<p>5. Kompetence občanské</p>	
<p>cíl: vychovávat žáky jako svobodné a zodpovědné osobnosti, uplatňující svá práva a plnící své povinnosti, vést k toleranci a ohleduplnosti k jiným lidem, kulturám jiných národů, rozvíjet vnímavost a citlivé vztahy k životnímu prostředí</p>	
<p>na konci 1.období žák:</p>	<ul style="list-style-type: none"> • zná a dodržuje pravidla slušného chování • obhájí svá přání a pocity • vyhledá potřebnou odbornou pomoc • použije základy první pomoci • dodržuje zdravý životní styl • přijímá naše kulturní a historické dědictví • váží si kulturních tradic

na konci 2.období žák:	<ul style="list-style-type: none"> • vyjádří svá přání a pocity bez použití jakéhokoliv násilí • sestaví pravidla slušného chování a uplatňuje je • v krizové situaci poskytne po úvaze první pomoc • vědomě prosazuje zdravý životní styl a chrání přírodu • přijímá a respektuje kulturní tradice • chrání naše historické dědictví
žák v 1. období: <ul style="list-style-type: none"> • zná a dodržuje pravidla jednání a chování • pozorně a citlivě naslouchá ostatním • respektuje názory druhých • vyjádří svá přání a pocity • rozliší psychické a fyzické násilí, dává najevo nesouhlas • chrání veškerý majetek • zná a respektuje školní řád • pomáhá spolužákům a starším občanům • vědomě užívá základní hygienické návyky a zásady zdravého stravování • rozezná krizovou situaci • postupuje podle pokynů kompetentních osob • vyhledá a přivolá odbornou pomoc • použije základy první pomoci • vyjádří vlastními slovy názor • váží si kulturních tradic • přijímá naše historické dědictví • zapojuje se podle svých možností a schopností do sportovních a výtvarných akcí • aktivně se podílí na ochraně přírody • orientuje se v požadavcích na zdravý životní styl a zásady dodržuje • třídí odpad 	učitel: <ul style="list-style-type: none"> • vede žáky k respektování názoru druhých lidí • vybízí žáky k vytváření správného žebříčku hodnot • vede je k rozumnému oceňování partnera • seznamuje žáky s pravidly chování ve společnosti, se školním řádem a důsledně dbá na jejich dodržování • odmítá projevy xenofobie, rasismu a nacionalismu • netoleruje agresivní, hrubé a vulgární projevy • využívá vzniklých situací k uplatnění výchovných opatření • kázeňské přestupky řeší individuálně • monitoruje chování žáků, jejich vztah k pořádku, majetku a včas přijímá účinná opatření • v hodnocení žáka uplatňuje především pozitivní motivaci • vede žáka ke správnému chápání principu zdravého životního stylu • vede žáky k přesnému respektování pokynů kompetentních osob • vede žáka k rychlému a uvážlivému rozhodování při ochraně zdraví či záchraně lidského života • motivuje žáka k přijímání a ochraně našeho kulturního a historického dědictví
žák v 2. období: <ul style="list-style-type: none"> • popíše srozumitelně svá přání a pocity • rozpozná pocity ostatních a vhodně na ně reaguje • odmítá a nepoužívá psychické ani fyzické násilí • hodnotí své chování a přijímá kritiku • neprosazuje za každou cenu svůj názor a postoj • dodržuje svoje povinnosti a je si vědom svých práv • hledá aktivně zapojení a uplatnění ve 	<ul style="list-style-type: none"> • vybízí k zapojení do sportovních a kulturních akcí • rozvíjí schopnost žáků vyjádřit vlastní názor na umělecké dílo • motivuje žáky a aktivně vede k ochraně životního prostředí, sám jde příkladem • zprostředkuje a nabízí žákům dostupný materiál ke globálním problémům Země • zadává žákům samostatné práce k problémům životního prostředí • seznamuje žáky s historií životního

<p>společnosti, při studiu i zájmových činnostech</p> <ul style="list-style-type: none"> • sestaví pravidla slušného jednání a chování • uplatňuje zásady zdravého životního stylu • vědomě ovládá své jednání a chování • orientuje se v krizové situaci a chová se zodpovědně • podle svých možností po rychlém zvážení rizik poskytuje účinnou pomoc • chrání historické dědictví • přijímá a respektuje kulturní tradice • zaujme vztah k uměleckému dílu • vloží zážitky a představy do svého vidění • aktivně a plánovitě se věnuje pohybu a ochraně svého zdraví • respektuje požadavky na kvalitní životní prostředí • vědomě šetří energii • argumentuje a porovnává globální problémy Země 	<p>prostředí a s negativním působením člověka na zhoršující se současný stav a hrozbu pro budoucnost</p>
---	--

<p>6. Kompetence pracovní</p>	
<p>cíl: vést žáky k pozitivnímu vztahu k práci, pomáhat žákům poznávat a rozvíjet vlastní schopnosti, uplatňovat získané vědomosti a dovednosti při profesní orientaci, učit žáky aktivně rozvíjet a chránit zdraví, být za ně zodpovědný</p>	
<p>na konci 1.období žák:</p>	<ul style="list-style-type: none"> • dodržuje zásady bezpečnosti a hygieny práce • udržuje pracovní prostor v čistotě • reálně zhodnotí situace ohrožující zdraví svoje i ostatních a vyvaruje se jich • kriticky posuzuje své schopnosti • organizuje a plánuje svoji pracovní činnost
<p>na konci 2.období žák:</p>	<ul style="list-style-type: none"> • dodržuje základní hygienická a bezpečnostní pravidla a předpisy • dodržuje normy společenského chování • přizpůsobuje se novým podmínkám • kriticky posuzuje své schopnosti, dovednosti a zájmy • uvážlivě se rozhoduje o svém budoucím profesním zaměření • respektuje a dodržuje zákony a předpisy
<p>žák v 1. období:</p>	<p>učitel:</p>
<ul style="list-style-type: none"> • pro svoji činnost volí vhodný materiál a hospodárně s ním zachází • vybírá si vhodné pracovní nástroje 	<ul style="list-style-type: none"> • umožňuje žákům zhodnotit jejich schopnosti a výsledky vlastní práce i práce druhých

<p>a pomůcky, zachází s nimi s rozumem, udržuje je v pořádku</p> <ul style="list-style-type: none"> • pracuje podle slovního návodu či předlohy • ve skupině se dělí o pomůcky i materiál • volí vhodné pracovní postupy • provádí jednoduché operace platebního styku 	<ul style="list-style-type: none"> • vede žáky k pečlivosti a důkladnosti při práci • vytváří vztah k ochraně kulturních a společenských hodnot • seznámí žáky s bezpečnostním řádem odborných pracoven • seznámí žáky s bezpečnostními pravidly mimo školu a v průběhu prázdnin, přesunech na školní akce, ve škole v přírodě, na lyžařském kurzu a kurzu plavání • naučí žáky ovládat základní pracovní postupy, používat vhodné pomůcky a nástroje, dodržovat základní hygienické a bezpečnostní předpisy při jednotlivých činnostech • uvede příklady zásad ochrany přírody a životního prostředí a vede žáky k jejich uplatnění v praktickém životě • vyžaduje dokončování práce v dohodnuté kvalitě a termínech • důsledně vyžaduje dodržování pravidel • umožňuje žákům prezentovat výsledky jejich práce • předkládá ve výuce v dostatečném počtu studijní materiály a zdroje (i případné kompenzační pomůcky)
<p>žák v 2. období:</p>	
<ul style="list-style-type: none"> • správně zachází s používaným nářadím • volí správné nástroje a materiál podle druhu činnosti • správně manipuluje s pomůckami, ovládá bezpečnost zacházení s nimi • podle svých možností poskytuje první pomoc při úrazu • dodržuje základní principy chování ve skupině • samostatně organizuje své činnosti • má přehled o aktuální nabídce středních škol a oborů vzdělávání • posoudí své možnosti při rozhodování o volbě vhodného povolání a profesní přípravy • uvede nejčastější formy podnikání • uvede rizika podnikání • prokáže v modelových situacích schopnost prezentace své osoby při vstupu na trh práce - využije profesní informace a poradenské služby pro výběr vhodného vzdělávání • respektuje a dodržuje zákony a předpisy 	

3.3 Vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami

Žákem se speciálními vzdělávacími potřebami je žák, který k naplnění svých vzdělávacích možností nebo k uplatnění a užívání svých práv na rovnoprávném základě s ostatními potřebuje poskytnutí podpůrných opatření. Tito žáci mají právo na bezplatné poskytování podpůrných opatření z výčtu uvedeného v § 16 školského zákona. Podpůrná opatření realizuje škola a školské zařízení.

Podpůrná opatření se podle organizační, pedagogické a finanční náročnosti člení do pěti stupňů.

Podpůrná opatření prvního stupně uplatňuje škola nebo školské zařízení i bez doporučení školského poradenského zařízení na základě plánu pedagogické podpory (PLPP). Podpůrná opatření druhého až pátého stupně lze uplatnit pouze s doporučením ŠPZ. Začlenění podpůrných opatření do jednotlivých stupňů stanoví Příloha č. 1 vyhlášky č. 27/2016 Sb.

Pojetí vzdělávání žáků s přiznanými podpůrnými opatřeními

Při plánování a realizaci vzdělávání žáků s přiznanými podpůrnými opatřeními je třeba mít na zřeteli fakt, že se žáci ve svých individuálních vzdělávacích potřebách a možnostech liší. Účelem podpory vzdělávání těchto žáků je plné zapojení a maximální využití vzdělávacího potenciálu každého žáka s ohledem na jeho individuální možnosti a schopnosti. Pedagog tomu přizpůsobuje své vzdělávací strategie na základě stanovených podpůrných opatření. Pravidla pro použití podpůrných opatření školou a školským zařízením stanovuje vyhláška č. 27/2016 Sb.

Závazný rámec pro obsahové a organizační zabezpečení základního vzdělávání všech žáků vymezuje RVP ZV, který je východiskem pro tvorbu ŠVP. Podle ŠVP se uskutečňuje vzdělávání všech žáků dané školy. Pro žáky s přiznanými podpůrnými opatřeními prvního stupně je ŠVP podkladem pro zpracování PLPP a pro žáky s přiznanými podpůrnými opatřeními od druhého stupně podkladem pro tvorbu IVP. PLPP a IVP zpracovává škola.

Na úrovni IVP je možné na doporučení ŠPZ (v případech stanovených Přílohou č. 1 vyhlášky č. 27/2016 Sb.) v rámci podpůrných opatření upravit očekávané výstupy stanovené ŠVP, případně upravit vzdělávací obsah³³ tak, aby byl zajištěn soulad mezi vzdělávacími požadavky a skutečnými možnostmi žáků a aby vzdělávání směřovalo k dosažení jejich osobního maxima.

K úpravám očekávaných výstupů stanovených v ŠVP se využívá podpůrné opatření IVP. To umožňuje u žáků s přiznanými podpůrnými opatřeními od třetího stupně podpory (týká se žáků s lehkým mentálním postižením) upravovat očekávané výstupy vzdělávání, případně je možné přizpůsobit i výběr učiva. Upravené očekávané výstupy pro žáky s přiznanými podpůrnými opatřeními vzdělávané podle RVP ZV musí být na vyšší úrovni, než jsou očekávané výstupy stanovené v RVP ZŠS.

Úpravy obsahu a realizace vzdělávání žáků s přiznanými podpůrnými opatřeními od třetího stupně podpůrných opatření jsou předmětem metodické podpory. Pedagogickým pracovníkům bude zajištěna metodická podpora formou dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků.

K úpravám vzdělávacích obsahů stanovených v ŠVP dochází v IVP žáků s přiznanými podpůrnými opatřeními od třetího stupně (týká se žáků s lehkým mentálním postižením). To znamená, že části vzdělávacích obsahů některých vzdělávacích oborů lze nahradit jinými vzdělávacími obsahy nebo celý vzdělávací obsah některého vzdělávacího oboru lze nahradit obsahem jiného vzdělávacího oboru³⁵, který lépe vyhovuje jejich vzdělávacím možnostem. V IVP žáků s přiznanými podpůrnými opatřeními třetího stupně (týká se žáků s lehkým mentálním postižením) a čtvrtého stupně lze v souvislosti s náhradou části nebo celého vzdělávacího obsahu vzdělávacích oborů změnit minimální časové dotace vzdělávacích oblastí (oborů) stanovené v kapitole 7 RVP ZV.

Pro žáky s přiznanými podpůrnými opatřeními spočívajícími v úpravě vzdělávacích obsahů může být v souladu s principy individualizace a diferenciací vzdělávání zařazována do IVP na doporučení ŠPZ speciálně pedagogická a pedagogická intervence. Počet vyučovacích hodin předmětů speciálně pedagogické péče je v závislosti na stupni podpory stanoven v Příloze č. 1 vyhlášky č. 27/2016 Sb.

Časová dotace na předměty speciálně pedagogické péče je poskytována z disponibilní časové dotace. Při vzdělávání žáků s lehkým mentálním postižením je třeba zohledňovat jejich specifika: problémy v učení – čtení, psaní, počítání; nepřesné vnímání času; obtížné rozlišování podstatného a podružného; neschopnost pracovat s abstrakcí; snížená možnost učit se na základě zkušenosti, pracovat se změnou; problémy s technikou učení; problémy s porozuměním významu slov; krátkodobá paměť

neumožňující dobré fungování pracovní paměti, malá představivost; nedostatečná jazyková způsobilost, nižší schopnost číst a pamatovat si čtené, řešit problémy a vnímat souvislosti. Mezi podpůrná opatření, která se kromě běžných pedagogických opatření ve vzdělávání žáků s lehkým mentálním postižením osvědčují, patří například posilování kognitivních schopností s využitím dynamických a tréninkových postupů, intervence s využitím specifických, speciálně pedagogických metodik a rozvojových materiálů; pravidelné a systematické doučování ve škole, podpora přípravy na školu v rodině, podpora osvojování jazykových dovedností, podpora poskytovaná v součinnosti asistenta pedagoga.

Systém péče o žáky s přiznanými podpůrnými opatřeními ve škole

V ŠVP škola stanoví:

- pravidla a průběh tvorby, realizace a vyhodnocování PLPP;
- pravidla a průběh tvorby, realizace a vyhodnocování IVP.

V ŠVP může škola případně stanovit:

- pravidla pro zapojení dalších subjektů do systému vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami (zájmové organizace, vzdělávací instituce, sponzoři atd.);
- zodpovědné osoby a jejich role v systému péče o žáky se speciálními vzdělávacími potřebami;
- specifikace provádění podpůrných opatření a úprav vzdělávacího procesu žáků se speciálními vzdělávacími potřebami, jakými jsou například: dělení a spojování hodin, prodloužení základního vzdělávání na 10 let, odlišná délka vyučovacích hodin;
- učební osnovy předmětů speciálně pedagogické péče.

Příklady konkrétních zaměření předmětů speciálně pedagogické péče jsou uvedeny v Příloze č. 1 vyhlášky č. 27/2016 Sb. Osnovy předmětů speciálně pedagogické péče jsou v ŠVP vytvářeny podle specifik obtíží žáků, škola dodržuje nejvyšší počet povinných vyučovacích hodin, případně využívá jejich dělení.

V případě škol a tříd zřízených podle § 16 odst. 9 školského zákona jsou v ŠVP vždy uváděny předměty speciálně pedagogické péče, ostatní školy tak činí v případě poskytování tohoto podpůrného opatření konkrétnímu žákovi.

Škola zřízená podle § 16 odst. 9 vypracuje samostatný ŠVP podle RVP ZV. V případě třídy zřízené podle § 16 odst. 9 může škola vypracovat ŠVP například formou přílohy ke stávajícímu ŠVP (příloha bude mít strukturu ŠVP, ale nebudou v ní uvedeny ty části, které by kopírovaly stávající ŠVP).

Podmínky vzdělávání žáků s přiznanými podpůrnými opatřeními

Pro úspěšné vzdělávání těchto žáků je potřebné zabezpečit (případně umožnit):

- uplatňování principu diferenciacce a individualizace vzdělávacího procesu při organizaci činností a při stanovování obsahu, forem i metod výuky;
- všechna stanovená podpůrná opatření³⁹ při vzdělávání žáků;
- při vzdělávání žáka, který nemůže vnímat řeč sluchem, jako součást podpůrných opatření vzdělávání v komunikačním systému, který odpovídá jeho potřebám a s jehož užíváním má zkušenost⁴⁰;
- při vzdělávání žáka, který při komunikaci využívá prostředky alternativní nebo augmentativní komunikace, jako součást podpůrných opatření vzdělávání v komunikačním systému, který odpovídá jeho vzdělávacím potřebám;
- v odůvodněných případech odlišnou délku vyučovacích hodin pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami nebo dělení a spojování vyučovacích hodin ;
- pro žáky uvedené v § 16 odst. 9 školského zákona případně prodloužení základního vzdělávání na deset ročníků;
- formativní hodnocení vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami;
- spolupráci se zákonnými zástupci žáka, školskými poradenskými zařízeními a odbornými pracovníky školního poradenského pracoviště, v případě potřeby spolupráci s odborníky mimo oblast školství (zejména při tvorbě IVP);
- spolupráci s ostatními školami.

3.4. Vzdělávání žáků nadaných a mimořádně nadaných

Nadaným žákem se rozumí jedinec, který při adekvátní podpoře vykazuje ve srovnání s vrstevníky vysokou úroveň v jedné či více oblastech rozumových schopností, v pohybových, manuálních, uměleckých nebo sociálních dovednostech.

Za mimořádně nadaného žáka se v souladu s vyhláškou č. 27/2016 Sb. považuje žák, jehož rozložení schopností dosahuje mimořádné úrovně při vysoké tvořivosti v celém okruhu činností nebo v jednotlivých oblastech rozumových schopností, v pohybových, manuálních, uměleckých nebo sociálních dovednostech⁴⁴.

Pojetí péče o nadané a mimořádně nadané žáky ve škole

Škola je povinna vytvářet ve svém školním vzdělávacím programu a při jeho realizaci podmínky k co největšímu využití potenciálu každého žáka s ohledem na jeho individuální možnosti. To platí v plné míře i pro vzdělávání žáků nadaných a mimořádně nadaných.

Výuka žáků by měla probíhat takovým způsobem, aby byl stimulován rozvoj jejich potenciálu včetně různých druhů nadání a aby se tato nadání mohla ve škole projevit a pokud možno i uplatnit a dále rozvíjet.

Škola je povinna využít pro podporu nadání a mimořádného nadání podpůrných opatření podle individuálních vzdělávacích potřeb žáků v rozsahu prvního až čtvrtého stupně podpory⁴⁵.

Při vyhledávání nadaných a mimořádně nadaných žáků je třeba věnovat pozornost i žákům se speciálními vzdělávacími potřebami.

Systém péče o nadané a mimořádně nadané žáky ve škole

Při vzdělávání nadaných a mimořádně nadaných žáků vychází způsob jejich vzdělávání důsledně z principu nejlepšího zájmu žáka.

V ŠVP škola stanoví:

- pravidla a průběh tvorby, realizace a vyhodnocování PLPP nadaného a mimořádně nadaného žáka;
- pravidla a průběh tvorby, realizace a vyhodnocování IVP⁴⁶ mimořádně nadaného žáka.

V ŠVP může škola případně stanovit:

- zodpovědné osoby a jejich role v systému péče o nadané a mimořádně nadané žáky;
- pravidla pro zapojení dalších subjektů do systému péče o nadané a mimořádně nadané žáky školy (zájmové organizace, vzdělávací instituce, sponzoři atd.);
- specifikace provádění podpůrných opatření a úprav vzdělávacího procesu nadaných a mimořádně nadaných žáků jakými jsou například:
  - předčasný nástup dítěte ke školní docházce;
  - vzdělávání skupiny mimořádně nadaných žáků v jednom či více vyučovacích předmětech;
  - specializované třídy pro vzdělávání mimořádně nadaných žáků;
  - účast žáka na výuce jednoho nebo více vyučovacích předmětů ve vyšších ročnících školy nebo v jiné škole;
  - občasné (dočasné) vytváření skupin pro vybrané předměty s otevřenou možností volby na straně žáka;
- obohacování vzdělávacího obsahu;
- zadávání specifických úkolů, projektů;
- příprava a účast na soutěžích včetně celostátních a mezinárodních kol;
- nabídka volitelných vyučovacích předmětů, nepovinných předmětů a zájmových aktivit.

3. 5. Zařazení průřezových témat

Všechna průřezová témata se prolínají různými předměty celou školní docházkou.

Realizují se formou integrace obsahu tematických okruhů do vzdělávacího obsahu vyučovacích předmětů. Na zvážení vyučujících je, jak a která průřezová témata zařadí do učebních osnov svých vyučovacích předmětů navíc oproti školnímu vzdělávacímu programu.

1. Osobnostní a sociální výchova (OSV)

- vede k porozumění sobě samému a druhým
- napomáhá ke zvládnutí vlastního chování
- přispívá k utváření dobrých mezilidských vztahů ve třídě i mimo ni
- rozvíjí základní dovednosti, dobré komunikace a k tomu příslušné vědomosti
- utváří a rozvíjí základní dovednosti pro spolupráci
- umožňuje získat základní sociální dovednosti pro řešení složitých situací
- formuje studijní dovednosti
- podporuje dovednosti a přináší vědomosti týkající se duševní hygieny

Okruh	
1. Rozvoj schopností poznávání	1. ročník – Český jazyk Cvičení dovednosti zapamatování
2. Sebepoznání a sebepojetí	1. ročník – Prvouka Já a moje rodina
3. Seberegulace a sebeorganizace	2. ročník – Prvouka Režim dne
4. Psychohygiena	2. ročník – Prvouka Volný čas
5. Kreativita	1. ročník – Český jazyk/čtení Fantazie
6. Poznávání lidí	1. ročník – Prvouka Poznávání ve skupině
7. Mezilidské vztahy	1. ročník – Prvouka Vztahy nejen v kolektivu
8. Komunikace	2. ročník – Český jazyk/sloh Komunikace v různých situacích

2. Výchova demokratického občana (VDO)

- vede k aktivnímu postoji v obhajování a dodržování lidských práv a svobod
- vede k pochopení významu řádu, pravidel a zákonů pro fungování společnosti
- umožňuje participovat na rozhodnutích celku s vědomím vlastní odpovědnosti za tato rozhodnutí a s vědomím jejich důsledku
- rozvíjí a podporuje komunikativní, formulační, argumentační, dialogické a prezentační schopnosti a dovednosti
- prohlubuje empatii, schopnost aktivního naslouchání a spravedlivého posuzování
- vede k uvažování o problémech v širších souvislostech a ke kritickému myšlení

Okruh	
1. Občanská společnost	2. ročník – Prvouka Škola jako model partnerství

a škola	
2. Občan, občanská společnost a stát	4. ročník – Vlastivěda Zákony, práva a povinnosti občanů
3. Formy participace občanů v politickém životě	4. ročník – Vlastivěda Volební systémy
4. Principy demokracie jako formy vlády a způsobu rozhodování	4. ročník – Vlastivěda Státní zřízení, ústava

3. Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech (VMEGS)

- rozvíjí a integruje základní vědomosti potřebné pro porozumění sociálním a kulturním odlišnostem mezi národy
- prohlubuje porozumění vlivu kulturních, ideologických a sociopolitických rozdílů na vznik a řešení globálních problémů v jejich vzájemných souvislostech
- prohlubuje základní vědomosti nezbytné pro pochopení struktury a funkcí mezinárodních a nevládních organizací, jejich vlivu na řešení globálních i lokálních problémů
- rozvíjí schopnost srovnávat projevy kultury v evropském a globálním kontextu
- rozšiřuje a prohlubuje dovednosti potřebné pro orientaci v evropském prostředí, seberealizaci a řešení reálných situací v otevřeném evropském prostoru
- prohlubuje vědomosti potřebné k pochopení souvislostí evropských kořenů a kontinuity evropského vývoje a podstaty evropského integračního procesu
- vede k pochopení významu společných politik a institucí Evropské unie
- vede k poznání a pochopení života a díla významných Evropanů a iniciuje zájem žáků o osobnostní vzory
- rozvíjí schopnost racionálně uvažovat, projevovat a korigovat emocionální zaujetí v situacích motivujících k setkávání, srovnávání a hledání společných evropských perspektiv

Okruh	
1. Evropa a svět nás zajímá	5. ročník – Vlastivěda Naši sousedé
2. Objevujeme Evropu a svět	5. ročník – Vlastivěda Práce s mapou – evropské státy
3. Jsme Evropané	5. ročník - Vlastivěda

4. Multikulturní výchova (MKV)

- poskytuje žákům základní znalosti o různých etnických a kulturních skupinách žijících v české a evropské společnosti
- rozvíjí dovednost orientovat se v pluralitní společnosti

- učí žáky komunikovat a žít ve skupině s příslušníky odlišných sociokulturních skupin, uplatňovat svá práva a respektovat práva druhých
- učí přijmout druhého jako jedince se stejnými právy, uvědomovat si, že všechny etnické skupiny a všechny kultury jsou rovnocenné a žádná není nadřazena jiné
- rozvíjí schopnost poznávat a tolerovat odlišnosti jiných národnostních, etnických, náboženských, sociálních skupin a spolupracovat s příslušníky odlišných sociokulturních skupin
- rozvíjí dovednost rozpoznat projevy rasové nesnášenlivosti a napomáhá prevenci vzniku xenofobie
- učí žáky uvědomovat si možné dopady svých verbálních i neverbálních projevů a připravenosti nést odpovědnost za své jednání
- poskytuje znalost některých základních pojmů multikulturní terminologie: kultura, etnikum, identita, diskriminace, xenofobie, rasismus, národnost, netolerance aj.

Okruh	
1. Kulturní diference	1. ročník – Prvouka Jedinečnost každého člověka – zvyky a tradice
2. Lidské vztahy	2.ročník -Prvouka Rodina a širší společenství
3. Etnický původ	5. ročník – Vlastivěda Projevy rasové nesnášenlivosti - nacismus
4. Multikulturalita	3. ročník – Prvouka Život mezi lidmi

5 .Environmentální výchova (EV)

- rozvíjí porozumění souvislostem v biosféře, vztahům člověka a prostředí a důsledkům lidských činností na prostředí
- vede k uvědomování si podmínek života a možností jejich ohrožování
- přispívá k poznávání a chápání souvislostí mezi lokálními a globálními problémy a vlastní odpovědností ve vztazích k prostředí
- poskytuje znalosti, dovednosti a pěstuje návyky nezbytné pro každodenní žádoucí jednání občana vůči prostředí
- ukazuje modelové příklady jednání, která jsou žádoucí i nežádoucí z hledisek životního prostředí a udržitelného rozvoje
- napomáhá rozvíjení spolupráce v péči o životní prostředí na místní, regionální, evropské i mezinárodní úrovni
- seznamuje s principy udržitelnosti rozvoje společnosti
- učí hodnotit objektivnost a závažnost informací týkajících se ekologických problémů
- učí komunikovat o problémech životního prostředí, vyjadřovat, racionálně obhajovat a zdůvodňovat své názory a stanoviska

Okruh	
1. Ekosystémy	4. ročník – Přírodověda Naše životní prostředí
2. Základní podmínky života	5. ročník – Přírodověda Základní podmínky života na Zemi

3. Lidské aktivity a problémy životního prostředí	4. ročník – Přírodověda Aktuální ekologický problém
4. Vztah člověka k prostředí	5. ročník - Přírodověda Zdravý životní styl

6. Mediální výchova (MV)

- přispívá ke schopnosti úspěšně a samostatně se zapojit do mediální komunikace
- umožňuje rozvíjet schopnost analytického přístupu k mediálním obsahům a kritického odstupu od nich
- učí využívat potenciál médií jako zdroje informací, kvalitní zábavy i naplnění volného času
- umožňuje pochopení cílů a strategií vybraných mediálních obsahů
- vede k osvojení si základních principů vzniku významných mediálních obsahů
- umožňuje získat představy o roli médií v klíčových společenských situacích a v demokratické společnosti vůbec
- vytváří představu o roli médií v každodenním životě v regionu
- vede k rozeznávání platnosti a významu argumentů ve veřejné komunikaci
- rozvíjí komunikační schopnost, zvláště při veřejném vystupování a stylizaci psaného a mluveného textu
- přispívá k využívání vlastních schopností v týmové práci
- přispívá ke schopnosti přizpůsobit vlastní činnost potřebám a cílům týmu

Okruh	
1. Kritické čtení a vnímání mediálních sdělení	5. ročník – Český jazyk/literatura Reklama 4.ročník -Informatika
2. Interpretace vztahu mediálních sdělení a reality	4. ročník – Český jazyk/sloh Rozlišení mezi reklamou a zprávou 4.ročník -Informatika
3. Stavba mediálních sdělení	5. ročník – Český jazyk/sloh Stavba a uspořádání zpravodajství
4. Vnímání autora mediálních sdělení	5. ročník – Hudební výchova Poslech – život a dílo hudebních skladatelů (symfonie)
5. Fungování a vliv médií ve společnosti	5. ročník – Vlastivěda Život mezi lidmi – vliv médií na každodenní život 4.ročník -Informatika
6. Tvorba mediálního sdělení	4. ročník – Český jazyk/sloh Popis pracovního postupu 4.ročník -Informatika
7. Práce v realizačním týmu	5. ročník – Český jazyk/sloh Tvorba fiktivního časopisu 4.ročník -Informatika

Škola tvořená jednou třídou prvního stupně má nejméně 10 žáků ve třídě.

Na prvním stupni školy lze do jedné třídy zařadit žáky z více než jednoho ročníku prvního stupně.

V souladu se školním vzdělávacím programem lze na výuku některých předmětů dělit třídy na skupiny, vytvářet skupiny žáků ze stejných nebo různých ročníků nebo spojovat třídy.

Počet skupin a počet žáků ve skupině se určí zejména podle prostorových, personálních a finančních podmínek školy, podle charakteru činnosti žáků, v souladu s požadavky na jejich bezpečnost a ochranu zdraví a s ohledem na didaktickou a metodickou náročnost předmětu.

4. Vzdělávací oblasti

Vzdělávací oblasti stanovené RVP ZV jsou ve školním vzdělávacím programu realizovány na 1. stupni takto:

Vzdělávací oblast (obory vzdělávací oblasti):	Realizační předmět (y):
Jazyk a jazyková komunikace	Český jazyk a literatura Anglický jazyk
Matematika a její aplikace	Matematika
Informační a komunikační technologie	Informatika (4. ročník)
Člověk a jeho svět + Člověk a zdraví	Prvouka (1. – 3. ročník) Přírodověda, Vlastivěda (4. – 5. ročník)
Umění a kultura	Hudební výchova Výtvarná výchova
Člověk a zdraví	Tělesná výchova
Člověk a svět práce	Pracovní činnosti

5. Učební plán 1. stupně základní školy

Platný pro 1. ročník:

Předmět	1. roč.	2. roč.	3. roč.	4. roč.	5. roč.	Minimální časová dotace	Disponibilní hodiny
Český jazyk a literatura	7+2	7+2	7+1	6+1	6+1	33	7
Anglický jazyk	-	-	3	3	3	9	
Matematika	4+1	4+1	4+1	4+1	4+2	20	6
Prvouka	2	2	2+1	-	-	12	3
Přírodověda	-	-	-	1+1	2		
Vlastivěda	-	-	-	1+1	2		
Hudební výchova	1	1	1	1	1	12	

Výtvarná výchova	1	1	1	2	2		
Tělesná výchova	2	2	2	2	2	10	
Informatika	-	-	-	1	-	1	
Pracovní činnosti	1	1	1	1	1	5	
Týdenní dotace povinných předmětů	21	21	25	25	26	102	16

Platný pro 2.-5. ročník:

Předmět	1. roč.	2. roč.	3. roč.	4. roč.	5. roč.	Minimální časová dotace	Disponibilní hodiny
Český jazyk a literatura	7+1	7+2	7+2	6+1	6+1	33	7
Anglický jazyk	-	-	3	3	3	9	
Matematika	4+1	4+1	4+1	4+1	4+2	20	6
Prvouka	2	2	2+1	-	-	12	3
Přírodověda	-	-	-	1+1	2		
Vlastivěda	-	-	-	1+1	2		
Hudební výchova	1	1	1	1	1	12	
Výtvarná výchova	1	1	1	2	2		
Tělesná výchova	2	2	2	2	2	10	
Informatika	-	-	-	1	-	1	
Pracovní činnosti	1	1	1	1	1	5	
Týdenní dotace povinných předmětů	20	21	25	26	26	102	16

Celková povinná časová dotace: 118 hodin

Disponibilní časová dotace: 16 hodin

6. Poznámky k učebnímu plánu:

Český jazyk a literatura

Předmět má komplexní charakter. Spojuje tři složky: **komunikační a slohovou výchovu** (čtení, naslouchání, mluvený projev, písemný projev), **jazykovou výchovu a literární výchovu**.

Časová dotace pro jednotlivé ročníky je závazná, o časové dotaci jednotlivých složek rozhoduje vyučující.

Anglický jazyk

Předmět má komplexní charakter. **Jazykové prostředky** (zvuková a grafická stránka jazyka, slovní zásoba a mluvnické učivo) jsou obsahovým východiskem pro rozvoj **řečových dovedností** (*receptivní* – poslech a čtení s porozuměním, *produktivní a interaktivní* – mluvený projev dialogický i monologický, písemný projev). Vyučující do výuky rovnoměrně začleňuje pěstování všech těchto dovedností, v souladu s prioritami školního vzdělávacího programu jsou prvořadým cílem výuky cizího jazyka komunikační dovednosti žáků.

Matematika

Složky učiva matematiky (aritmetika, geometrie) lze vyučovat v pravidelném týdenním rozvržení nebo v souvislých tematických celcích.

Pro žáky se specifickými poruchami učení v oblasti matematiky (dyskalkulie) je dle počtu a struktury žáků a dle podmínek školy možno organizovat oddělenou výuku matematiky nebo individuální nápravy. V případě potřeby a podmínek školy lze do těchto forem výuky zařadit i žáky s diagnostikovanou dyslexií (problém s pochopením textů v matematice může těmto žákům znemožňovat použití správného algoritmu pro výpočty).

Informatika

Učivo vzdělávací oblasti informačních a komunikačních technologií je zařazováno do výuky ve 4.ročníku. Ve šk. roce 2014/15 výuka tohoto předmětu ve 4. ročníku zařazena nebude, neboť žáci tohoto ročníku již výuku Informatiky absolvovali ve šk. roce 2013/14 podle tehdy platného ŠVP.

Praktická aplikace poznatků z oblasti informačních a komunikačních technologií je uplatňována i v ostatních předmětech učebnímu plánu (dle jejich charakteru) :

- práce ve výukových programech daného předmětu
- projektové práce s využitím počítačových dovedností
- vyhledávání informací pro jednotlivé obory na internetu

Přírodověda, Vlastivěda

Časová dotace jednotlivých předmětů ve 4. ročníku je v organizaci výuky stanovena tak, že přírodověda se v 1. pololetí vyučuje 1 vyuč. hodinu a vlastivěda 2 vyuč. hodiny; ve druhém pololetí je tomu obráceně.

V 1. - 3. ročníku ZŠ lze vyučovat předmětům v blocích, v menších časových celcích než je 1 vyučovací hodina a jednotlivé řízené činnosti kombinovat a propojovat při zachování celkové týdenní časové dotace pro jednotlivé vyučovací předměty.

7. Učební osnovy

Český jazyk

1. ročník

Jazykové vyučování

Učivo

- Věta, slovo, slabika, hláska.
- Písmeno malé, velké, tištěné, psané.
- Tečka, čárka, středník, dvojtečka, otazník, vykřičník, pomlčka, uvozovky.
- Hlasité a tiché čtení.
- Článek, nadpis, řádek, odstavec.
    Prosba, poděkování, omluva, blahopřání

*****

- Rozlišení věty, slova, slabiky a hlásky z hlediska potřeb čtení a psaní.
- Poznávání písmen abecedy ve vztahu jim odpovídajícím hláskám.
- Rozvíjení znělého hlasu, artikulování, srozumitelné mluvení.
- Uvědomělé čtení, plynulé spojování slabik a slova, výslovnost délky hlásek.
- Sdělování krátkých zpráv.
- Krátké mluvené projevy.

Co by měl žák umět

- Spisovně se vyjadřovat z hlediska slovní zásoby, gramatické správnosti a kultury mluveného projevu odpovídajících možnostem žáka 1. ročníku.
  - Rozlišit věty, slova, slabiky, hlásky (písmena).
- Srozumitelně mluvit, uvědoměle číst, vyjádřit svoji zkušenost

Příklady rozšiřujícího učiva

- Vyprávění pohádek a povídek, přednes básní, řešení hádanek, účast na dramatizaci pohádky nebo povídky.

2. ročník

Učivo

- Věta a souvětí.
- Čeština - abeceda a písmo.
- Věta - jednotka jazykového (řečového) projevu.
- Grafická podoba věty a souvětí.
- Spojení dvou nebo více vět.
- Spojky a jejich funkce.
- Pořádek vět.
- Druhy vět podle postoje mluvčího.
- Věta, slovo.
- Slovní význam - slovo nadřazené, podřazené, souřadné.
- Pořádek slov ve větě.
- Slovo, slabika, hláska, písmeno.

- Rozdělení hlásek.
- Samohlásky, souhlásky, dvojhásky.
- Souhlásky znělé a neznělé.
- Slabikotvorné r, l.
- Písmeno ě.
- Význam slabiky pro dělení slov.
- Slovní druhy: podstatná jména a slovesa, předložky.
- Vlastní jména.
- Základní formy společenského styku.
- Děj - základ vypravování.
- Jednoduchý popis.

*****

- Vyjadřování ústní a písemné.
- Krátké souvislé projevy.
- Rozlišování české věty od jiných jazyků.
- Procvičování v mluveném a čteném projevu; psaní jednoduchých vět.
- Spojování a oddělování vět.
- Procvičování v užití nejfrekventovanějších spojek.
- Sled vět v řeči mluvené a psané.
- Odlišování a zdůvodňování druhů vět, psaní vět s náležitými znaménky.
- Tvoření vět ze slov.
- Rozlišování vět podle postoje mluvčího.
- Sestavování slov ve věty.
- Třídění slov.
- Rozlišování nadřazenosti a podřazenosti slov.
- Určování pořádku slov ve větě.
- Rozlišování hlásek; výslovnost dlouhých a krátkých samohlásek; psaní i/y po měkkých a tvrdých souhláskách.
- Vyslovování a psaní souhlásek na konci a uvnitř slova.
- Výslovnost a psaní slov se skupině dě, tě, ně, bě, pě, vě, mě.
- Dělení slov na konci řádku.
- Seznámení s názvy slovních druhů.
- Poznávání podstatných jmen, sloves a předložek v textu.
- Rozlišování obecných a vlastních jmen.
- Procvičování pravopisu jmen místních.
- Oslovení, pozdrav, poděkování.
- Dodržování posloupnosti dějů na základě pozorování.
- Pojmenovávání předmětů a jejich vlastností

Co by měl žák umět

- Pracovat s větou jako jednotkou projevu.
- Používat spojky v souvětí i větě jednoduché.
- Dodržovat pořádek slov ve větě.
- Rozeznávat věty dle postoje mluvčího.
- Orientovat se v rozdělení hlásek, tvoření slabik (dělení slov jednoduchých).
- Dodržovat správnou výslovnost a psaní skupin dě, tě, ně, bě, pě, vě, mě.
- Poznávat podstatná jména a slovesa.

- Rozlišovat obecná a vlastní jména.
- Průběžně se seznamovat s pravopisem jmen, učit se respektovat základní formy společenského styku, cvičit se ve schopnosti vypravovat a popisovat.

Příklady rozšiřujícího učiva

- Porovnávat jednoduché věty v českém jazyce s jiným jazykem (konkrétně třeba pozdrav, poděkování, výzvy na silnici, ve vlaku apod.).
- Dělení slov v textu dětských časopisů a knížek, objevování chyb způsobených technikou počítačového dělení slov.
- Hry se slovy končícími na podobné hlásky (dub, dup).
- Doplnění znamének, slabik - individuální kartičky pro žáky respektující zájmy dětí v určité třídě.
- Popis domácího mazlíčka, čtyřnohého kamaráda i s využitím obrázku.
- Vypravování různých příhod. Líčení humorných i smutných situací.

3. ročník

Učivo

- Věta souvětí.
- Věta jednoduchá – její stavba.
- Skladební dvojice.
- Nauka o slově.
- Slovo a skutečnost.
- Slova významem podobná, příbuzná a protikladná.
- Hláskosloví.
- Stavba slov.
- Slovní přízvuk.
- Vyjmenovaná slova.
- Druhy slov.
- Ohebné a neohebné slovní druhy.
- Vlastní jména.
- Slovesa - pojmenování děje.
- Tvary sloves - časování.
- Stylizace a kompozice.
- Jazykové prostředky.
- Členění jazykového projevu.
- Souvislé jazykové projevy.
- Otázky a odpovědi.
- Reprodukce textu.
- Vypravování.
- Popis.
- Osnova textu.
- Společenský jazyk a jeho formy.
- *****
- Určování vět a souvětí.
- Spojování vět, doplňování souvětí.
- Třídění slov podle významu.
- Vyhledávání slov podobných a protikladných.

- Rozlišování slabik, hlásek.
- Určování počtu slabik.
- Správné kladení slovního přízvuku.
- Pamětní zvládnutí vyjmenovaných slov, jejich použití v textu.
- Pravopis i/y po obojetných souhláskách.
- Poznávání a rozlišování slovních druhů.
- Skloňování podstatných jmen.
- Rozlišování čísla jednotného a množného rodu mužského, ženského a středního.
- Uvědomělé zvládnutí jmen osob, vyhledávání jmen zvířat, měst, vesnic, hor, řek (výcvik pravopisu).
- Určování osoby, čísla a času.
- Časování sloves v čase přítomném, budoucím i minulém.
- Procvičování slovosledu.
- Výběr vhodných prostředků.
- Sestavování nadpisu a procvičování členění projevu.
- Pojmenovávání předmětů, dějů.
- Vytváření dovednosti klást otázky.
- Vypravování podle obrázků.
- Ústní i písemný popis jednoduchých předmětů a činností.
- Využívání jednoduché osnovy.
- Požádání o informaci, podání stručné informace (i telefonicky).
- Uvítání návštěvy, rozloučení se.
- Sdělování přání, pozdravů (ústní i písemně); pohlednice, dopis.
- Výběr vhodných výrazů.

Co by měl žák umět

- Rozlišovat slabiky a hlásky.
- Zvládnout přehled i užívání vyjmenovaných slov a s tím i pravopis po obojetných souhláskách.
- Rozlišovat slovní druhy.
- Skloňovat podstatná jména.
- Pracovat s mluvnickými kategoriemi podstatných jmen.
- Správně psát obvyklá vlastní jména.
- Určovat osobu, číslo a čas u sloves, rozlišovat slova ohebná od slov neohebných.
- Odlišit větu od souvětí, poznat skladební dvojice, všimnout si významů slov.
- Souvisle se vyjadřovat a klást otázky.
- Vypravovat dle názorných pomůcek.
- Popisovat jednoduché předměty i činnosti.

Příklady rozšiřujícího učiva

- Vyhledávání zajímavých vlastních jmen z okolí bydliště, z plánek města, z vlastní četby.
- Obecná jména lišící se použitím i/y, í/ý a jak je používat.
- Jednoduché křížovky a hádanky.
- Úryvky z beletrie - ilustrace vypravování, popisů.
- Soutěže ze znalosti vyjmenovaných slov.
- Pohotovost při vyhledávání slov podobných či protikladných.
- Vtipné přání, různé druhy přijatelných pozdravů, co se nemá říkat návštěvám, jak potěšit kamaráda v nemoci apod.

- Popis domácích prací; vypravování s vtipnou zápletkou.

4. ročník

Učivo

- Nauka o slově.
  - Hlásková podoba slova.
  - Význam slova.
  - Slova jednoznačná a mnohoznačná.
  - Slova spisovná a nespisovná.
  - Slova citově zabarvená.
  - Stavba slov.
  - Kořen, přípona a předpona.
  - Předložky.
  - Vyjmenovaná slova.
  - Slovní druhy.
  - Vzory podstatných jmen.
  - Infinitiv sloves.
  - Určité slovesné tvary.
  - Slovesné způsoby.
  - Stavba věty.
  - Podmět a přísudek.
  - Shoda přísudku s podmětem.
  - Přímá řeč - řeč mluvčího.
  - Stylizace a kompozice.
  - Osnova, nadpis, členění projevu.
  - Vypravování – dějové složky.
  - Popis rostlin, zvířat, věcí.
  - Formy společenského styku.
- *****
- Zkoumání různých podob slova.
  - Rozlišování slov dle významů.
  - Rozlišování slov spisovných a nespisovných.
  - Poznávání různě citově zabarvených slov, porovnávání se slovy spisovnými.
  - Poznávání kořenu a rozlišování částí příponové a předponové.
  - Rozlišování předpon a předložek.
  - Uvědomělé používání i/y po obojetných souhláskách u vyjmenovaných i příbuzných slov.
  - Určování slovních druhů.
  - Skloňování podstatných jmen.
  - Určování infinitivu.
  - Určování osoby, čísla a času sloves.
  - Časování sloves oznamovacího způsobu.
  - Určování slovesného způsobu v textu.
  - Rozlišování věty jednoduché a souvětí.
  - Spojování vět v souvětí spojovacími výrazy.
  - Určování podmětu a přísudku.
  - Psaní i/y v přičestí minulém (bez ověřování).

- Rozlišování řeči přímé a věty uvozovací; dramatizace textu.
- Využívání vhodných jazykových prostředků.
- Sestavování osnovy, tvoření nadpisu, členění textu na odstavce.
- Dodržování následnosti dějových složek.
- Procvičování různých popisů.
- Sestavování telegramu, telefonování.
- Psaní dopisu včetně adresy.

Co by měl žák umět

- Porovnávat význam slov, všimnout si spisovné podoby slov a porovnávat ji s užívanými nespisovnými slovy, znát stavbu slov.
- Uvědoměle používat i/y po obojetných souhláskách.
- Určovat slovní druhy.
- Skloňovat podstatná jména, časovat slovesa, respektovat shodu přísudku s podmětem.
- Rozlišovat větu jednoduchou a souvětí, pracovat s holou větou, odlišovat řeč přímou a větu uvozovací.
- Sestavovat osnovu projevu, členit text na odstavce.
- Znat různé druhy popisů.
- Sestavit text telegramu.
- Umět výstižně a stručně telefonovat.
- Napsat dopis s vhodným oslovením a správnou adresou.
- Vypravovat s použitím plnovýznamových sloves a využitím vhodných spojek.
- Vyjadřovat se též pomocí souvětí.

Příklady rozšiřujícího učiva

- Věty s podmětem, který není vyjádřen podstatným jménem, holé věty s neslovesným přísudkem (např. Mlčeti zlato).
- Vyhledávání nevhodných jazykových prostředků v běžném mluveném projevu a nahrazování vhodnými spisovnými výrazy.
- Nezvyklá slova objevovaná při četbě dříve vydávaných knížek pro děti, význam a objasňování archaismů.
- Soutěživé hry na rychlost správného určení slovního druhu.
- Popis květiny, kterou doma pěstujeme.
- Proč se někteří lidé bojí zvířat ?
- Dopis psaný do nemocnice.
- Domácí oslava - přání pro maminku - báseň.
- Obsah pohlednic.

5. ročník

Učivo

- Národní jazyk (mateřský jazyk) nejdůležitější prostředek dorozumívání.
- Stavba slova.
- Odvozování příponami a předponami.
- Části slova.
- Kořen - společný pro všechna příbuzná slova.
- Souhláskové skupiny na styku předpony nebo přípony a kořene.
- Přídavná jména odvozená od jmen zakončených na - s/ - ský, - ští.

- Zdvojené souhlásky.
- Předpony s - , z - , vz - .
- Předložky s, z.
- Skupiny bě/bje, vě/vje, pě, mě/mně (bje, vje, tam, kde se setká předpona ob - a v - s kořenem na je -).
- Dělení slov na konci řádku.
- Pravopis i/y po obojetných souhláskách (mimo koncovku).
- Tvarosloví - slovní druhy.
- Mluvnické kategorie podstatných jmen.
- Druhy přídavných jmen.
- Slovesa - mluvnické kategorie.
- Podmiňovací způsob.
- Zájmena - seznámení s jejich druhy.
- Zájmena osobní.
- Číslovky.
- Druhy číslovek.
- Skladba - základní větné členy.
- Podmět vyjádřený i nevyjádřený.
- Podmět několikanásobný.
- Přísudek slovesný.
- Shoda přísudku s podmětem.
- Věta jednoduchá.
- Souvětí.
- Interpunkce u řeči přímé.

Sloh

- Reprodukce jednoduchých textů.
- Vypravování.
- Popis předmětu, děje, pracovního postupu.
- Dopis.
- Telegram.
- Tiskopisy - poštovní poukázka, průvodka, podací lístek.
- *****
- Průběžné osvojování jazyka jako nástroje dorozumívání.
- Vytváření vztahu k jazyku.
- Určování kořene, předpon, přípon.
- Vyznačování slovtvorných základů, jak byla slova odvozena.
- Výcvik v pravopise – užití správných koncovek.
- Doplňování předpon podle smyslu.
- Odůvodňování pravopisu s přihlédnutím ke způsobu tvoření slov
- Osvojování spisovné výslovnosti a pravopisu souhláskových skupin.
- Osvojování si základního významu předpon.
- Používání předložek s, z.
- Procvičování učiva (neukončené) skupin bě/bje, vě/vje, pě, mě/mně.
- Procvičování dělení slov po slabikách.
- Užívání vyjmenovaných slov (i u frekventovaných slov příbuzných).
- Osvojování slovních druhů, jejich užívání.

- Určování pádů, čísla, rodu, vzoru, skloňování jmen podle vzorů.
- Rozlišování druhů přídavných jmen pravopis.
- Určování mluvnických kategorií sloves.
- Prvotní procvičování tvarů podmiňovacího způsobu.
- Nahrazování podstatných a přídavných jmen zájmeny.
- Určování zájmen osobních.
- Rozlišování číslovek v textu.
- Skloňování číslovek základních.
- Určování základních větných členů.
- Vyhledávání různých podmětů.
- Užívání podmětu několikanásobného ve větách.
- Osvojování shody přísudku s podmětem.
- Určování věty jednoduché.
- Spojování vět v souvětí.
- Využívání interpunkce ve slohovém výcviku (s pomocí Pravidel českého jazyka a Stručné mluvnice české).

Sloh

- Sestavování osnovy textů.
- Odlišování tvrzení od mínění.
- Procvičování vypravování.
- Vlastní popis.
- Psaní dopisu - jeho částí.
- Podávání telegramu.
- Vyplňování tiskopisů.

Co by měl žák umět

- Využívat jazyka jako nástroje k ústnímu i písemnému dorozumívání jak ve škole, tak v běžném životě.
- Užívat průběžně spisovnou výslovnost a pravopis.
- Využívat přídavná jména při stylistickém projevu ústním i písemným.
- Nezaměňovat kategorie podstatných jmen a sloves.
- Pracovat s různými typy souvětí.
- Znat základní pravidla interpunkce a umět jich využívat v praxi.
- Pracovat s Pravidly českého pravopisu.
- Orientovat se v encyklopediích určených dětem a mládeži.
- Poradit si v běžném společenském styku, zvládnout vyplňování běžných tiskopisů.
- Vypravovat, popisovat, rozšiřovat si slovní zásobu.

Příklady rozšiřujícího učiva

- Vyhledávání vět jednoduchých a souvětí ve 100+1 zahraniční zajímavost, využívání při větném rozboru.
- Přímá řeč v knížkách pro děti.
- Popisy předmětů z televizního vysílání.
- Blahopřejné telegramy a tvořivé texty.
- Pozorování přírody v souvislosti s vyhledáváním několikanásobného podmětu.
- Dopis, který něco říká. Psaníčka ve škole.
- Moje poklady a druhy číslovek. Číslovka v roli podmětu.

- Nadbytečné užívání zájmen v běžné mluvě.
- Interpunkce v dopise.
- Zvláštnosti telegramů.
- Problematictější tiskopisy.

Psaní

1. ročník

V 1. ročníku je psaní organickou součástí předmětu český jazyk a je těsně spjata s výukou čtení.

Učivo

- Činnosti a přípravné cviky pro uvolňování ruky k psaní a kresebné cviky velkých tvarů.
- Základní hygienické návyky: sezení, držení tužky, umístění sešitu a jeho sklon, hygiena zraku.
- Zacházení s grafickým materiálem.
- Psaní jednotlivých prvků písmen a číslic (čáry, oblouky, zátrhy, ovály, kličky, vlnovky).
- Orientace v liniatuře. Individuální použití pomocné liniatury.
- Kvalitativní znaky písma.
- Poznávání psaní a osvojování písmen, slabik, slov.
- Psaní krátkých slov a jednoduchých vět.
- Opisování podle předlohy, prepisování, diktát, autodiktát.
- Psaní velkých počátečních písmen vlastních jmen a prvního slova věty.
- Vytváření základů rukopisu: čitelnost, úhlednost a celková úprava písemného projevu.

Co by měl žák umět

- Psát správné tvary písmen a číslic ve větší velikosti a liniatuře.
- Psát a spojovat písmena, slabiky a slova, interpunkci, znaménka.
- Dodržovat správné pořadí písmen a úplnost slova.
- Převádět slova a věty z podoby mluvené do polohy psané.
- Dodržovat čitelnost a úhlednost psaného projevu při zachovávání základních hygienických a pracovních návyků.

2. ročník

Učivo

- Nácvič psaní velkých tiskacích písmen pro výuku geometrie.
- Psaní psacích písmen podle tvarových skupin s důrazem na štíhlost písmen, zvláště oválných s oblouky a kličkami, na dodržování stejnoměrné výšky písmen tvarově si podobných (e, l, v, V, c, C, č, Č, ch, Ch, o, O, z, Z, ž, Ž) a na rozestupy písmen ve slovech.
- Procvičování spojování písmen o, v, b s ostatními písmeny, zvláště s písmeny e, r, z, prohloubením a protažením háčku.
- Spojování písmen vratným tahem.
- Umísťování diakritických znamének.
- Dodržování jednotlivých tvarů písmen.
- Aplikační cvičení: psaní adres, dopisu.
- Úprava písemnosti - nadpis, odstavec.

Tvarové skupiny písmen a číslic:

1. skupina: l, e, é, ě, b, f, h, k, d, d', t, t', číslice 1, 4, 7;
2. skupina: U, u, ú, ů, i, í, r, ř, N, n, M, m, V, v, y, ý, (W, w, Y);
3. skupina: C, c, Č, č, Ch, ch, E, číslice 6;
4. skupina: O, Ó, o, ó, A, a, á, d, d', G, g, číslice 0, 9 (Q, q);
5. skupina: j, p, G, g, y, ý, (Q, Q);
6. skupina: I, J, H, K, (X, x), číslice 8, 4;
7. skupina: P, B, R, Ř, T, Ě, F, číslice 3, 5, 8;
8. skupina: S, s, Š, š, L, D, Z, z, Ž, ž, číslice 2;
9. skupina: I, V, X, L, C, D, M;
10. skupina: . : , ; , , ! ? - = x ( )

Co by měl žák umět

- Psát písmena a číslice podle normy psaní v přirozené velikosti a liniatuře a dodržovat sklon písma.
- Správně spojovat písmena, slabiky, zachovávat rozestup písmen, psát jednoduchý text.
- Správně užívat velká písmena ve slovech i větě a diakritická znaménka.
- Dodržovat požadavky na čitelnost, úhlednost, celkovou úpravu projevu a hygienické a pracovní návyky.
- Napsat adresu, přání.

3. ročník

Učivo

- Upevňování správných tvarů písmen a číslic v souladu s normou psaní.
- Odstraňování individuálních nedostatků v kvalitativních i kvantitativních znacích písma.
- Automatizace psacího pohybu, dodržování hygienických návyků správného psaní.
- Osobitý rukopis - plynulý, rychlý, úhledný projev.
- Kontrola vlastního projevu.
- Římské číslice - čtení a psaní.
- Užití v praxi - letopočty.
- Celková úprava písemného projevu v sešitě, zápisky, pracovní poznámky.
- Vyplňování poštovních formulářů: podací lístek, poštovní poukázka, telegram.

Co by měl žák umět

- Psát podle normy psaní v přirozené velikosti a liniatuře, s dodržováním sklonu písma (75°) a rozestupů písmen.
- Psát čitelně, úhledně a přiměřeně hbitě.
- Provádět kontrolu vlastního projevu.
- Vyjádřit se v jednoduchých formách psaného projevu.
- Napsat krátký dopis.

4. - 5. ročník

Učivo

- Písemné formy společenského styku: psaní adres, pohlednic, blahopřání, korespondenční lístek - správné a účelné rozvržení daného prostoru.

- Psaní dopisů s jednoduchým obsahem (pozvání, oznámení).
- Formální úprava dopisu, úhlednost, čitelnost.
- Písemné formy úředního styku: vyplňování tiskopisů.
- Jednoduchá objednávka, přihláška.
- Písemné vyjádření vzkazu, informace.
- Kultura písemného vyjadřování: stručné zápisy z učebního textu - účelnost, stručnost, čitelnost.
- Zápisy do sešitů, poznámky.
- Výpisy údajů ze slovníku.
- Popis postupu děje, popis činnosti, místnosti apod.

Co by měl žák umět

- Zacházet s grafickými a psacími materiály a pomůckami a dodržovat základní hygienické a pracovní návyky.
- Psát podle normy psaní v přirozené velikosti a liniatuře se správným sklonem písma (75°) a rozestupem.
- Uplatňovat svůj osobitý rukopis při dodržení úhlednosti, čitelnosti a plynulosti písemného projevu a respektování základů kultury.
- Opisovat a přepisovat text, psát diktát a autodiktát, provádět kontrolu napsaného textu.
- Vyjadřovat se v jednoduchých formách společenského a úředního styku.

Čtení a literární výchova

1. ročník

Učivo

Učíme se číst

- Výcvik čtení - přípravná cvičení sluchová a zraková, správné čtení slabik a uvědomělé čtení snadných slov a krátkých vět se zřetelnou spisovnou výslovností.
- Hlasité čtení ukázek ze Slabikáře, čítanek a časopisů.

Pracujeme s literárním textem

- Poslech literárních textů pro děti a mládež.
- Rozpočítávadla, hádanky, říkadla, přísloví.
- Básně pro děti a o dětech.
- Přednes říkadel, krátkých básní.
- Vyprávění, pohádka.

Povídáme si nad literárním textem, nad knihou

- Co rádi posloucháme. Co rádi čteme.
- Poznáváme postavy pohádky a seznamujeme se s postavami povídky ze života dětí.
- Hodnotíme vlastnosti postav.
- Vyjadřujeme své pocity z četby.

Seznamujeme se se základy literatury

- Učíme se porozumět pojmům a výrazům při praktické činnosti: říkadla, rozpočítadla, hádanka, pohádka, báseň, loutkové divadlo, maňáskové divadlo, spisovatel, kniha, časopis, ilustrace.

Co by měl žák umět

- Plynule číst jednoduchý text s porozuměním.
- Recitovat kratší básnický text.
- Znat některá rozpočítávadla, říkanky.
- Orientovat se v textu Slabikáře, čítanky a j. textu pro děti.
- Všimnout si ilustrací literárních děl pro děti.
- Znat některý dětský časopis.

2. ročník

Učivo

Učíme se číst

- Plynulé čtení jednoduchých vět.
- Užívání správného slovního přízvuku.
- Uplatnění přirozené intonace.
- Hlasité a tiché čtení s porozuměním.

Pracujeme s literárním textem

- Poslech četby poezie a prózy.
- Spojování obsahu textu s ilustrací.
- Vyprávění pohádek a povídek o dětech.
- Přednes básní.
- Řešení hádanek a slovních hříček.
- Dramatizace pohádky nebo povídky.

Povídáme si nad literárním textem, nad knihou

- Co rádi čteme. Orientujeme se v pohádkách.
- Seznamujeme se s knihami o přírodě a věcech.
- Doporučujeme knihu spolužákovi.

Seznamujeme se se základy literatury

- Poezie: báseň, verš, rým, rytmus, přízvuk, přednes (recitace).
- Próza: vyprávění, vypravěč, příběh, děj.
- Divadlo: jeviště, herec, divák, maňásky, loutky.
- Výtvarný doprovod - ilustrace, ilustrátor.

Co by měl žák umět

- Plynule číst s porozuměním.
- Recitovat báseň.
- Domýšlet jednoduché příběhy. Převyprávět příběh.
- Orientovat se v textu čítanky a jiném textu pro děti.
- Všimnout si spojitosti textu s ilustrací.

3. ročník

Učivo

Učíme se číst

- Plynulé čtení souvětí a vět, členění textu a větného přízvuku.
- Rychlé čtení tiché. Hlasité čtení, předčítání.
- Četba uměleckých, populárních a naukových textů s důrazem na upevňování čtenářských dovedností a návyků.

Pracujeme s literárním textem

- Vyprávění pohádky nebo povídky.
- Přednes básně nebo úryvku prózy.
- Dramatizace pohádky, povídky nebo básně s dějem.
- Pověsti místní, regionální.

Povídáme si nad literárním textem, nad knihou

- Knížka, kterou máme rádi.
- Hledáme podstatu příběhu a jeho smysl.
- Charakterizujeme literární postavy.
- Líčíme atmosféru příběhu.
- Vyjadřujeme své postoje ke knize.
- Myšlenky, které se nám líbí.
- Knihy do knihovničky.

Seznamujeme se se základy literatury

- Poezie: báseň s dějem; přirovnání, zosobnění.
- Próza: pověst, povídka, postava, děj, prostředí.
- Divadlo: dějství (jednání), herec.
- Literatura umělecká a věcná.
- Skutečnost a její umělecké vyjádření, autor a jeho fantazie.
- Výtvarný doprovod: ilustrace, ilustrátor.

Co by měl žák umět

- Využívat získaných čtenářských dovedností a návyků při četbě jednoduchých textů.
- Recitovat básnický text.
- Orientovat se v textu knih určených dětem.
- Rozeznávat různé typy vyjadřování autorů píšících pro děti.
- Domýšlet příběhy.
- Vyjádřit svůj postoj k přečtenému textu.
- Chápat četbu jako zdroj informací o světě i o sobě.

4. ročník

Učivo

Zdokonalujeme se ve čtení, pracujeme s textem

- Výcvik ve čtení: správné a plynulé čtení uměleckých a populárně - naučných textů (učebnice pro různé předměty) se správným přízvukem slovním i větným, s přirozenou intonací a správným frázováním.
- Uvědomělé a dostatečně rychlé čtení tiché.
- Recitace.
- Reprodukce obsahu textu.
- Odlišení verše od prózy.
- Hodnocení postav literárního díla a určení jejich vzájemného vztahu.

Povídáme si o knihách, divadle, rozhlasových a televizních pořadech

- Proč čteme a o čem.
- Hledáme motivy činů literárních postav.
- Jaké ilustrace nás zaujaly a proč.
- Všímáme si různých vydání stejných knih (i ilustrace).
- Čím nás zaujal rozhlasový pořad.
- Které hrdiny dětských seriálů obdivujeme a proč.
- Kterou knihu či divadelní představení můžeme doporučit jiným.
- Chodíme do divadla, vyprávíme si o představeních, hercích, životě divadla.

Poznáváme základy literatury

- Poezie: lyrika (píseň), epika, jednoduché pojmenování, rytmus básní.
- Próza: pověst, povídka, hlavní a vedlejší postavy.
- Divadlo: jednání, konflikt a jeho řešení.
- Film: různé druhy filmů - televizní inscenace
- Kulturní život regionu - významní autoři

Co by měl žák umět

- Číst plynule a správně.
- Prokázat, že textu porozuměl.
- Využívat poznatků z četby v dalších školních činnostech.
- Vyjádřit své pocity z četby, z poslechu pořadu, z divadelního či televizního představení.
- Vyhledávat informace v učebnicích, dětských encyklopediích.
- Všímat si rozdílů zpracování textu krásné literatury a literatury uměleckonaučné.
- Rozumět literárním pojmům (přirovnání, zosobnění, bajka, dramatizace, próza, poezie, encyklopedie) při praktické činnosti.

5. ročník

Učivo

Zdokonalujeme se ve čtení, pracujeme s textem

- Výrazné čtení uměleckých textů (včetně knih), studijní čtení naukových textů.
- Předčítání, recitace.
- Reprodukce textu - rozlišování podstatného od méně podstatného, klíčová slova a pojmy.
- Hlavní myšlenka literárního díla nebo ukázky.
- Veršovaná poezie, poetická próza.
- Předčítáme z časopisů určených dětem.

Povídáme si o knihách, divadle, rozhlasových a televizních pořadech

- Co nás v knihách zajímá.
- Všímáme si postav literárních postav.
- Porovnáváme ilustrace různých výtvarníků.
- Hodnotíme různá vydání knih.
- Co nám přináší rozhlasový pořad a televizní vysílání.
- Čím nás zaujala televizní inscenace příběhu ze života dětí.
- Porovnáváme různé typy divadelních představení (loutky, maňásky, živí herci), všímáme si práce herců, hovoříme o životě divadla.

Poznáváme základy literatury

- Poezie: lyrika, epika (bajka), přenesení významu: přirovnání, básnický přívlastek, zosobnění.
- Próza: čas a prostředí děje povídky, hlavní a vedlejší postavy, řeč autora, řeč postav.
- Divadlo: konflikt a jeho řešení - komické, tragické.
- Film: loutkový, kreslený, hraný.
- Televizní inscenace - scénář.
- Kulturní život regionu, větších měst, kulturní instituce.

Co by měl žák umět

- Hovořit souvisle o přečteném textu, vyjádřit své názory a pocity.
- Odlišit vyprávění literárního od faktického.
- Vyhledávat informace ve slovnících a dalších různých textech.
- Orientovat se v nabídce dětské literatury.
- Využívat pro vlastní četbu školní a místní knihovnu.
- Zaznamenávat si zajímavé myšlenky.

Minimální doporučená úroveň pro očekávané výstupy v rámci podpůrných opatření:

KOMUNIKAČNÍ A SLOHOVÁ VÝCHOVA – 1. období

žák

čte s porozuměním jednoduché texty

rozumí pokynům přiměřené složitosti

dbá na správnou výslovnost, tempo řeči a pravidelné dýchání

zvládá základní hygienické návyky spojené se psaním

píše písmena a číslice – dodržuje správný poměr výšky písmen ve slově, velikost, sklon a správné tvary písmen

spojuje písmena a slabiky

převádí slova z mluvené do psané podoby

dodržuje správné pořadí písmen ve slově a jejich úplnost

opisuje a přepisuje krátké věty

KOMUNIKAČNÍ A SLOHOVÁ VÝCHOVA - 2. období

žák

vypráví vlastní zážitky, jednoduchý příběh podle přečtené předlohy nebo ilustrací a domluví se v běžných situacích

má odpovídající slovní zásobu k souvislému vyjadřování

v mluveném projevu volí správnou intonaci, přízvuk, pauzy a tempo řeči

*popíše jednoduché předměty, činnosti a děje
opisuje a přepisuje jednoduché texty
píše správně a přehledně jednoduchá sdělení
píše čitelně a úpravně, dodržuje mezery mezi slovy
ovládá hůlkové písmo
tvorí otázky a odpovídá na ně*

JAZYKOVÁ VÝCHOVA – 1. období

žák

*rozlišuje všechna písmena malé a velké abecedy
rozeznává samohlásky (odlišuje jejich délku) a souhlásky
tvorí slabiky
rozlišuje věty, slova, slabiky, hlásky
píše velká písmena na začátku věty a ve vlastních jménech*

JAZYKOVÁ VÝCHOVA – 2. období

*pozná podstatná jména a slovesa
dodržuje pořádek slov ve větě, pozná a určí druhy vět podle postoje mluvčího
rozlišuje tvrdé, měkké a obojetné souhlásky a ovládá pravopis měkkých a tvrdých slabik
- určuje samohlásky a souhlásky
- seřadí slova podle abecedy
- správně vyslovuje a píše slova se skupinami hlásek dě-tě-ně-bě-pě-vě-mě
- správně vyslovuje a píše znělé a neznělé souhlásky*

LITERÁRNÍ VÝCHOVA – 1. období

*pamatuje si a reprodukuje jednoduché říkanky a dětské básně
reprodukuje krátký text podle otázek a ilustrací
- při poslechu pohádek a krátkých příběhů udržuje pozornost*

LITERÁRNÍ VÝCHOVA – 2. období

*dramatizuje jednoduchý příběh
vypráví děj zhlédnutého filmového nebo divadelního představení podle daných otázek
čte krátké texty s porozuměním a reprodukuje je podle jednoduché osnovy
určí v přečteném textu hlavní postavy a jejich vlastnosti
rozlišuje prózu a verše
- rozlišuje pohádkové prostředí od reálného
- ovládá tiché čtení a orientuje se ve čteném textu*

Anglický jazyk

1. etapa (3. a 5. roč.)

Mluvnice

Skladba

- pevný slovosled anglické věty
- skladba věty jednoduché - nutnost vyjádřit v anglické větě podmět; základní slovosled anglické věty dvojčlenné
- vazba there is/are
- věty oznamovací, rozkazovací a tázací
- vyjadřování záporu ve větě
- spojování jednoduchých vět v souvětí (and, but, or)

Tvarosloví

Podstatná jména

- základní pravidla užívání členů
- konkurence členů a přivlastňovacích a ukazovacích zájmen
- pravidelné množné číslo
- nepravidelné množné číslo frekventovaných podstatných jmen
- vyjadřování českých pádů (slovosledem i předložkami)
- přivlastňovací pád

Přídavná jména

- stupňování jednoslabičných a dvojslabičných přídavných jmen pomocí přípon

Zájmena

- zájmena osobní a přivlastňovací nesamostatná
- zájmena ukazovací a tázací, neurčitá

Číslovky

- základní číslovky 1 - 100

Slovesa

- sloveso be, have (got); otázka a zápor
- slovesa modální: can, must, need not
- děj obvyklý: přítomný čas prostý; otázka a zápor pomocí do
- děj aktuální: přítomný čas průběhový
- vyjadřování budoucnosti: budoucí čas prostý
- vyjadřování minulosti: minulý čas prostý sloves be, have, do
- minulé tvary pravidelných sloves
- nepravidelná slovesa dle výskytu v učebnici a komunikativních potřeb
- plné a stažené slovesné tvary

Další slovní druhy dle zařazení v učebnici a komunikativních potřeb

Minimální doporučená úroveň pro očekávané výstupy v rámci podpůrných opatření:

ŘEČOVÉ DOVEDNOSTI -1. období

žák je seznámen se zvukovou podobou cizího jazyka

POSLECH S POROZUMĚNÍM – 2. období

rozumí jednoduchým pokynům učitele, které jsou sdělovány pomalu a s pečlivou výslovností rozumí slovům a frázím, se kterými se v rámci tematických okruhů opakovaně setkal (zejména má-li k dispozici vizuální oporu)

- rozumí výrazům pro pozdrav a poděkování

MLUVENÍ -2. období

pozdraví a poděkuje

sdělí své jméno a věk

vyjádří souhlas či nesouhlas, reaguje na jednoduché otázky (zejména pokud má k dispozici vizuální oporu)

ČTENÍ S POROZUMĚNÍM -2. období

rozumí slovům, se kterými se v rámci tematických okruhů opakovaně setkal (zejména má-li k dispozici vizuální oporu)

PSANÍ -2. období

je seznámen s grafickou podobou cizího jazyka

Matematika

1. ročník

Čísla 0 až 20

Učivo

- Číselná řada.
  - Vztahy menší, větší, rovno.
  - Číslice.
  - Znaménka $>$, $<$, $=$, $+$, $-$.
  - Součet čísel (bez přechodu přes desítku).
  - Rozdíl čísel (bez přechodu přes desítku).
- *****
- Počítání předmětů v daném souboru. Vybírání různých konkrétních souborů o daném počtu prvků.
  - Čtení a psaní čísel.
  - Porovnávání čísel.
  - Řešení a vytváření slovních úloh na porovnávání čísel.
  - Sčítání a odčítání v oboru do dvaceti bez přechodu přes desítku.
  - Řešení a vytváření slovních úloh na sčítání a odčítání.
  - Řešení slovních úloh s využitím vztahů o n - více a o n - méně.

Co by měl žák umět

- Spočítat prvky daného konkrétního souboru do 20 - ti (včetně).
- Vytvořit konkrétní soubor (korálky, kuličky apod.) s daným počtem prvků do 20ti (včetně).
- Porovnávat čísla a soubory prvků s počtem prvků do 20 - ti.
- Přečíst a zapsat čísla 0 až 20.
- Sčítat a odčítat čísla v oboru 0 - 10, v oboru 10 - 20 bez přechodu přes desítku.
- Používat sčítání a odčítání při řešení praktických situací.
- Řešit slovní úlohy vedoucí k porovnávání čísel v oboru 0 - 20.
- Řešit slovní úlohy vedoucí ke sčítání a odčítání čísel v oboru 0 - 20 bez přechodu desítky.
- Řešit slovní úlohy vedoucí ke vztahům o n - více (méně) v probíraném oboru.

Příklady rozšiřujícího učiva

- Sčítání a odčítání čísel v oboru 0 - 20 s přechodem desítky.
- Vztahy mezi sčítáním a odčítáním.
- Řešení složitějších slovních úloh v oboru do dvaceti.
- Měření délek na dílky (na centimetry).

Orientace v prostoru

Učivo

- Geometrické pojmy: vpravo, vlevo; pod; nad; před; za; hned před; hned za.
- Rovinné obrazce: trojúhelník, čtverec, obdélník, kruh.
- Tělesa: krychle, kvádr, válec, koule

*****

- Konkrétní orientace v prostoru.
- Užití dětských skládanek a stavebnic.

Co by měl žák umět

- Orientovat se v prostoru (vpravo, vlevo, vpřed, za).
- Rozeznávat geometrické útvary: trojúhelník, čtverec, obdélník, kruh, krychle, kvádr, válec.

Příklady rozšiřujícího učiva

- Vystříhávání obrazců.
- Jehlan, kužel.

2. ročník

Číselný obor 0 až 100

Učivo

- Číselná řada.
- Porovnávání čísel.
- Číselná osa.
- Zaokrouhlování čísel na desítky.
- Součet a rozdíl čísel.
- Součet. Rozdíl.
- Závorky.
- *****
- Sčítání a odčítání s přechodem přes desítku.
- Počítání po desítkách, po jedné (v oboru do 100).
- Čtení a zápis čísel.
- Řešení a vytváření slovních úloh na porovnávání čísel.
- Sčítání a odčítání násobků deseti.
- Sčítání a odčítání v oboru do 100.
- Řešení a vytváření slovních úloh na sčítání a odčítání.

Co by měl žák umět

- Sčítat a odčítat v oboru do 20ti s přechodem přes desítku.
- Spočítat prvky daného konkrétního souboru do 100 (včetně).
- Vytvořit konkrétní soubory (na počítadle, penězi, ve čtvercové síti, apod.) s daným počtem prvků do 100.
- Porovnávat čísla do 100 a vztahy mezi nimi zapsat pomocí symbolů.
- Zaokrouhlit dané číslo na desítky.
- Orientovat se na číselné ose.
- Sčítat a odčítat čísla v oboru do 100 s přechodem přes desítku.
- Používat sčítání a odčítání při řešení praktických úloh.
- Řešit slovní úlohy vedoucí k porovnávání čísel v oboru do 100.
- Řešit slovní úlohy vedoucí ke sčítání a odčítání čísel v oboru do 100.
- Řešit slovní úlohy s užitím vztahů o n - více (méně) v oboru do 100.

Příklady rozšiřujícího učiva

- Sčítání více než dvou čísel.
- Odčítání více než jednoho čísla.
- Řešení a vytváření slovních úloh na sčítání více než dvou čísel a odčítání více než jednoho čísla.
- Řešení slovních úloh s nadbytečnými nebo nepostačujícími údaji.

Násobení a dělení přirozených čísel v oboru násobílek do 100

Učivo

- Násobek.
- Násobení jako opakované sčítání.
- Činitel.
- Záměna činitelů.
- Násobilky 2, 3, 4, 5.
- Dělení v oboru těchto násobílek.
- Vztahy mezi násobením a dělením v oboru těchto násobílek.
*****
- Názorné zavedení násobení a dělení na souborech různých předmětů.
- Řady násobků daného čísla.
- Automatizace násobílek 2, 3, 4, 5.
- Automatizace dělení v oboru probraných násobílek.
- Řešení a vytváření slovních úloh na násobení a dělení v oboru násobílek.
- Řešení a vytváření slovních úloh s využitím vztahů n - krát více, n - krát méně.

Co by měl žák umět

- Spoje násobílek 2, 3, 4, 5.
- Dělit v oboru násobílek 2, 3, 4, 5.
- Užívat násobení a dělení v praktických situacích.
- Řešit slovní úlohy na násobení.
- Řešit slovní úlohy na dělení.
- Řešit slovní úlohy vedoucí ke dvěma početním výkonům (např. sčítání, násobení).
- Užívat závorky.
- Řešit slovní úlohy na vztahy n - krát více, n - krát méně.

Příklady rozšiřujícího učiva

- Vlastnosti násobení a dělení.
- Další spoje násobílek.
- Složitější slovní úlohy např. s nadbytečnými údaji, s více řešeními apod.
- Úlohy kombinatorické povahy.
- Jednoduché dichotomické třídění.

Rýsování úseček a měření jejich délek

Učivo

- Úsečka.
- Lomená čára.
- Délka úsečky.

- Jednotky centimetr, metr.
- Označení bodů a úseček.
- *****
- Kreslení křivých a rovných čar.
- Rýsování úseček.
- Měření délky úsečky.
- Užití různých stavebnic ke stavbám podle obrázků.
- Modelování těles.

Co by měl žák umět

- Kreslit křivé a rovné čáry.
- Odhadnout délky úsečky na decimetry, centimetry.
- Měřit délku úsečky na centimetry.
- Poznávat geometrická tělesa v praxi.
- Vymodelovat tělesa (např. krychli, kvádr).

Příklady rozšiřujícího učiva

- Strana rovinného obrazce, měření délky stran, obvod obrazce.
- Hrana tělesa, měření délky hrany tělesa.
- Složitější geometrické útvary (rovinné, prostorové).

Orientace v čase

Učivo

- Den - 24 hodin.
- Hodina - 60 minut.
- Minuta - 60 sekund.

*****

- Čtení údajů na hodinách včetně digitálních.
- Sledování jednoduchých závislostí na čase např. změna teploty během dne; příchod a odchod do školy; délka vyučovací hodiny; délka přestávky; doba snídane, oběda, večeře; délka spánku.

Co by měl žák umět

- Časové jednotky hodina, minuta, sekunda.
- Číst časové údaje na různých typech hodin.

Příklady rozšiřujícího učiva

- Závislost různých činností na průběhu času během dne, grafické znázornění.
- Závislost různých činností během týdne, měsíce.

3. ročník

Číselný obor 0 - 1 000

Učivo

- Číselná řada.
- Zápis čísel.

- Porovnávání čísel.
- Číselná osa.
- Zaokrouhlování čísel na stovky, desítky.
- Rozklad čísla v desítkové soustavě.
- Součet a rozdíl čísel.
- Písemné algoritmy sčítání a odčítání.
- Odhad a kontrola výsledku.

*****

- Počítání po stovkách, desítkách a jednotkách.
- Čtení a zápisy trojčiferných čísel.
- Znázornění trojčiferných čísel na číselné ose.
- Porovnávání čísel pomocí číselné osy.
- Řešení úloh na porovnávání trojčiferných čísel.
- Sčítání a odčítání násobků sta.
- Sčítání a odčítání čísel bez přechodu násobků sta.
- Sčítání a odčítání čísel s přechodem násobků sta.
- Písemné sčítání dvou sčítanců, kontrola výsledku záměnou sčítanců.
- Písemné odčítání, kontrola výsledku sčítáním.
- Řešení a vytváření slovních úloh na sčítání a odčítání.

Co by měl žák umět

- Číst a psát trojčiferná čísla.
- Vytvořit konkrétní soubor (penězi, milimetrovým papírem apod.) s daným počtem prvků do 1 000.
- Zakreslit obraz daného čísla na číselné ose.
- Porovnávat čísla do 1 000.
- Používat sčítání a odčítání v daném oboru při řešení praktických úloh.
- Písemně sčítat a odčítat dvě trojčiferná čísla.
- Provádět kontrolu svého výpočtu.
- Řešit slovní úlohy na porovnávání dvou trojčiferných čísel, sčítání a odčítání dvou trojčiferných čísel, na vztahy o n - více (méně).
- Provádět předběžný odhad výsledku řešení.

Příklady rozšiřujícího učiva

- Pamětné sčítání a odčítání trojčiferných čísel, ve kterých jsou alespoň dvě číslice různé od nuly, např. $205 + 350$; $720 - 105$ apod.
- Písemné sčítání tří a více trojčiferných čísel.
- Řešení složitějších slovních úloh.

Násobení a dělení v oboru násobílek a mimo obor násobílek v číselném oboru do 100

Učivo

- Násobilky 6, 7, 8, 9.
- Dělení v oboru těchto násobílek.
- Násobení deseti.
- Násobení a dělení dvouciferných čísel jednociferným.
- Dělení se zbytkem.
- Součin, podíl, zbytek.

*****

- Automatizace všech spojů násobitek.
- Automatizace dělení v oboru násobitek.
- Pamětné násobení dvojciferného čísla jednociferným mimo obor násobitek.
- Násobení a dělení součtu nebo rozdílu dvou čísel.
- Užití závorek.
- Řešení a vytváření slovních úloh se dvěma různými početními výkony.

Co by měl žák umět

- Automaticky užívat spoje všech násobitek.
- Násobit pamětně dvojciferné číslo jednociferným v jednoduchých případech.
- Dělit dvojciferné číslo jednociferným mimo obor násobitek.
- Určovat neúplný podíl a zbytek v jednoduchých případech.
- Číst a sestavovat tabulky násobků.
- Užívat tabulkové zápisy v praxi (např. ceny zboží, vzdálenosti apod.).
- Užívat násobení a dělení při řešení praktických úloh.
- Řešit a vytvářet slovní úlohy vedoucí k násobení dvojciferného čísla jednociferným a dělení dvojciferného čísla jednociferným.
- Provádět odhad výsledku.
- Řešit slovní úlohy vedoucí k užití vztahů n - krát více, n - krát méně.

Příklady rozšiřujícího učiva

- Násobení a dělení trojiciferného čísla jednociferným, příklady typu $930 : 3$, $150 : 5$ apod.
- Řešení a vytváření složitějších slovních úloh vedoucích ke třem až čtyřem početním výkonům.
- Řešení slovních úloh s nadbytečnými údaji.
- Řešení slovních úloh vedoucích k více řešením.
- Rozlišování sudých a lichých čísel.

Rovinné obrazce. Obvod.

Učivo

- Přímka.
- Polopřímka.
- Vzájemná poloha dvou přímek.
- Rovnoběžky, různoběžky.
- Průsečík dvou různoběžek.
- Čtvercová síť.
- Rovinné obrazce - trojúhelník, čtverec, obdélník, čtyřúhelník.
- Strana rovinného obrazce.
- Obvod.
- Jednotky délky milimetr, kilometr.

*****

- Rýsování přímek.
- Označování průsečíku různoběžek.
- Vyznačování polopřímek.
- Kreslení a rýsování rovinných obrazců ve čtvercové síti.
- Měření úseček s přesností na milimetry.

- Odhad délky úsečky.
- Rýsování úsečky dané délky (např. v centimetrech a milimetrech).
- Měření délek stran rovinných obrazců.
- Výpočet obvodu rovinných obrazců sečtením délek jejich stran.
- Provádění odhadů délek různých úseček a vzdáleností.
- Měření délek hran tělesa.
- Modelování staveb tvaru kvádrů, krychle, apod. podle daného plánu (užívání stavebnic, krabiček od sýrů apod.).

Co by měl žák umět

- Označit bod, krajní body úsečky, průsečík dvou přímek.
- Měřit délku úsečky s přesností na milimetry.
- Sestrojit úsečku dané délky s užitím jednotky milimetr.
- Převádět jednotky délky s užitím měnitele 1 000, 100, 10.
- Provádět odhad délky, vzdálenosti.
- Určit obvod jednoduchého obrazce (trojúhelník, čtverec, obdélník) sečtením délek jeho stran.

Příklady rozšiřujícího učiva

- Konstrukční sčítání a odčítání úseček.
- Určování obvodu složitějších obrazců.

4. ročník

Číselný obor do 1 000 000

Učivo

- Posloupnost přirozených čísel do 1 000 000.
- Zápis čísel v desítkové soustavě.
- Porovnávání čísel do 1 000 000.
- Číselná osa.
- Zaokrouhlování čísel na statisíce, desetitisíce, tisíce, sta, desítky.
- Sčítání a odčítání čísel v daném oboru.
- Vlastnosti sčítání a odčítání.
- Vztahy mezi sčítáním a odčítáním.
- Násobení a dělení čísel v daném oboru.
- Vztahy mezi násobením a dělením.
- Písemný algoritmus násobení a dělení.
- Odhad výsledku.
- Kontrola výpočtu.
- Vlastnosti násobení.
- Pořadí početních výkonů.
- *****
- Počítání po statisících, desetitisících, tisících.
- Čtení a zápis čísel.
- Modelování daného čísla v zjednodušené formě.
- Porovnávání čísel.
- Řešení jednoduchých nerovnic s užitím číselné osy.

- Rozklad čísla v desítkové soustavě.
- Zaokrouhlování s danou přesností.
- Vyznačování intervalů na číselné ose patřících k danému zaokrouhlenému číslu.
- Početní operace a jejich procvičování v oboru do miliónu.
- Pamětní sčítání a odčítání přirozených čísel (sčítání nebo odčítání čísel majících nejvýše tři číslice různé od nuly např. 500 200 - 300 198 apod.).
- Pamětné násobení a dělení jednociferným číslem.
- Písemné násobení jedno- a dvouciferným činitelem.
- Písemné dělení jednociferným dělitelem.
- Řešení slovních úloh na porovnávání čísel, na početní výkony, na vztahy o n - více (méně), n - krát více (méně).
- Vymezení základních vlastností početních výkonů.
- Užívání závorek.

Co by měl žák umět

- Počítat do 1 000 000 po statisících, desetitisících, tisících.
- Číst, psát a zobrazit čísla na číselné ose.
- Porovnávat čísla do 1 000 000 a řešit příslušné nerovnice.
- Zaokrouhlovat čísla na statisíce, desetitisíce, tisíce, sta, desítky.
- Rozkládat čísla v desítkové soustavě.
- Pamětně sčítat a odčítat čísla, která mají nejvýše dvě číslice různé od nuly.
- Písemně sčítat a odčítat (sčítat alespoň tři čísla, odčítat od jednoho čísla dvě čísla, od součtu dvou čísel jedno číslo).
- Pamětně násobit a dělit čísla do 1 000 000 nejvýše se dvěma různými číslicemi) jednociferným číslem.
- Písemně násobit jedno a dvojciferným činitelem.
- Písemně dělit jednociferným dělitelem.
- Provádět odhad a kontrolu svého výpočtu.
- Řešit slovní úlohy vedoucí k porovnávání čísel, provádění početních výkonů s čísly v daném oboru a na vztahy o n - více (méně), n - krát více (méně).
- Řešit slovní úlohy na dva až tři početní výkony.

Příklady rozšiřujícího učiva

- Dvojková číselná soustava.
- Řešení slovních úloh na více početních výkonů.
- Řešení slovních úloh s nadbytečnými nebo nedostačujícími údaji.
- Řešení slovních úloh kombinatorické povahy.

Zlomky

Učivo

- Celek, část, zlomek.
- Čítatel, jmenovatel, zlomková čára.
- Polovina, čtvrtina, třetina, pětina, desetina.
- *****
- Využití názorných obrázků k určování $1/2$, $1/4$, $1/3$, $1/5$, $1/10$ celku.
- Řešení a vytváření slovních úloh k určování $1/2$, $1/4$, $1/3$, $1/5$, $1/10$ daného celku.
- Vyjádření celku z jeho dané poloviny, čtvrtiny, třetiny, pětiny, desetiny.

- Sčítání zlomků se stejným jmenovatelem v jednoduchých případech např. $1/2 + 1/2$; $2/5 + 3/5$.

Co by měl žák umět

- Názorně vyznačit polovinu, čtvrtinu celku.
- Řešit jednoduché slovní úlohy na určení poloviny, třetiny, čtvrtiny, pětiny, desetiny daného počtu.
- Sčítat zlomky se stejným jmenovatelem např. $1/2 + 1/2$; $2/3 + 1/3$.

Příklady rozšiřujícího učiva

- Názorně vyznačit celek z dané poloviny, čtvrtiny, třetiny, pětiny, desetiny.
- Zlomky s čitatelem různým od jedné (např. $3/4$; $2/5$), jejich konkrétní modely.
- Smíšená čísla na konkrétních příkladech ($1 \frac{1}{2}$ l, $2 \frac{1}{2}$ h, $3 \frac{1}{2}$ kg).
- Složitější slovní úlohy vedoucí k rozdělování celku na části a výpočtu celku z daných částí.

Rovnoběžky, různoběžky, kolmice, kružnice.

Učivo

- Vzájemná poloha dvou přímek v rovině, rovnoběžky, různoběžky – průsečík.
  - Kolmice, kolmost.
  - Kružnice, kruh.
  - Střed a poloměr kružnice.
- *****
- Kreslení a rýsování rovnoběžek a různoběžek.
  - Vyznačování průsečíku.
  - Rýsování libovolného rovnoběžníku.
  - Rýsování kolmice pomocí trojúhelníku s ryskou.
  - Rýsování libovolného obdélníku.
  - Rýsování kružnice s daným středem a daným poloměrem.

Co by měl žák umět

- Určit vzájemnou polohu dvou přímek.
- Sestrojit rovnoběžku s danou přímkou.
- Sestrojit kolmici (pomocí trojúhelníku s ryskou) k dané přímce.
- Narýsovat kružnici s daným středem a daným poloměrem.

Příklady rozšiřujícího učiva

- Rovnoběžné a různoběžné roviny (modelování na tělesech).
- Kolmost rovin (modelování na tělesech).

Souměrnost

Učivo

- Osa souměrnosti.
- Souměrné útvary.
- Rovnoramenný trojúhelník.
- Rovnostranný trojúhelník.

*****

- Určování os souměrnosti překládáním papíru na názorných obrázcích - hvězda, motýl, apod.
- Určování roviny souměrnosti na modelech krabičky apod.
- Souměrné útvary ve čtvercové síti.
- Konstrukce souměrného útvaru ve čtvercové síti.
- Modelování souměrných útvarů.

Co by měl žák umět

- Poznat souměrný útvar.
- Určit osu souměrnosti modelováním, překládáním apod.
- Nakreslit souměrný útvar.

Příklady rozšiřujícího učiva

- Určení os souměrnosti čtverce, obdélníku, kruhu.
- Rovina souměrnosti. Rovinová souměrnost.
- Určování rovin souměrnosti na modelech jednoduchých těles.

Obsah čtverce a obdélníku, síť kvádrů a krychle

Učivo

- Obsah čtverce a obdélníku ve čtvercové síti.
- Jednotky obsahu cm^2 , m^2 , mm^2 .
- Síť kvádrů, krychle.

*****

- Určování obsahů rovinných obrazců pomocí čtvercové sítě.
- Užití základních jednotek obsahu cm^2 , mm^2 , m^2 .
- Řešení jednoduchých slovních úloh na výpočty obsahů obdélníků a čtverců.
- Různé pohledy na tělesa (shora, zepředu, z boku).
- Síť kvádrů a krychle rozložením krabičky.
- Modelování kvádrů, krychle ze sítě.
- Určení povrchu kvádrů (krychle) součtem obsahů stěn.

Co by měl žák umět

- Určovat obsah rovinných obrazců pomocí čtvercové sítě.
- Řešit jednoduché slovní úlohy na výpočty obsahu obdélníku a čtverce.
- Vymodelovat síť kvádrů, krychle.
- Vymodelovat kvádr, krychli z dané sítě.

Příklady rozšiřujícího učiva

- Převody jednotek obsahu.
- Složitější slovní úlohy na výpočet obsahu obdélníku a čtverce např. v kombinaci s výpočtem obvodu.

5. ročník

Přirozená čísla

Učivo

- Přirozená čísla do 1 000 000 a přes milión.
- Posloupnost přirozených čísel.
- Číselná osa.
- Zápis přirozeného čísla v desítkové soustavě.
- Početní výkony s přirozenými čísly a jejich vlastnosti.
- Písemné algoritmy početních výkonů.
- Odhady výsledků.
- Kontrola výpočtu.
*****
- Čtení a zápis čísel větších než milión.
- Porovnávání přirozených čísel.
- Zobrazování přirozených čísel na číselné ose.
- Řešení jednoduchých nerovnic.
- Zaokrouhlování přirozených čísel na milióny, statisíce, tisíce, sta, desítky.
- Užití číselné osy.
- Pamětné sčítání a odčítání přirozených čísel.
- Užití písemných algoritmů.
- Pamětné násobení a dělení přirozených čísel.
- Užití písemných algoritmů násobení (až čtyřciferní činitelé), dělení jedno a dvojciferným dělitelem.
- Řešení slovních úloh na jeden až dva početní výkony.
- Užití vlastností početních výkonů (komutativnost, asociativnost, distributivnost).
- Provádění odhadů a kontroly výpočtů.

Co by měl žák umět

- Porovnávat přirozená čísla a zobrazovat je na číselné ose.
- Zaokrouhlovat přirozená čísla s požadovanou přesností.
- Zapsat dané přirozené číslo v požadovaném tvaru v desítkové soustavě.
- Sčítat a odčítat přirozená čísla z paměti (sčítaná nebo odčítaná čísla mají nejvýše dvě číslice různé od nuly).
- Písemně sčítat tři až čtyři přirozená čísla.
- Písemně odčítat dvě přirozená čísla.
- Pamětně násobit a dělit přirozená čísla v jednoduchých případech.
- Písemně násobit až čtyřciferným činitelem.
- Písemně dělit jedno a dvojciferným dělitelem.
- Řešit jednoduché a složené slovní úlohy vedoucí k jednomu nebo dvěma výpočtům s přirozenými čísly.

Příklady rozšiřujícího učiva

- Zápis libovolně velkých čísel v desítkové soustavě.
- Dvojková číselná soustava.
- Další číselné soustavy např. osmičková.
- Užití kapesního kalkulátoru při provádění početních výkonů s přirozenými čísly.

- Vlastnosti početních výkonů a jejich užití.

Desetinná čísla

Učivo

- Zlomky se jmenovatelem 10, 100 a jejich zápis desetinným číslem.
- Desetinná čárka.
- Desetina, setina.
- *****
- Praktické modely desetinných čísel - peníze, hmotnosti, délky.
- Psaní a čtení desetinných čísel (desetina, setina).
- Zobrazování desetinných čísel řádu desetin a setin na číselné ose.
- Porovnávání těchto desetinných čísel.
- Písemné sčítání a odčítání desetinných čísel řádu desetin a setin.
- Násobení a dělení desetinných čísel řádu desetin a setin deseti a stem.
- Násobení a dělení desetinných čísel řádu desetin a setin přirozeným číslem menším než deset.
- Řešení a vytváření slovních úloh vedoucích k užití desetinných čísel v jednoduchých případech.

Co by měl žák umět

- Zapsat a přečíst dané desetinné číslo řádu desetin a setin.
- Zobrazit dané desetinné číslo řádu desetin na číselné ose.
- Zaokrouhlit dané desetinné číslo řádu desetin na celky.
- Sčítat a odčítat desetinná čísla řádu desetin a setin.
- Násobit a dělit desetinné číslo deseti.
- Užít desetinné číslo v praktických situacích.
- Řešit jednoduché slovní úlohy na užití desetinných čísel.

Příklady rozšiřujícího učiva

- Desetinná čísla řádu tisícín.
- Složitější slovní úlohy s užitím desetinných čísel.

Rovinné obrazce, tělesa

Učivo

- Konstrukce obdélníku, čtverce.
- Další jednotky obsahu (a, ha, km², mm²).
- Povrch kvádru a krychle.
- Propedeutika pojmu objem tělesa pomocí různých stavebnic (jednotková krychle).
- *****
- Rýsování rovnoběžek a kolmic daným bodem.
- Rýsování pravoúhlého trojúhelníku.
- Rýsování obdélníku a čtverce.
- Rýsování rovnostranného a rovnoramenného trojúhelníku.
- Výpočty obvodu a obsahu obdélníka a čtverce.
- Odhady obvodu obsahu.
- Užití a převody jednotek obsahu.

- Řešení úloh z praxe.
- Výpočty povrchů kvádrů a krychle sečtením obsahu jejich podstav a stěn.
- Řešení úloh z praxe.
- Modelování těles - určování spotřeby jednotkových krychlí.
- Propedeutika pojmu objem.

Co by měl žák umět

- Narýsovat obdélník, čtverec, pravoúhlý trojúhelník.
- Vypočítat obvod a obsah obdélníku a čtverce.
- Znat a umět převádět jednotky obsahu cm^2 , mm^2 , m^2 , ha.
- Řešit slovní úlohy na výpočty obsahů obdélníku a čtverce.
- Vypočítat povrch kvádrů a krychle sečtením obsahů jejich podstav a stěn.
- Řešit úlohy z praxe na výpočty obsahů obdélníku a čtverce, povrchu kvádrů a krychle.

Příklady rozšiřujícího učiva

- Sítě kvádrů, krychle, hranolu, válce.
- Modelování těles z daných sítí.
- Různé stavby z krychlí.
- Určování jejich objemu pomocí jednotkové krychle.
- Řešení složitějších slovních úloh na výpočty obvodů, obsahů a povrchů.

Tabulky, grafy, diagramy

Učivo

- Proměnná, nezávisle proměnná, závisle proměnná.
- Grafy.
- Soustava souřadnic.
*****
- Dosazování za proměnou.
- Čtení a sestavování tabulek různých závislostí.
- Čtení a sestavování sloupcových diagramů.
- Zakreslování jednoduchých grafů závislostí např. průběh jízdy autem, změna teploty během dne apod.

Co by měl žák umět

- Doplnovat řady čísel, doplňovat tabulky.
- Číst a sestavovat sloupcový diagram.
- Sestrojit a číst jednoduché grafy v soustavě souřadnic.

Příklady rozšiřujícího učiva

- Jízdní řády.
- Grafikony.
- Různé figurální diagramy.

Finanční gramotnost

Učivo

- peníze

- hospodaření domácnosti
- finanční produkty

Co by měl žák umět

- vlastními slovy vyjádří, co znamená, že je banka správce peněz
- porovná svá přání a potřeby se svými finančními možnostmi
- sestaví jednoduchý osobní rozpočet
- objasní, jak řešit situaci, kdy jsou příjmy vyšší než výdaje
- objasní, jak řešit situaci, kdy jsou příjmy nižší než výdaje
- na příkladech objasní rizika půjčování peněz
- uvede příklady základních příjmů a výdajů domácnosti
- na příkladu vysvětlí, jak reklamovat zboží

Minimální doporučená úroveň pro očekávané výstupy v rámci podpůrných opatření:

ČÍSLO A POČETNÍ OPERACE – 1. období

porovnává množství a vytváří soubory prvků podle daných kritérií v oboru do 20
 čte, píše a používá číslice v oboru do 20, numerace do 100
 zná matematické operátory $+$, $-$, $=$, $<$, $>$ a umí je zapsat
 sčítá a odčítá s užitím názoru v oboru do 20
 řeší jednoduché slovní úlohy na sčítání a odčítání v oboru do 20
 umí rozklad čísel v oboru do 20

ČÍSLO A POČETNÍ OPERACE – 2. období

čte, píše a porovnává čísla v oboru do 100 i na číselné ose, numerace do 1000
 sčítá a odčítá v paměti i písemně dvouciferná čísla
 zvládne s názorem řady násobků čísel 2 až 10 do 100
 zaokrouhluje čísla na desítky i na stovky s využitím ve slovních úlohách
 tvoří a zapisuje příklady na násobení a dělení v oboru do 100
 zapíše a řeší jednoduché slovní úlohy
 rozeznává sudá a lichá čísla
 - používá kalkulátor

ZÁVISLOSTI, VZTAHY A PRÁCE S DATY – 1. období

modeluje jednoduché situace podle pokynů a s využitím pomůcek
 doplňuje jednoduché tabulky, schémata a posloupnosti čísel v oboru do 20
 - zvládá orientaci v prostoru a používá výrazy vpravo, vlevo, pod, nad, před, za, nahoře, dole, vpředu, vzadu
 - uplatňuje matematické znalosti při manipulaci s drobnými mincemi

ZÁVISLOSTI, VZTAHY A PRÁCE S DATY – 2. období

vyhledá a roztrídí jednoduchá data (údaje, pojmy apod.) podle návodu
 orientuje se a čte v jednoduché tabulce
 - určí čas s přesností na čtvrt hodiny, převádí jednotky času v běžných situacích
 - provádí jednoduché převody jednotek délky, hmotnosti a času
 - uplatňuje matematické znalosti při manipulaci s penězi

GEOMETRIE V ROVINĚ A V PROSTORU – 1. období

pozná a pojmenuje základní geometrické tvary a umí je graficky znázornit
 rozezná přímku a úsečku, narysuje je a ví, jak se označují

používá pravítko

GEOMETRIE V ROVINĚ A V PROSTORU – 2. období

*znázorní, narýsuje a označí základní rovinné útvary
měří a porovnává délku úsečky
vypočítá obvod mnohoúhelníku sečtením délek jeho stran
sestrojí rovnoběžky a kolmice
určí osu souměrnosti překládáním papíru
- pozná základní tělesa*

NESTANDARDNÍ APLIKAČNÍ ÚLOHY A PROBLÉMY – 2. období

řeší jednoduché praktické slovní úlohy, jejichž řešení nemusí být závislé na matematických postupech

Prvouka

1. - 3. ročník

1. Jsem školák

Učivo

- vstup do školy - změna v dosavadním způsobu života
- nové vztahy - ke spolužákům, učitelům, pracovníkům školy
- učení - základní činnost ve škole (poznávání, nové návyky, dovednosti, spolupráce, úkoly ap.); pomůcky, vhodné oblečení
- prostory školy a jejich funkce - učebny, šatny, ředitelna, sborovna, kabinety, odpočinkové prostory, sportoviště, okolí školy
- školní režim a řád, jak je škola organizována - rozvrh hodin, přestávky, volné dny, prázdniny; stravování, pohyb v prostorách školy aj.
- vhodné prostředí pro práci a odpočinek ve škole, zdravé pracovní a odpočinkové návyky - sezení, stání, nošení školní tašky, pohybová aktivita aj.
- bezpečná cesta do školy a ze školy; činnost chodce v silničním provozu

*****

- poznávání prostorů školy, orientace ve škole a nejbližším okolí
- bezpečný příchod do školy a odchod ze školy podle dopravních značek a světelné signalizace
- osvojování vhodného chování ke spolužákům (k chlapcům, dívkám), učitelům, jiným osobám; způsoby vstupu do různých místností ve škole, chování v jídelně ap.
- osvojování způsobů a možností vyjádřit svá přání, názory, problémy
- ukázky nevhodnějších pracovních a odpočinkových poloh, správného nošení aktovky, vhodné relaxace ap.
- upevňování základních režimových návyků - stravování, pitný režim, osobní hygiena ap.

Co by měl žák umět

- dojít (dopravit se) bezpečně a nejkratší cestou do školy a zpět
- orientovat se ve škole a v blízkém okolí školy
- vědět, že i ve škole a jejím okolí jsou místa (vznikají situace), kde může docházet k úrazům (konfliktům); vědět, jak se chovat, aby se podílel na příznivé atmosféře ve třídě a nedocházelo k ohrožení jeho zdraví
- vytvářet si svůj nevhodnější způsob práce a odpočinku; dodržovat základní režimové návyky v průběhu dne a týdne (s pomocí učitele a rodičů)
- vhodně se chovat ke spolužákům a učitelům, umět se obracet na učitele o radu a pomoc, svěřit se s problémem, udržovat pořádek, neničit vybavení školy
- použít nejdůležitější spojení na rodiče - adresy, telefony

Příklady rozšiřujícího učiva

- informace o činnostech školy - nástěnky, školní časopis, školní rozhlas atd.
- činnosti mimo vyučování - školní družina, zájmové kroužky; soutěže, výlety ap.
- volná témata související s chodem školy a s rolí žáka ve škole - co se mi ve škole líbí, nelíbí a proč, jak bych to změnil, co bych rád ve škole dělal atd.

2. Moje rodina

Učivo

- příbuzenské vztahy v rodině - otec, matka, syn, dcera, bratr, sestra, prarodiče, širší příbuzenské vztahy; podobnosti ve vzhledu, zvycích ap.
- vztahy mezi členy rodiny - úcta, pomoc, vzájemné pochopení, ochrana, chování k mladším a starším členům rodiny, komunikace s blízkým členem rodiny a s méně známou osobou
- život rodiny - řád (pravidla) rodinného života, rozdělení rolí v rodině, práva a povinnosti členů rodiny, jejich podíl na chodu domácnosti, společné činnosti rodiny, péče o nemocné a handicapované členy rodiny, péče o domácí zvířata a rostliny, péče o vybavení bytu, majetek ap.
- významné události v rodině - narození nového člena, setkávání, oslavy
- problémy v rodině - rozchod rodičů, smrt člena rodiny aj.
*****
- vyjadřování příbuzenských vztahů v rodině a činností jednotlivých členů rodiny (slovem, kresbou, dramatizací)
- významné události v rodině, život v rodině (vyjádření vlastních zážitků slovem, kresbou ap.)

Co by měl žák umět

- rozlišovat základní i širší příbuzenské vztahy
- charakterizovat rozdělení rolí v rodině, pojmenovat základní povinnosti a úkoly členů rodiny
- orientovat se rámcově v profesi svých rodičů
- přiměřeně se chovat ke starším a mladším členům rodiny, domácím zvířatům, rostlinám, vlastnímu i společnému majetku
- uplatňovat vhodné chování ve škole a při činnostech mimo budovu školy jako výraz "reprezentace" rodiny
- projevovat radost se zdařilých rodinných akcí a událostí, umět o nich vyprávět, znázornovat je kresbou, dramatickou scénkou ap.
- svěřit se s osobním problémem vzniklým mimo školu

Příklady rozšiřujícího učiva:

- oblíbené činnosti jednotlivých členů rodiny, čím jim udělám radost
- rodina o víkendu
- historie rodiny, rodinné tradice
- opuštěné, osiřelé, adoptované děti; děti v dětských domovech, vesničkách SOS, nových rodinách; osamělí lidé, domovy důchodců - různé formy pomoci
- další témata týkající se života rodiny a postavení žáka (dítěte) v rodině - starší a mladší sourozenci ap.

3. Domov

V tématu je třeba pamatovat na rozdíly mezi vesnickým a městským prostředím.

Učivo

- domov - místo, kde bydlím, kde nalézám ochranu, pochopení, soukromí, radost
- bydliště - adresa, telefon

- dům - jeho označení, členění; byt - jednotlivé místnosti, jejich funkce a vybavení
- okolí bydliště - nejbližší ulice, parky, náměstí, významné budovy, místo pro hry; nejbližší stanice hromadné dopravy, pošta (telefon), zdravotní zařízení, obchody ap.
- prostředí v okolí bydliště, činnosti zlepšující a zhoršující prostředí - ochrana zeleně, úklid; odpady, ničení budov, soch ap. (malování, rozbíjení)
- vztahy v místě bydliště - kamarádké, sousedské, neosobní; host, hostitelské povinnosti, chování k hostům; důvěra a opatrnost v osobních vztazích
- společné činnosti rodiny vytvářející pocit domova - stolování, domácí práce, hra, vyprávění, návštěva kina, divadla, ZOO, výlety, víkendové pobyty atd.

*****

- popis domova a jeho okolí (slovem, kresbou)
- porovnávání (výměna) zkušeností z rodinných činností, návštěv (slovem, kresbou, scénkou)
- co v okolí mého bydliště zlepšuje, zhoršuje životní prostředí, jak já mohu přispět (výměna nápadů, vlastních zkušeností, ukázky vhodných a nevhodných příkladů při vycházkách)
- zážitky z návštěv kina, divadla, výstavy, výletu ap. (slovem, kresbou, scénkou ap.)

Co by měl žák umět

- uvést plnou adresu a telefon, vědět, že není vhodné sdělovat tyto informace cizím lidem
- orientovat se v členění domu a bytu, znát funkce jednotlivých prostorů domu a bytu
- bezpečně se orientovat v nejbližším okolí bydliště, v případě pochyb se zeptat na cestu, znát nejkratší a nejbezpečnější trasu domov - škola
- přiměřeně svému věku se chovat na ulici, hřišti, v parku, dopravních prostředcích
- umět použít domácí, případně veřejný telefon
- projevit snahu přispět ke zlepšení prostředí domova (za pomoci učitele a rodičů)

Příklady rozšiřujícího učiva

- zařízení bytu, výzdoba; můj samostatný (společný) pokoj
- další volná témata související s domovem a bydlením; činnosti vhodné a méně vhodné, zdravé a nezdravé
- bydlení dříve a nyní
- paměťihodnosti v místě bydliště
- širší pojetí domova - společná zem, jazyk, tradice

4. Naše obec

V tématu je třeba pamatovat na rozdíly mezi vesnickým a městským prostředím.

Učivo

- název obce a jejích částí, poloha v krajině, směry do sousedních obcí (částí obce)
- označení obce, centrum, význačné orientační body v obci
- hlavní komunikační síť - označení ulic, orientační a informační tabule, hromadná a osobní doprava, nejčastější dopravní značky v obci, světelná signalizace
- významná místa v obci a jejich význam - obecní (městský) úřad, policie, hasiči, nemocnice, pošta, nádraží, obchody, výrobní podniky - označování významných budov, důležitá telefonní čísla 150, 155, 158
- kulturní a společenský život v obci - škola, knihovna, muzeum, kostel, kino, divadlo, sportoviště aj.
- historická a památná místa v obci - zámek, radnice ap.

- životní prostředí v obci – ochrana zeleně, péče o památky, znečišťující vlivy
*****
- základní orientace v obci nebo její nejbližší části, poznávání významných míst (při vycházkách, na fotografiích ap.)
- konkrétní pomoc při udržování životního prostředí obce, např. starost o část zeleně v blízkosti školy ap.
- zážitky z návštěvy kulturních a historických míst, ze společenských, kulturních a sportovních akcí v obci (slovem, kresbou, dramatizací)
- vytváření kartiček (osobních seznamů, které mohou mít stále u sebe) s důležitými telefonními čísly
- vytváření jednoduchých orientačních náčrtků obce

Co by měl žák umět

- pojmenovat nejdůležitější části a místa obce
- orientovat se v obci, určit základní směry do jiných částí obce (do jiných obcí) a umístění význačných budov a objektů - úměrně k velikosti obce
- znát dopravní prostředky v obci a bezpečně cestovat bez přestupu do nepřítli vzdáleného místa - znát nejdůležitější telefonní čísla na záchranou službu, policii, hasiče a umět telefonicky přivolat jejich pomoc
- projevit zájem o významná místa v obci, poznávat je a chovat se k nim ohleduplně, s úctou (pod vedením učitelů, rodičů); být schopen o nich vyprávět, vyjadřovat své dojmy

Příklady rozšiřujícího učiva

- další významná místa v obci a jejím okolí - galerie, výstavní síň, synagoga ap.
- symboly obce, významná výročí obce, významné tradice, pověsti - významné osoby a funkce v obci - starosta, ředitel školy, ředitel továrny, lékař, představitelé církví, význační umělci, sportovci, politici ap.
- rekreační místa v obci a blízkém okolí
- práce se slepým a poloslepým plánkem obce
- volná témata související s problematikou obce

5. Krajina kolem nás

V tématu je třeba pamatovat na rozdíly mezi vesnickým a městským prostředím.

Učivo

- krajina v okolí obce, typ krajiny - rovina, pahorkatina, hory
- povrch krajiny - tvárnost krajiny, vodní toky a plochy, rostlinný kryt, živočichové v místní krajině
- osídlení, doprava, průmyslové stavby, využití půdy, rekreační oblasti
- lidské zásahy v krajině, jejich vliv na životní prostředí, ochrana krajiny, chráněné oblasti
- orientace ve volné krajině podle přírodních úkazů, kompasu, buzoly, určování světových stran
*****
- pozorování a popis místní krajiny
- určování světových stran podle přírodních úkazů, kompasu nebo buzoly
- vyhledávání orientačních bodů v krajině, zhotovování jednoduchých náčrtků, chůze k blízkému objektu podle kompasu, turistického značení

- práce s mapou, plánem - porovnávání se skutečností, čtení základních údajů z plánu obce, turistické mapy
- práce s pískovým modelem krajiny

Co by měl žák umět

- ukázat hlavní zeměpisné dominanty v místní krajině, vodní toky a plochy, silnice, železniční trať, lesní a rekreační oblasti a uvést jejich názvy
- popsat základní činnosti člověka v krajině a jejich vlivy na životní prostředí krajiny
- určit hlavní světové strany podle kompasu nebo buzoly
- určit světové strany na mapě, znát význam barev na mapě
- chápat nebezpečí osamocení pohybu v krajině - srázy, vodní toky a plochy, rozsáhlost lesů, proměnlivost počasí, sníh atd.

Příklady rozšiřujícího učiva

- okolní krajina dříve a nyní, jak se krajina mění - obrazy, fotografie, četba textů z historie regionu
- krajina v jiných částech naší země, v jiných zemích
- moje cesta do zahraničí, srovnávání s místní krajinou
- další volná témata související s krajinou a jejími vlastnostmi

6. Věci a činnosti kolem nás

Učivo

- různé materiály kolem nás - dřevo, papír, látka, kov, umělá hmota atd.; jak se získávají, vyrábějí, k čemu se používají
- předměty denní potřeby - oblečení, hygienické potřeby, potřeby na vaření a stolování, psací potřeby, nábytek atd.
- předměty pro zábavu a zkrášlení života - hračky, knihy, hudební nástroje, obrazy, fotografie filmy, sportovní náčiní aj.
- jak se lidé baví a tráví volný čas - divadla, kina, muzea, galerie, sportoviště, taneční zábavy, cesty do přírody ap.
- informace v životě lidí - noviny, časopisy, televize, rozhlas, dopisy, počítače atd.
- jak lidé cestují - kola, auta, vlaky, autobusy, tramvaje, metro, letadla, lodě ap.
- jak lidé nakupují - různé obchody; prodavač a zákazník; různé způsoby nákupu (přímo, podle katalogu ap.) a úhrady zboží (penězi, platební kartou ap.)
- služby - lékař, veterinář, knihovna, opravny, úklid, odvoz odpadků, půjčovny atd.
- vkusné a nevkusné, vhodné a nevhodné věci kolem nás

*****

- poznávání různých materiálů a jejich využití
- práce a manipulace s předměty denní potřeby
- poznávání běžného života na vycházkách v obci a okolí, na výletech, ve filmech atd.; řešení některých praktických činností (odeslání dopisu, nákup aj.) v modelových, případně skutečných situacích
- vyjadřování zkušeností ze světa, který žáky obklopuje, a událostí, které zažili (vyprávění, kresba, dramatizace)
- ukázky výsledků zájmové činnosti - hra na hudební nástroj, modely, ruční práce, sbírky ap.

Co by měl žák umět

- vnímavě pozorovat svět kolem sebe, vyprávět o něm, ptát se na věci, které nechápe
- rozpoznat různé materiály a orientovat se v jejich výrobě a použití; tvořivě je využívat ve své činnosti
- rozlišovat předměty denní potřeby, předměty pro práci a zábavu, orientovat se v jejich využití
- znát a chápat nejrozšířenější činnosti lidí - práce, zábava, umění, cestování, nakupování, získávání informací atd.
- zařídit jednoduché záležitosti - např. podat dopis; nakoupit některé běžné předměty - potraviny, noviny aj.
- chápat, že existují pěkné a nepěkné (nevkusné) věci, vhodné a nevhodné chování, estetický a neestetický pohyb atd. (s pomocí učitele se snažit je odlišovat)

Příklady rozšiřujícího učiva

- co lidé používali dříve, co dnes
- jak se mění život v obci a okolí
- život v jiných částech světa, různé odlišné zvyky
- další vhodná témata podporující poznávání okolního světa

7. Příroda

Učivo

- živá příroda, jedinečnost života na Zemi, podmínky života organismů
- proměny přírody v jednotlivých ročních obdobích, reakce organismů na roční období
- neživá příroda, přírodniny
- voda, její výskyt, vlastnosti, formy, čistota a úprava vody, ochrana vodních zdrojů
- vzduch, jeho vlastnosti, proudění vzduchu, čistota a ochrana ovzduší - počasí, změny počasí
- oheň, jeho vlastnosti; ochrana před požáry, popálením, ochrana před bleskem
- nejznámější nerosty a horniny, které se vyskytují v blízkém okolí, jejich vlastnosti a výskyt, hospodářsky důležité horniny a nerosty
- půda, její vznik a vlastnosti, využívání a ochrana půdy
- vztah člověka a přírody, citlivé a účelné využívání přírody, necitlivé zásahy do přírody, ochrana přírody, péče o přírodu
- základní vlastnosti předmětů: skupenství, tvar, rozměr, hmotnost, teplota, struktura (povrch), barva, lesk, vůně aj.

*****

- pozorování proměn přírody v jednotlivých ročních obdobích, pravidelné pozorování počasí - průběžné zaznamenávání kalendář přírody
- pozorování a porovnávání vlastností vody, vzduch, přírodnin
- jednoduché fyzikální a chemické pokusy s použitím základních měřících pomůcek: vah, teploměrů, měřítka (pásma), zkumavek, kalibrovaných nádobek ap. - vyjádření, zaznamenání zjištěných skutečností (slovem, písemně, kresbou)
- pozorování a porovnávání předmětů a jejich vlastností

Co by měl žák umět

- popsat proměny přírody v jednotlivých ročních obdobích, chápat příčiny některých přírodních dějů a zákonitostí

- popsat vlastnosti některých látek a jejich změn na základě pozorování a pokusů
- vysvětlit základní význam vody, vzduchu, ohně, nerostů, hornin, půdy pro život člověka
- provádět elementární pokusy s různými látkami při použití jednoduchých měřicích pomůcek a dodržování zásad bezpečnosti

Příklady rozšiřujícího učiva

- rozmanitost přírody, přírodní jevy, děje, zákonitosti
- pitná, užitková a odpadová voda - šetření vodou
- sledování čistoty vzduchu a omezení činností při smogovém zamoření
- podnebí a počasí v jiných částech světa, přírodní živelné pohromy
- podnebí, rozdíly v některých částech světa, vliv podnebí na přírodu a život organismů (vlastní zkušenosti z případných cest do zahraničí ap.)
- další volná témata související s přírodou

8. Život v přírodě

Učivo

- život, jeho různé podoby a formy
- rostliny - znaky života rostlin, jejich životní potřeby a projevy, průběh života rostlin
- známé a snadno dostupné druhy rostlin, stavba těla a jeho částí u některých druhů rostlin, funkce jednotlivých částí rostlin
- význam rostlin pro člověka - okrasné, užitkové; péče o rostliny v přírodě, v domácnosti; chráněné, ohrožené rostliny
- živočišná říše - znaky života živočichů, jejich životní potřeby a projevy, průběh a způsob života živočichů
- základní skupiny živočichů, stavba těla vybraných živočichů, funkce jednotlivých částí těla
- živočichové ve volné přírodě
- živočichové chovaní lidmi - užitková, hospodářská, domácí zvířata
- chráněné a ohrožené druhy živočichů, péče o živočichy v přírodě a v zajetí
- *****
- sledování života rostlin, jejich reakce na světlo, teplo, vodu; samostatné pěstování některé rostliny
- pozorování práce na poli, v sadu, parku, zahradě ap. (podle podmínek školy); popis pozorovaných skutečností (slovem, kresbou)
- popis a určování některých rostlin a jejich částí podle charakteristických znaků, práce s obrazy, modely květů a plodů
- pozorování a porovnávání životních projevů různých živočichů v přírodě v různých ročních obdobích (podle podmínek školy); vyjádření pozorovaných skutečností (slovem, kresbou)
- popis a určování známých zvířat podle typických znaků, práce s obrazy, modely zvířat
- péče o drobná nenáročná zvířata ve škole, doma – zaznamenávání růstu a projevů živočichů (slovem, kresbou)

Co by měl žák umět

- uvést nejznámější rostliny a živočichy vyskytující se v obci a jejím okolí, určit je podle některých částí (list, květ, plod - tvar hlavy těla ap.)

- poznat zástupce jednotlivých rostlin a živočichů i z jiných oblastí podle jejich typických znaků
- vysvětlit rozdíly mezi dřevinami, bylinami, houbami - savci, ptáky, plazy, rybami, obojživelníky, hmyzem ap.
- označit některé okrasné, užitkové a chráněné rostliny - volně žijící hospodářská i domácí zvířata a uvědomovat si rozdíly jejich existence
- vysvětlit význam chráněných území, zoologických zahrad, botanických zahrad
- vypěstovat nenáročnou rostlinu
- vhodně zacházet s drobnými domácími zvířaty, znát pravidla bezpečnosti při kontaktu s neznámými (jedovatými) rostlinami a zvířaty

Příklady rozšiřujícího učiva

- závislost rostlin a živočichů na sobě, přirození nepřátelé, přírodní rovnováha, potravní řetězec
- význam zeleně pro život na zemi
- práce na zahradě
- zajímavosti (rekordy) ze života rostlin a zvířat
- další témata ze života rostlin a zvířat

9. Člověk

Učivo

- člověk nejinteligentnější živočich; společné a odlišné znaky, potřeby a projevy člověka a jiných živočichů - řeč, myšlení
- vrozené biologické rozdíly mezi lidmi - věk, pohlaví, výška, barva pleti, barva vlasů a očí ap.
- lidská postava, stavba těla a jeho částí, nejdůležitější vnější a vnitřní ústrojí a orgány, jejich funkce
- lidské smysly - zrak, sluch, hmat, čich, chuť
- průběh (etapy) lidského života
- základní životní potřeby a projevy člověka
*****
- určování jednotlivých částí těla, které je vidět, jejich popis podle skutečnosti nebo modelu (slovem, kresbou)
- pozorování lidí, nalézání rozdílů a podobností mezi nimi; rozdíly mezi lidmi a jinými živočichy
- sledování vlastních projevů, dovedností, vlastností; rozpoznávání a porovnávání rozdílů
- činnosti přibližující význam smyslů, činnosti s omezením smyslů (poznávání věcí se zavázanýma očima, v rukavicích ap.)

Co by měl žák umět

- popsat základní rozdíly mezi lidmi, mezi lidmi a jinými živočichy
- určit základní části lidského těla, včetně nejdůležitějších vnitřních ústrojí, orgánů a orgánových soustav a orientovat se v jejich funkci
- orientovat se v etapách průběhu lidského života (dětství, dospívání, dospělost, stáří), v lidských potřebách a životních projevech

Příklady rozšiřujícího učiva

- příznivé a škodlivé vlivy přírody a prostředí na člověka
- s čím se člověk narodí, co může a nemůže během života ovlivnit
- rozdíly mezi lidmi různých částí světa
- co člověk zvládne - různé významné výkony, schopnosti
- jak si člověk vylepšuje smysly a schopnosti - brýle, dalekohled, mikroskop, letadla, ponorky ap.
- další volná témata spojená s poznáváním člověka

10. Lidé a čas

Učivo

- den, části dne - činnosti v průběhu dne, noc, dny v týdnu, pracovní dny, dny volna, svátky - Vánoce, Velikonoce aj. nejznámější regionální slavnosti
- hodiny, minuty, sekundy - měření času
- měsíce, roční období, rok - kalendářní, školní prázdniny
- kalendář, datum, letopočet
- základní orientace v čase: teď, před chvílí, za chvíli, dříve, později, včera, zítra, před týdnem, za týden, loni, letos, příští rok, v budoucnu, dávno atd.
- rytmus života - fáze života od narození do stáří, pravidelně opakované činnosti lidí - práce, odpočinek, spánek, strava aj.; opakované děje v přírodě
- časové vztahy v životě - vrstevníci, mladý, dospělý, starý
- respektování časových potřeb vlastních, ale i jiných lidí, zvířat a rostlin v rodině, ve škole
*****
- orientace v čase podle hodin a kalendáře, podle pravidelných denních činností
- sestavení vlastního režimu dne (s pomocí učitele a rodičů), poznávání výhod pravidelnosti v denním režimu a možnosti řídit se časem - skutečným, fyziologickým
- návyk na pravidelně opakované činnosti ve škole
- sledování významných dat (rodiny, školy, státu) v kalendáři

Co by měl žák umět

- orientovat se v čase, chápat rozdíl mezi dějem v minulosti, v přítomnosti a v budoucnosti
- určovat čas podle hodin a kalendáře
- pojmenovat názvy dnů, měsíců, ročních období a jejich sled (v týdnu, roce), umět charakterizovat měsíce a roční období
- dodržovat základní pravidelné činnosti denního režimu i jejich vhodnou délku - čas k zahájení a ukončení učení, práce, hry, odpočinku, čas k návratu domů apod.; čas vhodně využívat (za pomoci učitelů a rodičů)
- používat kalendář; sledovat data narození členů rodiny i data jiných významných dnů a vědět, co se s nimi pojí - přání, dárek atd.

Příklady rozšiřujícího učiva

- časové posloupnosti známých událostí, vlastních zážitků, příběhů jiných lidí, pohádek, pověstí ap.
- jak vypadal život, když byli rodiče (prarodiče) malí - rodinná alba, deníky, fotografie ap.
- život v dávné minulosti, památky na minulé období - stavby, obrazy, muzea, památné chráněné stromy atd.
- další volná témata spojená s časovými vztahy

11. Práce a volný čas

Učivo

- pracovní činnosti lidí, různá povolání, tělesná a duševní práce, stálá a sezónní práce, dělná práce, nezaměstnanost
  - výsledky práce a jejich ochrana - předměty, nápady, jiné hodnoty
  - práce pro sebe, pro jiné, organizace práce, pracovní vztahy, vedoucí a podřízení, odpovědnost za výsledky práce
  - úcta k práci, odměna za práci - mzda, plat, ocenění, radost z práce
  - pracovní režim, doba práce a odpočinku, pracovní volno, dovolená, prázdniny
  - pracovní prostředí a jeho vliv na kvalitu práce, vhodné a nevhodné (škodlivé) prostředí
  - volný čas a jeho využití - hry, kulturní zájmy, koníčky, cestování a poznávání jiných zemí, sporty ap.
  - vhodně a nevhodně trávený volný čas, aktivní a pasivní odpočinek, způsoby rekreace, dostatek pohybových aktivit
- *****
- poznávání jednotlivých povolání při vycházkách v obci
  - znázorňování představ o jednotlivých profesích (slovem, kresbou, pohybem, dramatizací)
  - předávání vzájemných informací (zkušeností) z provozování různých pracovních a zájmových činností
  - v jakém prostředí pracuji, hraji si (slovem, kresbou)
  - co dělám ve volném čase (výměna zkušeností - slovem, scénkou, kresbou, ukázkami vlastních výtvorů ap.)

Co by měl žák umět

- rozlišovat různé pracovní činnosti (povolání), uvědomovat si je jich význam, zvláště u lidí ve svém okolí
- poznat dobrou a špatnou práci, odsoudit ničení výsledků práce (za pomoci učitele)
- zhodnotit svůj režim dne a náplň volného času, snažit se o případné zlepšení - zařazení rozmanitých aktivních činností (s pomocí učitele a rodičů)
- chápat význam pohybových činností pro zdraví a odpočinek, naplnit svůj volný čas 2 - 3 hodinami aktivního pohybu denně potřebných pro rozvoj zdatnosti a zdraví (s pomocí učitele a rodičů)

Příklady rozšiřujícího učiva

- vliv věku, nemocí, alergií, trvalého postižení ap. na schopnost vykonávat určité práce, věnovat se některým zájmům
- pracovní vlastnosti - píle, odpovědnost, vytrvalost, lenost, nezáměr atd.
- která práce se mi líbí, čím bych chtěl být
- mé pracovní prostředí doma
- mé zájmy a koníčky
- volná témata spojená s prací a odpočinkem

12. Lidé a technika

Učivo

- technika jako výsledek lidského vývoje, snahy vyřešit problém - objevy a vynálezy, tvůrčí práce

- různé druhy techniky - dopravní, stavební, zemědělská, výrobní atd.
- nástroje a stroje, pracovní postupy
- zásady bezpečnosti při práci se známými nástroji a přístroji, první pomoc při poranění
*****
- seznámení s použitím a s obsluhou jednoduchých přístrojů - telefon, radiopřijímač, televizor aj.)
- tvůrčí činnost různého charakteru jako základ poznání tvořivého hledání a vymýšlení (v návaznosti na Praktické činnosti)
- sledování činnosti různých strojů při vycházkách do okolí školy, odhadování rychlosti dopravních prostředků ap.
- ošetření drobných pracovních poranění

Co by měl žák umět

- orientovat se ve světě techniky, který ho bezprostředně obklopuje, znát význam a potřebu některých nástrojů, přístrojů a strojů
- vědět, jak bezpečně zacházet z nejběžnějšími nástroji a přístroji v domácnosti; umět obsluhovat jednoduché přístroje denního použití fungující na baterie nebo ovládané v bezpečné vzdálenosti od elektrického zdroje - hračky na baterie, telefon, radiopřijímač, televizor, MG a CD přehrávač, vysavač aj.
- chápat nebezpečí nevhodné manipulace s elektrickými spotřebiči, neznámými předměty; uvědomovat si škodlivé vlivy dlouhodobého používání televize, počítače atd., regulovat délku pobytu u těchto přístrojů (s pomocí učitele, rodičů)
- chápat nebezpečí nevhodného chování v dopravě (ve funkci chodce, cyklisty, spolujezdce, pasažéra)
- ošetřit drobná poranění (odřeniny, drobné řezné rány)

Příklady rozšiřujícího učiva

- technika a energie, zdroje energie a surovin, využívání a ochrana přírody
- další technika často viděná na televizních obrazovkách, časopisech kosmická, spojová, výpočetní ap.
- klady a zápory technického pokroku
- technika dříve a dnes
- významné osobnosti ve světě techniky - vynálezci (především naši)
- zajímavosti ze světa techniky, technické rekordy
- další témata spojená s technikou

13. Člověk mezi lidmi

Učivo

- člověk tvor společenský, potřeba vzájemné pomoci, dorozumění, poznávání jiných
- vzájemné seznamování lidí - blízkých, známých, cizích;
- podobnost a odlišnost lidí - původ, barva pleti, jazyk, povolání a společenské zařazení, schopnosti, povahové vlastnosti (kladné a záporné)
- vztahy mezi lidmi - přátelské, neutrální, nepřátelské; konflikty mezi lidmi, smírné a násilné řešení
- základní společenská pravidla chování mezi lidmi - ve škole, doma, na veřejnosti; negativní projevy chování, jejich příčiny, předcházení, usměrňování

*****

- praktické způsoby seznamování a komunikace mezi lidmi
- procvičování základů společenského chování - v modelových i konkrétních situacích, ve škole i mimo školu
- příklady řešení konfliktních situací mezi lidmi (ve třídě) dohodou, nenásilným způsobem
- příklady bezpečnosti při práci v různých profesích (na vycházce, na obrázcích, vlastní zkušenosti ap.)

Co by měl žák umět

- pozdravit, přivítat se se známou osobou, představit se osobě, se kterou se setkává poprvé, rozloučit se, umět odpovídat na přiměřené otázky, umět se zeptat na vše, co ho zajímá
- vhodně se chovat v různých situacích a uplatnit základní pravidla slušného chování (za pomoci učitele a rodičů)
- snažit se řešit spory nenásilným způsobem, nevynucovat si požadavky násilím, respektovat odlišné názory a zájmy jiných, jejich soukromí ap. (za pomoci učitele a rodičů)
- chápat nevhodnost neslušných, hrubých a urážlivých výrazů a nepoužívat je v rozhovoru s jiným člověkem
- poukázat na nevhodné chování, diskutovat o něm

Příklady rozšiřujícího učiva

- pomoc starým, nemocným a zdravotně postiženým lidem (co můžeme zvládnout ve svém věku)
- základní lidská práva, práva dítěte (Úmluva o právech dítěte)
- mír, přátelské vztahy mezi lidmi různých zemí
- základy olympijské myšlenky, chování fair play ve sportu (konkrétní ukázky a aplikace v pohybových činnostech dětí)
- sdružování lidí do spolků a zájmových skupin, společná zájmová činnost
- zajímavosti o lidech v jiných zemích
- další témata týkající se vzájemných vztahů mezi lidmi

14. Člověk a zdraví

Zdraví, nemoc, denní režim, osobní hygiena, první pomoc

Učivo

- zdraví a nemoc, běžné nemoci a jejich obvyklé příznaky, ochrana proti nemocem, očkování
- chování nemocného doma, u lékaře a v nemocnici
- základní pravidla při užívání léků, nebezpečí nevhodného užívání léků
- zdravotnická zařízení v nejbližším okolí a jejich činnost
- zdravý denní režim - práce, odpočinek, pohyb, stravování, spánek aj.
- základní hygienické návyky, intimní hygiena, péče o zevnějšek
- drobná poranění, první pomoc, uložení materiálu pro první pomoc v domácnosti (ve škole), přivolání pomoci dospělého - lékaře
*****
- nácvik přivolání první pomoci a komunikace s lékařem – přesné popsání poranění
- měření teploty, ošetření drobných poranění, stavění krvácení

- pravidelné provádění základních hygienických návyků a péče o zevnějšek v průběhu denního režimu
- nácvik dechových a pohybových kompenzačních cvičení využitelných ve vyučovacích hodinách i při sedavých činnostech doma

Co by měl žák umět

- uplatňovat základní návyky osobní a intimní hygieny a pravidelně je řadit do denního režimu
- chápat, že dostatečný spánek, odpočinek a aktivní pohyb má velký význam pro zdraví člověka
- rozpoznat obvyklé příznaky běžných nemocí - bolest, nechut' k jídlu, malátnost, zimnice, průjem aj., včas o nich informovat dospělé; změřit si teplotu
- dodržovat zásady podávání léků - neužívat žádné léky bez vědomí rodičů, lékaře, učitele; dodržovat při nemoci pokyny lékaře, rodičů
- dojít v případě potřeby do nejbližšího zdravotnického zařízení, přivolat telefonem první pomoc
- poskytnout první pomoc při drobném poranění a krvácení; znát způsob sebeochrany před nakažením krví (přenosem viru HIV/AIDS) - důsledné používání gumových rukavic nebo jiných náhradních pomůcek při styku s krvácejícím poraněním;
- znát umístění obvazového materiálu, gumových rukavic - doma i ve škole

Příklady rozšiřujícího učiva

- různé druhy nemocí, přenos nemocí, možnost nakažení od zvířat
- léčení dříve a dnes
- další volná témata související s nemocemi, hygienou a denním režimem

Výživa a zdraví

Učivo

- rozmanitost stravy - potraviny rostlinné a živočišné, tekutiny, pochutiny
- vliv stravy na zdraví, preference určitých druhů potravin - celozrnné pečivo, ryby, ovoce, zelenina
- denní stravovací a pitný režim, jeho význam pro zdraví
- rodinný stůl a stolování
- nákup, přenášení a skladování potravin
- *****
- zařazování jednotlivých potravin do skupin - masové, mléčné výrobky, obiloviny, luštěniny, zelenina, ovoce aj.
- sestavení seznamu potravin a nápojů prospívajících a neprospívajících zdraví
- sestavování jednoduchého jídelníčku z potravin podporujících zdraví, jeho porovnávání s vlastním jídelníčkem (s pomocí učitele)

Co by měl žák umět

- orientovat se ve stravě rostlinného a živočišného původu, v pochutinách a nápojích; dávat přednost potravinám nezbytným pro zdraví (s pomocí učitele a rodičů)
- chápat škodlivé vlivy sladkých, tučných aj. pokrmů a jejich nadměrné konzumace; snažit se je odmítat (s pomocí učitelů a rodičů)
- uplatňovat zásady zdravého stravovacího a pitného režimu (s pomocí učitelů a rodičů)

- přiměřeně se chovat u rodinného stolu, ve školní jídelně, v restauraci i při stravování v přírodě
- nakoupit základní potraviny, rozlišovat mezi čerstvými, starými - zkaženými potravinami (s pomocí rodičů)

Příklady rozšiřujícího učiva

- jídlo čerstvé a upravované
- množství jídla a pití, které potřebujeme během dne a při různých činnostech
- rozdíly ve stravování kojenců, malých dětí a dospělých
- úprava stravy při nemocích - dieta
- rozdíly ve stravě lidí a zvířat - co je vhodné pro lidi nemusí být vhodné pro zvířata a naopak
- další témata související se stravováním a stolováním

Návykové látky a zdraví

Učivo

- přírodní látky, jejich prospěšnost, škodlivost - léčivé minerální vody, léčivé rostliny, jedovaté rostliny a houby ap.
- běžné léky, vitaminy, zásady jejich užívání, riziko užívání léků bez doporučení lékaře a vědomí rodičů
- chemické prostředky užívané v domácnosti a správná manipulace s nimi - lepidla, mycí a čisticí prostředky, barvy, laky, rozpouštědla aj.; označování zdraví škodlivých výrobků a výrobků ekologicky a zdravotně nezávadných
- tabák, alkohol, káva, drogy a jejich škodlivé účinky na zdraví
- dar od cizího člověka jako možný zdroj škodlivých látek
- instituce pomáhající při problémech s návykovými látkami
- dětská krizová centra, linky důvěry
  - *****
- poznávání jedovatých rostlin - na vycházkách, obrazech, modelech
- nácvik dovednosti odmítat cigarety, alkohol a drogy (řešení modelových situací)
- poznávání základních údajů o domácích přípravcích podle údajů na obalech
- komunikace s linkou důvěry, dětským krizovým centrem (modelové situace)

Co by měl žák umět

- znát nejnámějších léčivé a jedovaté rostliny (houby), především ty, které se nejčastěji vyskytují v okolí; chápat nutnost sběru plodů a hub jen v přítomnosti dospělých osob
- chápat nebezpečí léků užívaných bez vědomí lékaře, rodičů, učitele a odmítat jakékoli pilulky (bonbóny ap.) od spolužáků nebo cizích osob; včas upozornit na takového člověka
- bezpečně zacházet s běžnými mycími a čisticími prostředky používanými v domácnosti; znát rizika lepidel, barev, ředidel aj. chemických látek a jejich používání bez dozoru dospělých
- chápat zdravotní rizika tabáku a alkoholu, nápojů a pochutin obsahujících kofein i jiné návykové látky, rozhodně odmítat jejich užívání a experimentování s nimi (za pomoci učitele a rodičů)

Příklady rozšiřujícího učiva

- setkání se škodlivinami - nehoda, zvědavost, záměr

- volná témata doplňující problematiku návykových látek

Základy rodinné a sexuální výchovy

Učivo

- rodina ve světě zvířat – biologické a sociální funkce
- lidská rodina - kdo do ní patří, funkce rodiny, typy rodin, rodinná atmosféra
- vztahy mezi lidmi - kamarádství, láska
- tělesný vzhled - mužský a ženský pól v přírodě, základní anatomické odlišnosti mužského a ženského těla, správné pojmy pro označení jednotlivých částí těla, včetně pohlavních orgánů
- vznik a vývoj jedince - početí, narození chování k novorozenci (elementární informace)
- (sexuální) chování mezi lidmi - mazlení, objímání, líbání
- sexuální zneužívání, zásady bezpečného chování na veřejně přístupných místech;
*****
- sledování péče rodičů v živočišné říši o potravu pro mláďata, jejich zdraví a bezpečí (v přírodě, ve filmu)
- jednotliví členové rodiny v základních rolích a vztazích (situační hry)
- osvojování způsobů přátelského (uctivého) chování ve třídě a mimo školu - ke kamarádům, k dívkám, těhotným ženám, novorozencům, starým lidem ap.
- osvojování asertivního chování, vyjednávání v kontaktu se spolužáky (interakční hry)
- osvojování dovednosti říci "NE" nabídkám neznámých lidí, chování a dotýkání, které nechci (v modelových situacích)

Osobní bezpečí

Učivo

- bezpečné chování v různých prostředích - sám doma, sám na ulici, sám v dopravních prostředcích, výtahu atd.
- bezpečné chování při různých činnostech - při práci, sportu, zábavě atd.
- nebezpečí zneužití mladšího a slabšího - šikanování, týrání, zastrasování atd.
- nebezpečí pramenící z neznalosti věcí, prostředí, situace, osob
- brutalita ve filmech a kreslených seriálech
*****
- osvojování způsobů bezpečného chování při různých činnostech (při vycházkách mimo školu v modelových situacích)
- nácvik vhodného chování při snaze neznámého člověka o navazování kontaktů (v modelových situacích)
- osvojování rozhodných způsobů odmítání různých návrhů a lákání cizími osobami (v modelových situacích)
- procvičování dovednosti přivolat pomoc dospělého a policie

Co by měl žák umět

- vědět, že existují lidé, kteří jsou schopni záměrně ublížit
- vědět, že nesmí bez svolení nikam odejít, především s neznámou osobou, zůstat sám s cizí osobou, otevírat byt cizí osobě, brát cokoli od neznámého atd.; použít nejzákladnější způsoby chování zajišťující bezpečnost v různých činnostech a situacích (s pomocí dospělého i samostatně)

- svěřit se rodičům, učiteli, příbuzným, lince důvěry nebo dětskému krizovému centru s případy ohrožování, šikanování i s jakýmkoli pocity vlastního ohrožení
- přivolat pomoc policie, zdravotníků, záchranářů ap.
- vnímat nevhodnost brutálních filmů s projevy násilí, zabíjení ap. a odmítat je (za pomoci učitele, rodičů)

Příklady rozšiřujícího učiva

- policie a její význam při ochraně lidí a majetku
- další volná témata týkající se osobní bezpečnosti

Minimální doporučená úroveň pro očekávané výstupy v rámci podpůrných opatření:

*orientuje se v okolí svého bydliště a v okolí školy
popíše a zvládne cestu do školy
uvede nejvýznamnější místa v okolí svého bydliště a školy*

*rozlišuje role rodinných příslušníků a vztahy mezi nimi, rozlišuje blízké příbuzenské vztahy
dodržuje základní pravidla společenského chování
při setkání s neznámými lidmi se chová adekvátně
projevuje toleranci k odlišnostem spolužáků, jejich přednostem i nedostatkům
pojmenuje nejběžnější povolání a pracovní činnosti*

*pozná, kolik je hodin; orientuje se v čase
zná rozvržení svých denních činností
rozlišuje děj v minulosti, přítomnosti a budoucnosti
poznává různé lidské činnosti*

*pozoruje a na základě toho popíše některé viditelné proměny v přírodě v jednotlivých ročních obdobích
pozná nejběžnější druhy domácích a volně žijících zvířat
pojmenuje základní druhy ovoce a zeleniny a pozná rozdíly mezi dřevinami a bylinami
provede jednoduchý pokus podle návodu*

*uplatňuje hygienické návyky a zvládá sebeobsahu; popíše své zdravotní potíže a pocity; zvládá ošetření drobných poranění
pojmenuje hlavní části lidského těla
rozezná nebezpečí; dodržuje zásady bezpečného chování; neohrožuje své zdraví a zdraví jiných
uplatňuje základní pravidla bezpečného chování účastníka silničního provozu
chová se obezřetně při setkání s neznámými jedinci; v případě potřeby požádá o pomoc pro sebe i pro jiné; ovládá způsoby komunikace s operátory tísňových linek
reaguje adekvátně na pokyny dospělých při mimořádných událostech*

PŘÍRODOVĚDA

Specifické cíle

4. ročník

Rozmanitost přírody

Učivo

- Rozmanitost rostlin a hub na podzim: poznávání stavby těla (orgány) a způsobu života, životní podmínky, přizpůsobování změnám prostředí, závislost výskytu na podmínkách prostředí.
- Výživa rostlin; rostlina kulturní a planá, bylina jednoletá, dvouletá, vytrvalá; dřeviny (keře, stromy jehličnaté a listnaté); rostliny jedovaté, užitkové, léčivé.
- Plevelle a jejich poznávání.
- Druh a odrůda.
- Houby (základní stavba, výživa); jedlé, nejedlé a jedovaté houby.
- Poznávání rostlin a hub v naší přírodě.
- Příprava živočichů na zimu.
*****
- Poznávání rostlin kulturních, jednoletých, dvouletých, vytrvalých, jedovatých, užitkových, léčivých.
- Rozlišování plevelů, keřů, jehličnatých a listnatých stromů.
- Odlišování několika odrůd (např. ovoce).

Co by měl žák umět

- Rozlišit vybrané jedovaté a jedlé druhy hub, kulturní a plané rostliny (z nich některé jednoleté, dvouleté a vytrvalé byliny, některé keře, listnaté a jehličnaté stromy, jedovaté rostliny (znát jejich nebezpečnost), léčivky a běžné plevelle (podle místních podmínek).
- Rozlišit některé rostliny podle diakritických znaků, (např. jabloň - hrušeň, smrk - modřín), uvést příklady odrůd kulturních rostlin (např. brukve zelné).
- Cíleně pozorovat přírodniny.
- Uvést rozdíly mezi výživou zelených rostlin a hub.
- Rozlišit základní orgány rostlin (kořen, stonek, list), jejich funkce a uvést příklady přizpůsobení orgánů prostředí.
- Hovořit samostatně o přípravě živočichů a rostlin na zimu (hmyz, obratlovci, zimní spánek, opad listů, oddenky, hlízy).

Příklady rozšiřujícího učiva

- Další druhy rostlin a hub rostoucí v regionu.
- Odrůdy ovoce (výstavka), zelenina na zahrádce.

Neživá příroda, rostliny i živočichové v zimě

Učivo

- Měření vlastností látek - praktické uplatňování a využívání poznatků a dovedností.
- Magnet, magnetická síla, kompas.
- Vlastnosti vzduchu, vody, hornin a nerostů, půdy (opakování a rozšiřování vědomostí).

- Změny neživé přírody (roční období, délka dne).
- Domácí zvířata - kočka, pes (etologie, chov).
- Živočichové v přírodě v zimě (stavba těla, způsob života, význam v přírodě a pro člověka na vybraných příkladech s využitím regionálních možností).
- Rostliny v přírodě v zimě, např. jehličnany, trvalky (přečkávání nepříznivých podmínek na příkladech).

*****

- Práce s magnety a kompasem.
- Praktické měření hmotnosti, objemu, času, teploty, rozpouštění látek, zjištění vzlinavosti půdy.
- Pozorování srsti savců.
- Vyvozování závěrů s pozorování.

Co by měl žák umět

- Změřit hmotnost tělesa na vahách (v g, kg), měřit objem odměrným válcem (v ml, l), teplotu teploměrem (ve °C), čas hodinkami a stopkami.
- Zacházet s kompasem a magnety a využívat je v praxi (např. při pochodu terénem, při dělení směsí).
- Poznat vybrané nerosty (např. sůl kamennou, křemen) a horniny (např. žulu, pískovec) a vysvětlit příčiny jejich zvětrávání; vznik půdy.
- Popsat některé změny v přírodě, k nimž dochází v průběhu dne i roku.
- Pozorovat život rostlin a živočichů v zimě a vyvozovat z pozorování závěry (přizpůsobení nepříznivým podmínkám, výživa, úkryty, vztahy mezi organismy).
- Vést si o pozorováních stručný záznam.

Příklady rozšiřujícího učiva

- Poznávání dalších nerostů a hornin.
- Způsoby chovu domácích zvířat.
- Kalendář přírody (např. rozlišení stop, "čtení" stop, chování živočichů v přírodě, přilet a odlet ptáků, probouzení ovocných stromů, vývin obilnin).

Přírodní společenstva na jaře

Učivo

- Rozmanitost života ve vybraných přírodních celcích (např. les, potok, rybník, louka, zahrada, pole)
- Příklady nejčastějších jarních rostlin, živočichů a hub ve sledovaných přírodních celcích a společenstvech, jejich poznávání.
- Vzájemná závislost organismů a neživé přírody v přírodních společenstvech.
- Vlivy člověka na přírodní společenstva.
- Význam přírodních celků pro člověka (zemědělství, lesnictví a vodní hospodářství).

*****

- Pozorování života jednotlivých organismů, jejich rozlišování.
- Vycházka a pozorování polních prací, života lesa, rybníka apod.

Co by měl žák umět

- Rozlišovat základní ekosystémy (les, potok, rybník, louka, zahrada, pole) a uvést jejich charakteristiku (žijící organismy, vztahy mezi nimi).

- Rozeznávat některé z vybraných jarních rostlin a hub (např. muchomůrku zelenou, žampion ovčí).
- Vysvětlit vztahy organismů a neživé přírody (např. získávání potravy, úkryty, ochrana před nepřáteli).
- Popsat některé základní práce v zemědělství, vodním hospodářství a lesnictví (např. sázení stromků) podle regionální praxe a sezonního principu.
- Zasadit stromek nebo keř, vypěstovat některou z běžných zelenin.

Příklady rozšiřujícího učiva

- Práce s atlasy rostlin, živočichů a hub.
- Pořizování sbírek částí rostlin.
- Lisování celých rostlin (zakládání herbářů), pořízení sbírky šišek jehličnanů.
- Návštěva přírodovědné stanice, muzea, arboreta, botanické zahrady.

5. ročník

Třídění organismů

Učivo

- Principy třídění přírodnin a jeho význam pro poznávání přírody.
- Výtrusné a semenné rostliny (stavba těla, rozmnožování; byliny, dřeviny).
- Třídění živočichů podle jejich příbuznosti a podobnosti (bezobratlí a obratlovci).
- *****
- Rozlišovat organismy podle diakritických znaků uvedené skupiny.
- Učit se poznávat další rostliny a živočichy.

Co by měl žák umět

- Užívat třídění organismů na skupiny podle diakritických znaků. Rozlišovat rostliny na výtrusné a semenné (byliny a dřeviny), živočichy na bezobratlé a obratlovce a svá určení zdůvodnit.
- Určit některé zástupce bezobratlých a obratlovců (např. saranče čárkované, cvrček polní, kobylka zelená, čmelák zemní, žížala obecná, mandelinka bramborová, včela medonosná; zajíc polní, krtek obecný, kos obecný, vlašťovka obecná, jirička obecná, kočka domácí).

Příklady rozšiřujícího učiva

- Příklady příbuzných druhů organismů v různých podmínkách, jejich přizpůsobení.

Země ve vesmíru

Učivo

- Slunce a jeho planety, postavení Země.
- Pohyb Země kolem Slunce a otáčení Země kolem osy.
- Střídání ročních období a střídání dne a noci.
- Model Země - globus.
- Slunce jako zdroj světla a tepla - základních podmínek života.
- *****

- Práce s globusem, znázornění pohybu planet (hra).
- Návštěva planetária (podle možnosti).

Co by měl žák umět

- Vysvětlit význam Slunce pro život na Zemi a popsat postavení Země ve vesmíru.
- Uvést důsledky pohybu Země kolem své osy a kolem Slunce na život a jeho rytmus.
- Ukázat pohyb Země a jeho důsledky na globusu.

Příklady rozšiřujícího učiva

- Gravitační síla a její projevy.

Rozmanitost podmínek života na Zemi

Učivo

- Základní oblasti Země (studené, mírné, teplé) a rozdíly v rozvoji života v těchto oblastech.
- Podnebí, počasí.
- Rozmanitost přírody v Evropě a ve světě.
- Botanické a zoologické zahrady.

*****

- Samostatné vyhledávání organismů žijících v různých částech světa (atlasy, mapy, literatura).
- Soutěže, kvízy (např. zařazování organismů do jednotlivých podnebných pásů).

Co by měl žák umět

- Uvést příklady organismů žijících v různých oblastech Evropy a světa.
- Uvést některé z příčin přizpůsobování organismů vnějším podmínkám.

Příklady rozšiřujícího učiva

- Tropické ovoce.
- Zásahy člověka do ekosystémů v jiných zemích, ohrožené druhy.
- Negativní důsledky přenašení organismů člověkem do jiných oblastí (např. mandelinka bramborová, krysy, králíci).

Člověk, jeho životní podmínky a vztahy k prostředí

Učivo

- Charakteristické znaky člověka,
- Lidský organismus a jeho vztahy k prostředí; povrch těla, opora těla, pohyb, řízení těla; příjem látek - soustava trávicí, význam zdravé potravy a čisté vody; soustava dýchací, význam čistého vzduchu, soustava vylučovací a význam čistoty a hygieny prostředí.
- Člověk a technika - síla; příklady jednoduchých strojů - páka, nakloněná rovina, kladka, kolo a jeho význam, parní stroj a elektřina, (látky vodivé a nevodivé, ochrana před úrazy); příjem informací a jejich význam pro život lidí.
- Člověk a přírodní zdroje (neživé a živé zdroje a jejich využívání).
- Potřeba energie pro život, nutnost šetření energií.
- Příklady různých výrob a jejich význam, nezbytnost spolupráce lidí.
- Vlivy člověka na prostředí, ochrana přírody a prostředí.

*****

- Práce se siloměrem, pákou, kladkou, nakloněnou rovinou, kolem.
- Pozorování povrchu těla lupou.
- Sledování dýchání ve vztahu k námaze.

- Praktické rozlišování kostí (ploché, dlouhé, krátké).
- Zjišťování reakcí těla a jeho čidel podráždění.

Co by měl žák umět

- Popsat základní stavbu a funkce povrchu těla člověka, jeho trávicí soustavy a řídicích soustav.
- Pracovat se siloměrem, vysvětlit co je síla a jak se využívá jednoduchých strojů (páka, kladka, nakloněná rovina, kolo).
- Popsat a prakticky předvést využití bezpečných elektrospotřebičů (např. televize, magnetofonu, případně počítače), znát zásady bezpečné práce s elektrickými zařízeními.
- Popsat na příkladech význam energie pro život, (přírodní zdroje surovin, potrava) a nutnost šetření energií (ekologický princip).
- Uvést příklady zásad ochrany přírody a životního prostředí jako celku a uplatňovat je v praktickém životě.

Příklady rozšiřujícího učiva

- Návody na konkrétní šetření energií ve svém okolí (doma, ve škole).
- Zásady racionální výživy.

Minimální doporučená úroveň pro očekávané výstupy v rámci podpůrných opatření:

na jednotlivých příkladech poznává propojenost živé a neživé přírody

popíše střídání ročních období

zkoumá základní společenstva vyskytující se v nejbližším okolí a pozoruje přizpůsobení organismů prostředí

zvládá péči o pokojové rostliny a zná způsob péče o drobná domácí zvířata

chová se podle zásad ochrany přírody a životního prostředí

popisuje vliv činnosti lidí na přírodu a jmenuje některé činnosti, které přírodnímu prostředí pomáhají a které ho poškozují

reaguje vhodným způsobem na pokyny dospělých při mimořádných událostech

provádí jednoduché pokusy se známými látkami

uplatňuje základní znalosti, dovednosti a návyky související s preventivní ochranou zdraví a zdravého životního stylu

rozlišuje jednotlivé etapy lidského života

uplatňuje účelné způsoby chování v situacích ohrožujících zdraví a v modelových situacích simulujících mimořádné události

uplatňuje základní pravidla silničního provozu pro cyklisty; správně vyhodnotí jednoduchou dopravní situaci na hřišti

odmítá návykové látky

ošetří drobná poranění a v případě nutnosti zajistí lékařskou pomoc

uplatňuje ohleduplné chování k druhému pohlaví a orientuje se v bezpečných způsobech sexuálního chování mezi chlapci a děvčaty v daném věku

VLASTIVĚDA

4. - 5. ročník

1. Místo, v němž žijeme

Učivo

- obec ve vyšším územním celku; místní krajina, místní oblast, okres, region,
- zeměpisná poloha a přírodní tvářnost místní krajiny a regionu (povrch, podnebí, vodstvo, rostlinstvo, živočišstvo, využití půdy); seznámení s mapou místní oblasti,
- významné obce a města, společenské, hospodářské, historické a technické objekty v místní krajině; dopravní síť, cestovní ruch v regionu, atraktivita cestovního ruchu regionu,
- významné zemědělské, průmyslové, rekreační a chráněné oblasti regionu, významná kulturní střediska regionu, místní stavební, umělecké aj. památky,
- hospodářské aktivity v místní krajině, významné výrobní podniky a služby v regionu; práce, bydlení, odpočinek a zájmové vyžití v regionu; význam regionu,
- životní prostředí místní krajiny a regionu, důležité údaje o jeho narušení, ochraně a tvorbě,
- náš region v minulosti, místní pověsti, významné události a jejich místa, významní předkové regionu,
- regionální zvláštnosti, regionální tradice, lidová tvorba.

Co by měl žák umět

- konkretizovat pojmy území, poloha, místní krajina, místní oblast, územní celek,
- vyjádřit svými slovy územní pojmy obec, okres, region,
- vyjádřit polohu místní krajiny a místní oblasti vzhledem k vyšším územním celkům České republiky,
- s pomocí vhodných map charakterizovat zeměpisné a přírodní prvky místní krajiny a místní oblasti,
- charakterizovat zvláštnosti osídlení místní krajiny, uvést a charakterizovat významná města, místa a stavby regionu,
- uvést a charakterizovat významné atraktivita cestovního ruchu regionu a střediska rekreace a cestovního ruchu v regionu,
- uvést a charakterizovat významné zemědělské, průmyslové, rekreační a chráněné oblasti místní oblasti, regionu,
- uvést a charakterizovat významné hospodářské aktivity v místní krajině a místní oblasti,
- uvést některé významné výrobní podniky a služby v regionu,
- charakterizovat stav životního prostředí regionu, uvést příklady poškozování, ochrana a tvorby životního prostředí, jmenovat příklady chráněných území přírody v regionu,
- uvést významné rodáky a předky, kulturní a historické památky regionu, významné události a jejich místa,
- vysvětlit s porozuměním význam regionálních tradic a symbolů,
- pracovat s turistickou mapou místní krajiny, porozumět její barevné grafice a smluvním značkám.

Příklady doplňujícího učiva

- rozlišení územního a správního celku, správní (samosprávné) celky rozmanitých územních velikostí (obce, okresy, regiony),
- správní orgány (obecní, městské, okresní, státní),
- významné osobnosti regionu v současnosti.

2. Naše vlast

Učivo

- domov, vlast, národ, národní hrdost, vlastenectví, cizina,
- soužití národů a národností v jedné zemi, rovnocennost národů a národností, nejdůležitější národnostní menšiny České republiky,
- národní bohatství (přírodní zdroje, kulturní památky, národní tvořivost), národní zvyklosti, tradice a symboly,
- česká státnost, státní symboly (znak, hymna, vlajka), státní svátky, státní instituce, základní státoprávní pojmy (prezident, parlament, poslanec, vláda, ministr, premiér, volby),
- významné osobnosti politického života České republiky,
- naše vlast - Česká republika; její poloha v Evropě, přírodní podmínky území, podnebí, vodstvo, rostlinstvo a živočišstvo,
- oblasti České republiky, jejich zeměpisná tvářnost, přírodní podmínky, významná místa, významné památky,
- významná města, významná zemědělská, průmyslová, rekreační a kulturní střediska, chráněné oblasti přírody naší vlasti,
- přírodní a společenské atraktivity cestovního ruchu a rekreace v jednotlivých oblastech České republiky,
- současný stav životního prostředí v České republice.

Co by měl žák umět

- vysvětlit svými slovy pojmy vlast, cizina,
- vyjmenovat a popsat státní symboly České republiky,
- používat s porozuměním základní státoprávní pojmy: stát, prezident, parlament, vláda, volby, demokracie,
- uvést jména prezidenta a premiéra České republiky,
- stručně charakterizovat přírodní tvářnost území České republiky,
- orientovat se na vlastivědné mapě České republiky, vyhledat zde jednotlivé oblasti České republiky, vyjádřit jejich polohu a charakterizovat významné a typické přírodní prvky,
- popsat převažující charakter sídel v jednotlivých oblastech České republiky, vyhledat na vlastivědné mapě hlavní sídelní střediska,
- uvést a popsat hlavní přírodní a společenské atraktivity cestovního ruchu a rekreace v oblastech České republiky,
- popsat současný stav a aktuální problémy životního prostředí v České republice,
- uvést nejvýznamnější velkoplošná chráněná území přírody v České republice.

Příklady doplňujícího učiva

- znaky českých měst, znaky naší země,
- přehled regionů podle mapy a obrazových materiálů,
- jazyková, kulturní a historická odlišnost a svébytnost národů a národností na území České republiky,
- nejdůležitější politické strany České republiky,

3. Česká republika, Evropa, svět

Učivo

- sousední státy České republiky, jejich poloha, přírodní podmínky, hospodářská a společenská vyspělost,
- oblasti cestovního ruchu na území sousedních států České republiky, vzájemné vztahy mezi Českou republikou a jejími sousedy,
- Česká republika na mapě Evropy; významné evropské státy, významná evropská města a střediska cestovního ruchu,
- Česká republika na mapě světa; orientační seznámení s polohou světadílů a oceánů na Zemi.

Co by měl žák umět

- popsat polohu České republiky v Evropě,
- orientovat se na mapách střední Evropy a Evropy,
- určit a lokalizovat na mapách sousední státy České republiky,
- popsat polohu sousedních států České republiky, stručně posoudit jejich přírodní tvářnost, hospodářskou a společenskou vyspělost,
- vyhledat na mapách známé oblasti cestovního ruchu na území sousedních států České republiky,
- vyjmenovat a vyhledat na mapách významné evropské státy, významná evropská města a střediska cestovního ruchu,
- vyjmenovat a vyhledat na mapě světa jednotlivé světadíly a oceány na Zemi

4. Obrazy z českých dějin

Učivo

- nejstarší osídlení naší vlasti, způsob života Slovanů; staré české pověsti a historická skutečnost,
- první státní útvary na našem území; Velká Morava, český přemyslovský stát, počátky křesťanství, Cyril a Metoděj, svatý Václav; počátky českého království,
- Český stát za Karla IV.; hospodářský rozkvět, rozvoj vzdělanosti a kultury; způsob života lidí,
- české země a způsob života v době husitství a v době Jiřího z Poděbrad,
- české země a způsob života v období habsburské monarchie, nejvýznamnější události a osobnosti,
- počátky utváření novodobého českého národa; národní obrození a jeho významní představitelé,
- české země ve druhé polovině 19. století; nástin hospodářského, politického, společenského a kulturního rozvoje,
- první světová válka, vznik Československé republiky; nástin hospodářského, společenského, politického a kulturního života; významné osobnosti,
- druhá světová válka, zánik Československé republiky, české země v období nacistické okupace, obnovení republiky,
- Československá republika po druhé světové válce: poválečná léta, období totality, obnova demokratického vývoje, vznik a rozpad České a Slovenské Federativní Republiky, vznik České republiky,

- charakteristika současné vývojové etapy České republiky.

Co by měl žák umět

- charakterizovat svými slovy způsob života starých Slovanů,
- vyjádřit rozdíl mezi pověstí a historickou skutečností,
- jmenovat první státní útvary na našem území,
- charakterizovat hospodářský a kulturní rozvoj Českého státu za Karla IV., popsat způsob života jednotlivých vrstev obyvatelstva (život ve středověké vsi, ve městě, na hradě, v klášteře),
- pospat období husitských válek, jmenovat významné osobnosti této doby (Hus, Žižka) a nastínit způsob života lidí v této době a za vlády Jiřího z Poděbrad,
- popsat způsob života lidí, nejvýznamnější události, nejvýznamnější osobnosti období habsburské monarchie (Rudolf II., Valdštejn, Komenský, Marie Terezie, Josef II.),
- posoudit změny ve způsobu života v novověku, vyložit význam vědy a techniky pro rozvoj výroby,
- charakterizovat svými slovy společenský, politický a kulturní život českých zemí koncem 19. a počátkem 20.století,
- objasnit vznik Československé republiky a posoudit s porozuměním demokratické principy budování státu, uvést nejvýznamnější osobnosti (Masaryk, Beneš),
- posoudit život v českých zemích v době nacistické okupace a význam obnovení Československé republiky,
- charakterizovat způsob života v poválečném období, v období totality a po obnovení demokracie.

Činnosti

- pozorování, orientace a cvičení v terénu místní krajiny,
- kresba jednoduchých plánků, schémat, tabulek, náčrtků apod.,
- činnosti s rozmanitými druhy map, plánů a plánků, čtení map,
- orientace na plánech obcí, měst, na mapách regionů, na mapách České republiky, Evropy a na mapě světa,
- činnosti s rozmanitými obrazovými materiály, audiovizuálními pořady, písemnými památkami, diapozitivy, modely apod.,
- besedy k rozhlasovým a televizním pořadům,
- četba vhodné umělecké i věcné literatury.

Podle podmínek školy, obce a regionu

- exkurze do významných výrobních podniků regionu,
- návštěva významných rekreačních oblastí a chráněných území přírody regionu,
- návštěva tradičních regionálních slavností, regionálních muzeí, galerií, výstav apod.,
- besedy s představiteli společenského a kulturního života obce, regionu, s představiteli různých profesí, s pamětníky.

Minimální doporučená úroveň pro očekávané výstupy v rámci podpůrných opatření:

popíše polohu svého bydliště na mapě, začlení svou obec (město) do příslušného kraje orientuje se na mapě České republiky, určí světové strany

*řídí se zásadami bezpečného pohybu a pobytu v přírodě
má základní znalosti o České republice a její zeměpisné poloze v Evropě
uvede pamětihodnosti, zvláštnosti a zajímavosti regionu, ve kterém bydlí
sdělí poznatky a zážitky z vlastních cest
pozná státní symboly České republiky*

*dodržuje pravidla pro soužití ve škole, v rodině, v obci (městě)
rozpozná nevhodné jednání a chování vrstevníků a dospělých
uvede základní práva dítěte, práva a povinnosti žáka školy
používá peníze v běžných situacích, odhadne a zkontroluje cenu jednoduchého nákupu a vrácené
peníze
porovná svá přání a potřeby se svými finančními možnostmi, uvede příklady rizik půjčování peněz
sestaví jednoduchý osobní/rodinný rozpočet, uvede příklady základních příjmů a výdajů*

*rozeznává rozdíl mezi životem dnes a životem v dávných dobách
uvede významné události, které se vztahují k regionu a kraji
vyjmenuje nejvýznamnější kulturní, historické a přírodní památky v okolí svého bydliště*

Hudební výchova

1. ročník

Učivo

- Zvuk - tón.
- Řeč - zpěv.
- Tón dlouhý - krátký.
- Hluboko - vysoko.
- Silně - slabě.
- Pomalu - rychle.
- Vesele - smutně.
- Hlas mužský, ženský a dětský.
- Hudba vokální a instrumentální.
- Ukolébavka.
- Pochod.

*****

- Dýchání, výslovnost, sjednocování hlasového rozsahu ($c^1 - a^1$), hlavový tón. Ukolébavka.
- Hra nejjednodušších doprovodů na nástroje orffovského instrumentáře - rytmické (ve 2/4 a 3/4 taktu) a nástroje melodické (prodleva, dudácká kvinta, ostinato).
- Pohyb podle hudby na místě, vpřed i vzad (ve 2/4 taktu), hra "na tělo" (ve 2/4 a 3/4 taktu), pohybové vyjádření vlastností tónu, tempa a emocionálního zážitku z hudby.
- Rozlišování hlasů při poslechu vokální hudby, u instrumentální hudby rozlišování hry na zobcovou flétnu, klavír, housle a elektrickou kytaru. Poslech české státní hymny.
- Vokální a instrumentální hry s rytmickou a melodickou ozvěnou i při rytmizaci a melodizaci slov a krátkých textů, hudebně pohybové hry (5 - 3, 5 - 6 - 5 - 3, 5 - 4 - 3 a obraty).

Co by měl žák umět

- pracovat nejméně s 10 písněmi, nejméně se 4 poslechovými skladbami a nejméně 2 hudebně pohybovými hrami
- být schopen sluchově rozlišit, pěvecky, instrumentálně i pohybově realizovat a slovně vyjádřit hudební kontrasty

2. ročník

Učivo

- Melodie stoupá – klesá (sledování obrysu melodie v notovém zápisu).
- Melodie - doprovod.
- Lidová píseň - píseň vytvořená skladatelem (pro děti).
- Hudba k tanci.
- p - mf - f
- Zesilování - zeslabování.
- Zrychlování - zpomalování.
- Opakování.
- Takt 2/4 a 3/4.
- Nota čtvrtěová, osminová a půlová, pomlka čtvrtěová a osminová.
- Kánon.

*****

- Rozvíjení hlavového tónu, měkké nasazení, výslovnost samohlásek na konci slov, vyrovnávání vokálů. Sjednocování hlasového rozsahu ($c^1 - h^1$). Volný nástup 1. a 5. stupně.
- Hra rytmických doprovodů. Rytmický kánon. Hra melodických doprovodů s využitím 1. a 5. stupně (v souhlase s T a D).
- Poskočný krok, držení rukou při tanečním pohybu (v bok, vedle sebe a proti sobě). Pohybové vyjádření stoupání a klesání melodie a její ukončenosti. Kvapík jednotlivě i ve dvojici. Pohybové vyjádření tempa, dynamiky a emocionálního zážitku z hudby.
- Poslech dětského sboru *à cappella* a s doprovodem. Poslech hry na trubku, klarinet, pozoun, kontrabas, baskytaru, velký a malý buben
- Vokální a instrumentální hry s využitím pentatoniky a kvintakordu (5 - 6 - 5 - 3 - 2 - 1, 1 - 3 - 5, 1 - 5 - 3 - 1 a obraty), *crescenda* a *decrescenda*. Hudebně pohybové hry.

Co by měl žák umět

- pracovat nejméně s 10 písněmi, nejméně se 4 poslechovými skladbami a nejméně 3 hudebně pohybovými hrami
- při rytimizaci textů pracovat s čtvrtřovými a osminovým hodnotami v 2/4 a 3/4 taktu
- být schopen sluchově rozlišit, pěvecky a instrumentálně realizovat jednoduchou melodii a pohybově vyjádřit její charakter

3. ročník

Učivo

- Rozvážně - živě.
- Melodie postupující v krocích a skocích, melodie lomená.
- Motiv (dvojtaktí).
- Předvětí – závětí (čtyřtaktová).
- Hudba k slavnostním příležitostem.
- Orchester - sólo.
- Noty $c^1, d^1, e^1, f^1, g^1, a^1$.
- Notová osnova, taktová čára.
- Nota celá, půlová pomlka.
- 4/4 takt.
- Menuet.
- Rock a taneční pohyb.

*****

- Dýchání (v pauze, mezi frázemi pěvecké dělení slov, sjednocování hlasového rozsahu ($c^1 - c^2$), volný nástup 3. stupně v dur. Počátky jednoduchého dvojhlasu. Jednoduchý kánon.
- Hra doprovodů s použitím souzvuku dvou tónů. Rytmické doprovody ve 2/4 a 3/4 taktu (s využitím hodnot čtvrtřových, osminových a půlových). Hra dvoutaktových meziher při zpěvu spolužáků.
- Dvoudobá chůze a tanec - v průpletu, přísuvný krok. Pohyb podle hudby na místě, vpřed i vzad (ve 3/4 taktu). Pohybové vyjádření melodie, jejího charakteru, tempa, dynamiky a emocionálního zážitku z hudby.
- Rozlišování hry na violoncello, akordeon, lesní roh, tubu, cembalo (spinet), syntetizátor, činely. Menuet, polonéza, rocková hudba.

- Vokální a instrumentální hry s doplňováním a obměňováním čtyřtaktové fráze, melodizace textu v rozsahu sexty, využití durového kvintakordu při melodizaci.

Co by měl žák umět

- pracovat nejméně s 10 písněmi (v durové a mollové tónině), nejméně se 4 poslechovými skladbami a nejméně 3 hudebně pohybovými hrami
- při rytimizaci a melodizaci textů pracovat s čtvrtovými, osminovými a půlovými hodnotami ve 2/4, 3/4 a 4/4 taktu
- rozlišovat charakter melodie (vzestupná, sestupná, lomená)
- odlišovat hudbu určenou k slavnostním příležitostem od hudby populární

Minimální doporučená úroveň pro úpravy očekávaných výstupů v rámci podpůrných opatření:

1. období

žák

zpívá jednoduché písně v rozsahu kvinty

správně a hospodárně dýchá a zřetelně vyslovuje při rytimizaci říkadel i při zpěvu

reaguje pohybem na tempové a rytmické změny

rozliší sílu zvuku

- pozorně vnímá jednoduché skladby

4. ročník

Učivo

- Repetice.
  - Legato - staccato.
  - Vztah předvětí a závětí.
  - Téma.
  - Dvojhlas.
  - Stupňování (gradace uvnitř skladby).
  - Stupnice dur.
  - Tónika.
  - Osminová nota s tečkou, čtvrtová s tečkou. G klíč. Noty h^1 , c^2 , d^2 .
  - Předznamenání - bé, křížek.
  - Hudební forma malá (a, b; a, b, a) a rondo.
  - Polka.
  - Epizody ze života skladatelů poslouchané hudby.
- *****
- Prodlužování výdechu, vázání tónů, sjednocování hlasového rozsahu (c^1 - d^2). Přenášení slyšených vysokých a hlubokých tónů do hlasové polohy žáků. Průprava dvojhlasu. 8. stupeň a spodní 5. stupeň.
  - Hra lidových písní na orffovské hudební nástroje (melodie v rozsahu sexty), doprovod dvěma tóny na nástroje melodické a ad lib. na rytmické. Hra čtyřtaktové přede hry, meziher a dohry.
  - Kroky se zhoupenutím ve 3/4 taktu (např. sousedská). Předvětí - závětí a celá perioda, realizované "hrou na tělo". Vyjádření charakteru poslouchané hudby a emocionálního zážitku pohybem. Taktování na dvě a tři doby.

- Rozlišování melodie od doprovodu. Rozpoznávání dvojdílnosti a trojdílnosti v hudbě (a, b;a, b, a), rondo. Sledování vztahu předvětí a závětí, ukončení závětí). Odlišování durového a mollového tónorodu. Pikola, hoboj, fagot, saxofon, pěvecký sbor (dětský, mužský, ženský, smíšený). Poslech písně lyrické, žertovné a hymnické. Pochod. Polka a valčík (od B. Smetany a A. Dvořáka).
- Tvořivé hudební hry v dur s rozsahem oktávy a s využitím durového a mollového kvintakordu.

Co by měl žák umět

- pracovat nejméně s 10 písněmi (v durové i mollové tónině, nejméně s 8 poslechovými skladbami (v dur a moll) a nejméně s 4 hudebně pohybovými hrami
- při rytmicizaci a melodizaci textů tvořivě obměňovat hudební modely v dur v rozsahu sexty
- vypracovávat notový záznam "svých" melodií
- postupně nabýt povědomí o významu B. Smetany a A. Dvořáka

5. ročník

Učivo

- Hudební výraz.
  - Variace (princip).
  - Symfonický orchestr.
  - Dirigent, sbormistr, kapelník.
  - Stupnice moll (aiolská).
  - Dominanta.
  - Polyfonie.
  - Synkopa.
  - Celý tón a půltón.
  - Noty h, e²
  - Skupiny not (osminových a šestnáctinových).
  - Koruna.
  - Epizody ze života skladatelů poslouchané hudby.
- *****
- Upevňování vokálních dovedností osvojených v nižších ročnících. Střídavý dech, sjednocování hlasového rozsahu (h – d²). Počátky dvojhlasu (lidový dvojhlas). 4. a spodní a vrchní 7. stupeň. Zpěv české hymny (a okolnosti vzniku).
  - Hra jednoduchých lidových písní na orffovské nástroje melodické (v dur v rozsahu oktávy, v moll sexty) a rytmické. Improvizace předvětí a závětí. Doprovod písní tónikou a dominantou.
  - Skupinové pohybové vyjádření polyfonní hudby. Pohybové projevy odvozené z rytmické složky hudby populární. Vyjádření charakteru poslouchané hudby a emocionálního zážitku z ní pohybem. Pohybové prvky menuetu, regionálního lidového tance a "jazzového" společenského tance (např. charlestonu). Taktování na čtyři doby.
  - Rozlišování hudby polyfonní a homofonní. Hudba v chrámu, na zámku, v koncertní síni a k tanci (dříve i dnes). Varhany, harfa. Lidová kapela, symfonický orchestr, velký jazzový orchestr, rocková kapela. Poslech lidové kapely, menuetu, swingové hudby 30. let a rockové hudby z 60. let.
  - Tvořivé hudební hry v dur s rozsahem větším než oktáva, v moll s rozsahem sexty.

Co by měl žák umět

- pracovat nejméně s 10 písněmi (v dur i moll), nejméně s 8 poslechovými skladbami (v dur i moll) a nejméně 4 hudebně pohybovými hrami
- obměňovat a tvořit hudební motivy a aplikovat je při hře předvětí a závětí, pracovat přitom s notovým záznamem
- pochopit základní společenské funkce hudby
- nabýt povědomí o skladatelském významu J.S. Bacha, W. A. Mozarta a L. Janáčka, V. Nováka a dalšími podle uvážení vyučujícího)

Minimální doporučená úroveň pro úpravy očekávaných výstupů v rámci podpůrných opatření:

2. období

žák

zpívá písně v přiměřeném rozsahu k individuálním schopnostem

propojí vlastní pohyb s hudbou

doprovodí spolužáky na rytmické hudební nástroje

odliší tóny podle výšky, síly a barvy

- pozorně vnímá znějící hudbu různých skladeb

- správně hospodaří s dechem při interpretaci písní □ frázování

Výtvarná výchova

1. - 3. ročník

Výtvarné vyjádření skutečnosti

Učivo

- Výtvarné vyjádření vjemů a postojů ke skutečnosti na základě vlastního prožitku dítěte, případně podle vyprávění, četby, filmu. Rozvíjení dětské představivosti a fantazie ve výtvarném vyjádření. Pozorování přírody a činnosti lidí. Vztah postavy a prostředí.
- Barvy základní a podvojně; barevný kontrast a harmonie.
- Výtvarné vyprávění, od popisu děje k charakteristice postav, jejich vztahů, k vyjádření prostoru.
- Pozorování přírodních útvarů, rozlišování a hodnocení tvarů, barvy, struktury (otiskování v barvě, frotáž, kresba, vrypy, dotváření a kombinace přírodních materiálů). Poznávání krásy neživé i živé přírody na vycházkách.
- Vyhledávání a výtvarné dotváření přírodnin na základě představ. Vytváření prostorových útvarů seskupováním a kombinováním přírodních materiálů.
- Sledování základních přírodních zákonitostí na tvarově zajímavých rostlinách, stromech ap. Jejich výtvarné vyjádření formou hry.
- Poznávání a zobrazování tvarů a funkcí věcí jako záměrných lidských výtvarů. Pozorování tvaru a jeho závislosti na funkci a materiálu. Grafický záznam pohybu (kružnice, ovály, elipsy, svislé, vodorovné a šikmé čáry jako prostředky rozvoje kreslířského pohybu ruky).
- Pozorování tvaru různých užitkových předmětů z hlediska jejich funkce a materiálu; pokusy o jejich výtvarné vyjádření v ploše i prostoru.
- Sledování a srovnávání tvarů předmětů stejného charakteru a funkce. Rozvíjení pozorovací schopnosti a paměti. Přibližné vystižení proporčních vztahů zobrazovaných prvků.

Užití práce dekorativní a prostorové

Učivo

- Při hře s barvou poznávání vlastností barev, vyvozování elementárních poznatků o vlastnostech barev a jejich výrazových možnostech. Barvy základní; husté, řídké, světlé a tmavé. Barvy kontrastní, doplňkové; symbolické funkce barev ap. Výtvarné využití vzniklých náhodností a představ.
- Při hře s linií: poznávání různých druhů linií a jejich výrazových možností. Ověřování a kultivace vedení linie v různých plastických materiálech - přítlak, odlehčení, rovno běžnost, křížení ap., zhušťování a zředování čar, násobení linie při vyhledávání správného tvaru.
- Poznávání základních vlastností plastických materiálů; vytváření objemu modelováním. Poznávání a zkoušení pevnosti, tažnosti, ohebnosti plastických materiálů a jejich výrazové možnosti. Vyjadřování se na základě představ a fantazie.
- Rozvíjení citu pro prostor - poznávání základních prostorových útvarů. Modelování podle skutečnosti. Získávání a uplatňování poznatků o reliéfní kompozici a jednoduchých architektonických formách na základě modelování a konstruování.
- Rozvíjení smyslu pro výtvarný rytmus (rytmické řazení různých přírodních prvků, jejich otisky do plastických materiálů a odlití v sádře; řazení různých tvarů vystříhaných ap.).
- Rytmičké řešení plochy s využitím různých prvků ve (2 - 3) světlých a tmavých barvách.

- Kompozice plochy s použitím libovolných prvků (např. geometrických).

Výtvarné umění a životní prostředí

Učivo

- Aktivní práce s ilustrací (mezipředmětové vztahy s literární výchovou). Doporučení ilustrátoři: Josef Lada, Jiří Trnka, Josef Čapek, Ota Janeček, Květa Pacovská, Daisy Mrázková, Olga Čechová, Zdeněk Smetana, Adolf Born, Eva Bednářová a další.
- Funkce ilustrací a jejich výrazových prostředků (barva, linie, prostor). Poznávání různých vyjadřovacích prostředků porovnáváním ilustrací.
- Hračka, loutka, maňásek v životě dítěte (výtvarná hodnota, materiály, tvar). Hračky současné i minulé, krajové varianty lidových hraček.
- Seznamování s různými druhy výtvarného umění - malířstvím, grafikou, sochařstvím, architekturou (využití vycházek - k objevování zajímavých staveb v okolí, výstav, galerií ap.).
- Poznávání některých aspektů kultury odívání a kultury bydlení.
- Průběžné rozvíjení smyslu pro krásu přírody a vztahu k životnímu prostředí.
- Návštěvy galerií a výstav.
- Využití témat této oblasti k besedám a k motivacím výtvarných činností.

Doporučené výtvarné prostředky a materiály

- Kresba (uhel, rudka, tužka, dřívko, tuš, křída aj.).
- Malba (temperové a krycí vodové barvy, pastel, voskový pastel).
- Kombinované techniky, koláž, tiskátka, monotyp, frotáž, dotváření, vrypy, kombinace přírodních materiálů aj.
- Modelovací hlína, modurit, těsto. Přírodní materiály (kaménky, kůra, tráva, plody aj.).
- Papír, dřevěné odřezky, špejle, krabičky aj.
- Jednoduché grafické techniky.
- Panelové stavebnice, makety domů, stromů, obytný prostor, pískoviště.

Co by měl žák umět

- uvědoměle zacházet s některými prostředky a materiály, ovládat základní technické dovednosti, užívat důležité pojmy, týkající se výtvarné formy, výtvarných materiálů a technik, vyvozené na základě vlastních výtvarných činností
- organizovat vlastní výtvarnou práci
- řešit přiměřené úkoly v plošných i prostorových pracích, chápat vzájemné souvislosti zobrazovaných předmětů a uplatňovat při práci představivost a fantazii
- rozeznávat různý charakter lineární kresby
- využívat základní klasifikaci barev, světlostní a teplotní kontrast, chápat výrazové vlastnosti barvy
- poznávat rozdíly ve výtvarném vyjadřování malířů, zvláště ilustrátorů dětských knih; uvědomovat si, že výtvarné umění patří ke kulturnímu bohatství národa

Minimální doporučená úroveň pro úpravy očekávaných výstupů v rámci podpůrných opatření:

1.období:

žák

zvládá základní dovednosti pro vlastní tvorbu

*rozpoznává, pojmenovává a porovnává linie, barvy, tvary, objekty ve výsledcích tvorby vlastní, tvorby ostatních i na příkladech z běžného života (s dopomocí učitele)
uplatňuje vlastní zkušenosti, prožitky a fantazii při tvůrčích činnostech, je schopen výsledky své činnosti sdělit svým spolužákům*

4. - 5. ročník

Výtvarné vyjádření skutečnosti

Učivo

- Expresivní volný výtvarný projev doplňovaný pozorováním skutečnosti.
- Výtvarné vyjádření kontrastu přírodních forem a pozadí. Základní kompoziční principy.
- Vyjádření dějového celku se vztahem k prostředí. Možnost použití redukované barevné škály. Využití základních kompozičních zákonitostí, vyjádření prostorových vztahů.
- Zpřesňování vyjádření proporcí lidské postavy a hlavy konfrontací představy se skutečností. Výtvarné vyjádření hlavy pohádkových bytostí (využití tvarové a barevné nadsázky).
- Výtvarné vyjádření morfologických znaků, tvarů, barevnosti přírodních objektů (modelace). Lineární a barevné vyjádření vnitřní stavby a vnitřního členění přírodních objektů s pohledem do jejich nitra. Vyjádření morfologie růstu při kresbě a malbě rostlin s možností dotvářet přírodní formy na základě fantazie. Sledování rozvoje citlivé výtvarné linie.
- Výtvarné vyjádření věcí. Pozorování a vyjádření základních tvarových znaků a prostorových principů při zobrazování umělých forem. Řešení barevných vztahů objektu a prostředí. Malba vycházející ze skutečnosti i z představ.
- Rozvíjení prostorového vidění, citění a vyjadřování na základě pozorování prostorových jevů a vztahů (rovnoběžné zobrazování, perspektivní jevy v uměleckých dílech). Ověřování výtvarného výrazu vlastní činností.

Užití práce dekorativní a prostorové

Učivo

- Elementární poučení o teorii barev.
- Řešení úkolů dekorativního charakteru v ploše. Zjednodušení prvků a jejich řazení v tvarové a barevné kompozici. Symetrická a asymetrická řešení.
- Seznámení s funkcí písma (sdělnou i výtvarnou). Písmeno jako dekorativní prvek; psané, kreslené, stříhané, vytrhávané. Základní tvary lineárního kresleného a plošného písma a jeho řazení v jednoduchých krátkých nápisech. Ověřování výrazové možnosti písma v hravých a experimentálních činnostech s užitím hotového typografického písma.
- Uplatnění výtvarného výrazu linie vytvářené různými nástroji v různých materiálech. Uplatnění kontrastu a vztahů tvarů, ploch a barev v plošné kompozici.
- Poznávání výtvarných principů a možností některých materiálů prostřednictvím experimentálních činností se zaměřením na užitou a dekorativní tvorbu v bytovém prostředí. Výběr a vhodnost materiálů a jejich výtvarného zpracování z hlediska účelu, (v jednotě technických a estetických principů). Možnost změny původní užití a estetické funkce v jinou funkci estetickou.

- Rozvíjení citlivého vztahu k materiálu a k jeho zpracování s ohledem na účel, užití a výtvarný výraz na základě experimentálních činností. Využívání výrazových možností linie, plochy, tvaru a struktury.
- Vytváření jednoduchých prostorových objektů a poznávání výtvarného výrazu v jednoduchých prostorových tvarech na základě hry a experimentování.
- Poznávání smyslu, organizace, funkce a výtvarně estetického účinku reliéfního řešení plochy v architektuře na základě hravých a experimentálních výtvarných činností. Funkce barev světlých a tmavých, teplých a studených jako prostorových činitelů.

Výtvarné umění a životní prostředí

Učivo

- Rozvíjení elementárního chápání odlišnosti uměleckého vyjadřování skutečnosti od vnější optické podoby světa na základě poznávání a srovnávání druhů, případně žánrů současného a historického výtvarného umění. Vztahy umění a skutečnosti (proces a podmínky vzniku uměleckého díla).
- Druhy volného výtvarného umění.
- Malířství - různé způsoby uměleckého vyjádření skutečnosti (figura, portrét, krajina, zátiší).
- Sochařství a příroda - tvar přírodní a tvar opracovaný člověkem. Socha, plastika, sousoší, busta, reliéf aj.
- Volná grafika - základní druhy a techniky.
- Architektura a užité umění.
- Kultura bydlení - umění v bytě (volné i užité).
- Design a estetická úroveň předmětů denní potřeby.
- Lidové umění a jeho dekor (vztah tvaru, funkce a dekoru).
- Současná oděvní kultura, mládež a odívání.
- Výtvarná úprava knihy. Ilustrátoři dětských knih a učebnic - konfrontace výrazových prostředků jednotlivých umělců. Druhy ilustrace.
- Písmo - jeho komunikativní a estetická funkce.
- Krásky přírody a vztah k životnímu prostředí.
- Návštěvy galerií, výstav, ateliérů, regionálních památek a zajímavostí; využití témat této oblasti k besedám a k motivacím praktických činností.

Doporučené výtvarné materiály a techniky

- Kresba (pero, dřívko, štětec, tužka, uhel, rudka aj).
- Malba (tempera, krycí barva, akvarel aj.).
- Kombinované techniky; koláž; aplikované grafické techniky; textilní techniky. Modelování, kašírování, prostorové vytváření (hlína, sádra, dřevo, kamínky, plasty, textil, vlna, koudel ap.).
- Papír - různé druhy; přehýbání, skládání, mačkání, stříhání, trhání, vyklápění, posouvání a další.

Co by měl žák umět

- uplatňovat ve vlastní výtvarné činnosti teoretické a praktické poznatky a dovednosti s výtvarnými výrazovými prostředky: s kresbou, různými grafickými materiály a technikami, malbou temperovými a krycími vodovými barvami, pastelem, křídou, akvarelem, koláží, mozaikou, textilní aplikací; používat běžných pojmů z nauky o barvě

- uplatňovat výrazové vlastnosti linie, experimentovat s různými druhy linie; orientovat se v prostorových a barevných vztazích
- seznámit se s proporcemi lidského těla a hlavy
- rozeznávat základní tvary lineárního a kresleného písma a jeho řazení v krátkých nápisech a užívat hotového písma
- orientovat se v řazení prvků v tvarové a barevné kompozici, řešit úlohy dekorativního charakteru v ploše (symetrická, asymetrická, řešení)
- projevovat smysl a cit pro prostorové formy a pro jejich výtvarné kvality; různé způsoby výtvarného zobrazování prostorových jevů a vztahů (hmoty, tvaru, struktury, světla, barvy); modelace
- poznávat různé způsoby uměleckého vyjádření skutečnosti v malbě (figura, portrét, krajina, zátiší), v sochařství (socha, plastika, sousoší, busta, reliéf), ve volné grafice (základní druhy a techniky), různé způsoby výtvarného zobrazování prostorových jevů a vztahů (hmoty, tvaru struktury, světla barvy); používat běžných pojmů z nauky o barvě
- orientovat se ve výtvarných principech užití některých materiálů včetně netradičních a běžných nástrojů
- rozlišovat užitkovou, materiální, technickou a estetickou stránku předmětů a chápat vzájemný vztah mezi nimi

Minimální doporučená úroveň pro úpravy očekávaných výstupů v rámci podpůrných opatření:

2. období

žák

uplatňuje základní dovednosti pro vlastní tvorbu, realizuje svůj tvůrčí záměr

rozlišuje, porovnává, třídí a pojmenovává linie, barvy, tvary, objekty, rozpoznává jejich základní vlastnosti a vztahy (kontrasty – velikost, barevný kontrast), uplatňuje je podle svých schopností při vlastní tvorbě, při vnímání tvorby ostatních i umělecké produkce i na příkladech z běžného života (s dopomocí učitele)

při tvorbě vychází ze svých zrakových, hmatových i sluchových vjemů, vlastních prožitků, zkušeností a fantazie

vyjádří (slovně, mimoslovně, graficky) pocit z vnímání tvůrčí činnosti vlastní, ostatních i uměleckého díla

Pracovní činnosti

1. - 5. ročník

1. Práce s drobným materiálem

Učivo

V praktických činnostech:

- stříhání, ohýbání, spojování, propichování, navlékání, svazování, slepování, lisování
- určování vlastností materiálu: tvar, barva, povrch, tvrdost
- rozlišování přírodních a technických materiálů
- seznamování se základními nástroji a pomůckami, s jejich účelem, způsobem použití, s jejich vlastnostmi
- vytváření návyku organizace a plánování práce
- osvojování si základů bezpečnosti a hygieny práce

Materiál, nástroje a pomůcky:

- dřívka, špejle, drátky, hadříky, krabičky, korek, bužírka, papír, provázky, sláma, listy, šišky, větvičky, plody a semena rostlin ap.,
- nůžky, tupá jehla, lepidlo, nit

2. Práce s modelovací hmotou

Učivo

V praktických činnostech:

- hnětení, válení, stlačování, přidávání, ubírání, ohýbání, sušení, vaření, dělení na části; poznávání vlastnosti materiálu: tvrdost, soudržnost, tvárnost, porovnávání materiálů a jejich vlastností;
- ovládání a používání pracovních nástrojů a pomůcek: způsob použití, vhodný výběr materiálů a nástrojů
- uplatňování požadavků bezpečnosti a hygieny práce

Materiál, nástroje a pomůcky:

- modelovací hlína, plastelína, modurit, těsto, vosk
- podložka, špachtle, modelovací očko, drát, nůž, nůžky

3. Práce s papírem a kartonem

Učivo

V praktických činnostech:

- překládání, skládání, stříhání, trhání, vystřihování, nalepování, slepování, rozřezávání, sešívání, odměřování.
- vystřihování jednoduchých symetrických tvarů z přeloženého papíru, obkreslování podle šablony, jednoduché kartonážní práce, skládanky, vystřihovánky
- určování vlastností papíru: tloušťka, povrch, barva, pružnost, tvrdost, savost aj.
- rozlišování a pojmenování druhů zpracovávaného papíru: novinový, balicí, kancelářský, kreslicí, karton ap., druhy papíru v běžné praxi.

- rozlišování tvarů a formátů určování vhodného materiálu
- pracovní nástroje a pomůcky: vhodný výběr, jejich funkce a způsob používání
- uplatňování zásad bezpečnosti a hygieny práce

Materiál, nástroje a pomůcky:

- papír různých vlastností a kvality, vzorkovník papíru, karton
- nůžky, tužka, pravítko, lepidlo, nůž, jehla

4. Práce s textilem

Učivo

V praktických činnostech:

- odměřování a navlečení nitě, uzlík
- šití stehem: předním, zadním, obnitkovacím, křížkovým, stonkovým
- sešívání předním a zadním stehem v jednoduchý šev, zarovnávání bavlněnou tkaninu podle vytažené nitě, obruba, přišití háčku a očka, poutka, navlékání gumy, šňůrky, látání
- rozlišování textilií: bavlněné, lněné, hedvábné, vlněné, z chemických vláken, rozlišování rubu a líce tkaniny
- textilní materiály: nitě, bavlnky, stehovka, šňůrky, stužky, příze, plst', knoflík, háčky, spínátka
- užívání vhodných nástrojů a pomůcek, jejich výběr, užití vlastnosti, způsoby použití, uživatelské dovednosti
- práce s jednoduchým stříhem jednoduché pracovní postupy, drobná oprava oděvu (poutko, knoflík), jednoduchý výrobek z textilu
- upevňování návyků organizace a plánování práce a bezpečnosti a hygieny práce

Materiál, nástroje a pomůcky:

- textilie různého druhu a kvality, šňůrky, stužky, plst', knoflík, nitě, háčky, spínátka, vyšívací a látačí bavlnky, pletací příze
- nůžky, jehla, špendlíky, náprstek, křída, podložka na látání, krejčovský metr

5. Práce montážní a demontážní

Učivo

V praktických činnostech:

- seznámení se s návodem a předlohami stavebnice, s jednotlivými částmi, možnostmi užití
- sestavování modelů podle předlohy i podle představy z jednoduchých stavebnic
- vytváření vlastních plošných i prostorových kompozic ze stavebnicových prvků a volného materiálů
- práce se stavebnicemi z kartónových prvků
- sestavování jednoduchých modelů z konstrukčních stavebnic se spojovacími prvky a díly
- sestavování jednoduchých pohyblivých modelů podle předlohy i představy
- montáž, demontáž a údržba některých jednoduchých předmětů
- poznávání vlastností materiálů a jejich porovnávání, funkční využití
- osvojování si správných pracovních dovedností a návyků při organizaci, plánování a vlastní pracovní činnosti při zachování bezpečnosti a hygieny práce

Materiál, nástroje a pomůcky:

- jednoduché stavebnice z plastů, stavebnice z kartónových prvků, konstrukční stavebnice se spojovacími prvky a díly konstrukční stavebnice umožňující uplatnit pohyblivé prvky
- karton, špejle, odřezky dřeva, lepidlo, brusný papír, spojovací prvky
- nůžky, nůž, měřidlo, lepidlo, šroubovák, maticový klíč

6. Lidové zvyky, tradice a řemesla

Učivo

- lidové zvyky a tradice, lidová řemesla: poznání na základě přímých ukázek, videa a filmu, návštěvy regionálních muzeí, exkurzí ap.
- techniky zpracování - ukázky: tkaní, drhání, batikování, modrotisk, vizovické pečivo, zpracování kraslic, práce se slámou, vyřezávání ap.

V praktických činnostech:

- užití přírodnin a přírodních materiálů pro jednoduchou ozdobu, šperk, svícen, vánoční ozdoba ap.
- užití některé z technik zpracování např. vykrývání kraslic, vizovické pečivo, práce se slámou, tkaní, batika, drhání ap.

Materiál, nástroje a pomůcky:

- materiál, nástroje a pomůcky volené podle charakteru vytvářeného výrobku a zvolené techniky zpracování

7. Pěstitelské práce

Učivo

- ošetřování pokojových květin: zalévání, kypření, rosení, hnojení, rozmnožování, hydroponie, řez, jednoduchá vazba a úprava květin
- pěstování některých plodin (např. hrách, fazole, ředkvička, letničky, zelenina); úprava půdy, setí, sázení, ošetřování během vegetace, jednocení, hnojení, sklizení; poznávání semen, rostlin, plodů, plevele
- pokusy a pozorování: ověřování podmínek života rostlin, klíčivost, růst rostlin, rychlení, rozmnožování, exkurze do zahradnictví, sadu, na pole

Materiál, nástroje a pomůcky:

- květináč, truhlík, konévka, kolíky, hrábě, motyčka, lopatka, váza, nůžky
- pomůcky pro hydroponii

Co by měl žák umět

(pro tematické celky 1. - 7.)

- svou zamýšlenou praktickou činnost na úrovni svého věku na plánovat, organizovat: vybrat vhodný materiál, pomůcky a nástroje, připravit si pracovní místo, přemýšlet o nejvhodnějším pracovním postupu z hlediska výsledku pracovní činnosti
- udržovat pořádek na pracovním místě a dodržovat zásady bezpečnosti a hygieny práce
- rozlišovat a pojmenovat druhy zpracovávaného materiálu, určit vlastnosti materiálu, volit vhodný materiál pro zvolenou praktickou činnost, hospodárně s materiálem zacházet
- pro činnosti si vybírat vhodné pracovní nástroje a pomůcky, umět s nimi zacházet, udržovat je a ukládat

- provádět přiměřené základní praktické činnosti s drobným materiálem, papírem a kartónem, modelovacími hmotami, textilem, provádět jednoduché montážní a demontážní práce se stavebnicemi, ovládat jednoduché pracovní postupy
- poznávat pěstitelský materiál, nářadí a pomůcky a správně s nimi pracovat
- provádět jednoduché pěstitelské činnosti, provádět pozorování a pokusy v koutku přírody, na školním pozemku apod.

8. U nás doma

Učivo

Kuchyně

- základní vybavení kuchyně, bezpečná obsluha elektrických a plynových spotřebičů
- udržování pořádku a čistoty, čisticí prostředky

Potraviny a jejich jednoduchá úprava

- výběr a nákup potravin a jejich skladování
- příprava jednoduchých snídaní, přesnídávek
- jednoduché pohoštění ze studené kuchyně
- úprava ovoce, zeleniny za studena
- nápoje

Úprava stolu a stolování

- jednoduché prostírání - rodinný stůl pro běžné každodenní stolování
- slavnostní prostírání - rodinný stůl pro oslavu narozenin, vánoc (v souvislosti s regionálními tradicemi)
- obsluha a chování u stolu
- zdobné prvky při úpravě stolu, vazba a úprava květin

Materiál, nástroje a pomůcky

Podle podmínek a možností školy lze praktické činnosti realizovat:

- ve cvičné školní kuchyni s využitím jejího zařízení,
- jen v podmínkách třídy a to v rozsahu, který prostor třídy umožní.

Co by měl žák umět

- bezpečně obsluhovat základní spotřebiče (vařič, sporák)
- provádět základní úklid pracovních ploch a nádobí, bezpečně zacházet se základními čisticími prostředky (mytí nádobí, úklid pracovních ploch)
- samostatně připravit snídani, přesnídávkou, jednoduché pohoštění
- upravit rodinný stůl pro každodenní stolování, případně i pro rodinnou oslavu včetně běžné obsluhy
- společensky se u stolu chovat

Minimální doporučená úroveň pro úpravy očekávaných výstupů v rámci podpůrných opatření:

1. období:

žák

zvládá základní manuální dovednosti při práci s jednoduchými materiály a pomůckami; vytváří jednoduchými postupy různé předměty z tradičních i netradičních materiálů

pracuje podle slovního návodu a předlohy

zvládá elementární dovednosti a činnosti při práci se stavebnicemi

provádí pozorování přírody v jednotlivých ročních obdobích a popíše jeho výsledky

pečuje o nenáročné rostliny

upraví stůl pro jednoduché stolování

chová se vhodně při stolování

2. období:

vytváří přiměřenými pracovními postupy různé výrobky z daného materiálu

využívá při tvořivých činnostech s různým materiálem vlastní fantazii

volí vhodné pracovní pomůcky, nástroje a náčiní vzhledem k použitému materiálu

udržuje pořádek na pracovním místě a dodržuje zásady hygieny a bezpečnosti práce; poskytne první pomoc při drobném poranění

provádí při práci se stavebnicemi jednoduchou montáž a demontáž

pracuje podle slovního návodu, předlohy, jednoduchého náčrtu

udržuje pořádek na svém pracovním místě, dodržuje zásady hygieny a bezpečnosti práce, poskytne první pomoc při drobném úrazu

- užívá jednoduché pracovní nástroje a pomůcky

dodržuje základní podmínky a užívá postupy pro pěstování vybraných rostlin

ošetřuje a pěstuje podle daných zásad pokojové i jiné rostliny a provádí pěstitelská pozorování

volí podle druhu pěstitelských činností správné pomůcky, nástroje a náčiní

dodržuje zásady hygieny a bezpečnosti práce; poskytne první pomoc při úrazu na zahradě

uvede základní vybavení kuchyně

připraví samostatně jednoduchý pokrm

dodržuje pravidla správného stolování a společenského chování při stolování

udržuje pořádek a čistotu pracovních ploch, dodržuje základy hygieny a bezpečnosti práce;

poskytne první pomoc i při úrazu v kuchyni

- uplatňuje zásady správné výživy

Tělesná výchova

1. a 2. ročník

Učivo

- význam pohybu pro zdraví a vývoj organismu žáka
- vhodné množství pohybu a jeho rozložení v režimu dne
- preventivní význam zdravotně zaměřených činností
- příležitosti pro TV a sport ve škole a mimo školu
- základní pojmy (terminologie) spojené s osvojovanými činnostmi, cvičebními prostory a vybavením
- smluvené povely, signály, znamení, gesta aj. prostředky komunikace při TV a sportu
- základní zásady bezpečného pohybu a chování při TV a sportu
- první pomoc při drobných poraněních, přivolání pomoci
- sledování školních informací o tělesné výchově a sportu

V návaznosti na jiné předměty

- základní organizační činnosti na smluvené povely, signály (zaujímání a změny míst ap.)
- příprava a úklid náradí a náčiní
- příprava pro pohybovou činnost (oblečení, obutí atd.)
- pravidelné mytí po pohybových aktivitách
- bezpečný pohyb a bezpečné chování ve známých prostorech
- ošetření drobných poranění

Jako rozšiřující může být využito učivo další vzdělávací etapy, přizpůsobené úrovni a zájmům žáků.

Co by měl žák umět (vědět)

- ví, že pohyb je vhodný pro zdraví
- ví, že by měl aktivně cvičit 2 - 3 hodiny denně, a snaží se o to (za pomoci učitele a rodičů)
- zná základní pravidla chování při TV a sportu a řídí se jimi (za pomoci učitele)
- umí reagovat na základní pokyny, signály a gesta učitele
- dovede se samostatně převléct do cvičebního úboru a umýt se
- umí ošetřit drobná poranění a přivolat pomoc

3. - 5. ročník

Poznatky a činnosti předchozí etapy jsou dále rozvíjeny a doplňovány následujícím učivem.

Učivo

- různé funkce pohybu ve zdravém životním stylu (rozvoj zdatnosti, dovedností, regenerace, kompenzace jednostranného zatížení, vyrovnávání oslabení)
- význam sledování základních tělesných parametrů pro zdraví i pohybovou činnost
- význam přípravy organismu před cvičením
- vhodné a nevhodné prostředí pro TV a sport, vhodné a nevhodné pohybové činnosti
- základní pojmy (terminologie) spojené s novými pohybovými činnostmi a prostředím
- osobní hygiena při různých pohybových aktivitách
- bezpečný pohyb a chování i v méně známých prostorech (baz.), jednání fair play

- základní zdroje informací o TV a sportu (časopisy, knihy, televize, rozhlas aj.)
- škodlivý vliv kouření, pití alkoholu a požívání drog na zdraví a pohybovou výkonnost

V návaznosti na jiné předměty

- organizace některých činností a soutěží, rozhodování
- sledování základních výkonů a jejich záznam
- cvičení v nástupovém a pochodovém tvaru
- základní údržba náčiní a některých částí sportovišť
- hygiena při dalších pohybových aktivitách (plavání, turistika)
- ošetření větších poranění, přivolání lékaře
- fair play chování při TV a sportu
- ekologické chování při TV a sportu v přírodě

Jako rozšiřující může být využito učivo další vzdělávací etapy přizpůsobené úrovni a zájmům žáků.

Co by měl žák umět (vědět)

- ví, že vhodný pohyb pomáhá ke zdravému růstu, rozvoji srdce, kostí, svalů, plic aj.
- uvědomuje si různé funkce pohybu a využívá je za pomoci učitele a rodičů v denním režimu
- ví, že by se měl aktivně pohybovat minimálně 2 hod. denně a snaží se o to (částečně samostatně)
- umí zaznamenat základní údaje o pohyb. výkonech a rozumí jim
- zná zásady fair play chování i chování v přírodě a snaží se je naplňovat (za pomoci učitele)
- umí ošetřit i větší poranění a přivolat lékaře
- ví, kde je možné získat informace o TV a sportu

Gymnastika

1. a 2. ročník

Učivo

- pojmy: základní cvičební polohy, postoje, pohyby paží, nohou, trupu, názvy používaného náradí a náčiní
- vhodné oblečení pro gymnastiku
- základní bezpečnostní pravidla při gymnastickém cvičení
- svalové napětí a uvolnění celého těla a jeho částí
- gymnastické držení těla
- soustředění na cvičení
- průpravná gymnastická cvičení

Akrobacie

- průpravná cvičení pro zvládnutí kotoulu (vpřed)
- kotoul
- průpravná cvičení pro zvládnutí kotoulu vzad
- kotoul vzad
-

Přeskok

- průpravná cvičení pro nácvik gymnastického odrazu z trampolínky
- skoky prosté odrazem snožmo z trampolínky
- výskok do vzporu dřepmo na sníženou švédskou bednu odrazem z trampolínky

Hrazda (jiné stavebnicové nářadí se stejnou funkcí)

- ručkování ve visu
- průpravná cvičení pro přešvihy ze shybu stojmo

Kladinka

- chůze s dopomocí

Jako rozšiřující může být využito učivo další vzdělávací etapy, přizpůsobené úrovni a zájmům žáků.

Co by měl žák umět (vědět)

- ví, že gymnastika obsahuje základní druhy cvičení, které napomáhají ke správnému držení těla, ovlivňování pohyblivosti, obratnosti a síly
- zná alespoň pasivně základní pojmy osvojovaných cviků a dovede pojmenovat základní gymnastické nářadí a náčiní
- ví, že při zpevnění těla se provádějí gymnastická cvičení snáze
- umí kotoul, prosté skoky snožmo z trampolínky a zvládá základy gymnastického odrazu

3. - 5. ročník

Učivo

Poznatky a činnosti předchozí etapy jsou dále rozvíjeny a doplňovány následujícím učivem.

- pojmy: základní cvičební polohy, postoje, pohyby paží, nohou, trupu, názvy používaného nářadí a náčiní (aktivně)
- základní záchrana a dopomoc při gymnastickém cvičení
- průpravná cvičení pro ovlivňování, pohyblivosti, obratnosti, síly, rychlosti a koordinace pohybů atd. (s širším spektrem náčiní)

Akrobacie

- kotoul vpřed a jeho modifikace
- kotoul vzad a jeho modifikace
- průpravná cvičení pro zvládnutí stoje na rukou
- stoj na rukou (s dopomocí)
- akrobatické kombinace

Přeskok

- průpravná cvičení pro nácvik gymnastického odrazu z můstku
- přeskok 2 - 4 dílů bedny odrazem z trampolínky
- roznožka přes kozu našší odrazem z můstku, trampolínky
- skrčka přes kozu (bednu) našší odrazem z můstku, trampolínky

Hrazda

- shyb stojmo - odrazem přešvih do vzporu vzadu stojmo - stoj

- shyb stojmo - přešvihy do svisu střemhlav (svisu závěsem levou - pravou v podkolení) a zpět do stoje
- ze svisu stojmo - náskok do vzporu - sešín
- kombinace cviků

Kladinka

- chůze bez dopomoci

Jako rozšiřující může být využito učivo další vzdělávací etapy, přizpůsobené úrovni a zájmům žáků.

Co by měl žák umět (vědět)

- zvládá základní pojmy aktivně
- umí poskytnout základní dopomoc a záchranu při cvičení
- ví, že gymnastika je založena na přesném provádění pohybů a snaží se o to
- umí kotoul vřed, vzad a stoj na rukou (s dopomocí) i ve vazbách
- umí roznožku a skrčku přes nářadí odpovídající výšky

Rytmické a kondiční gymnastické činnosti s hudbou, tanec

1. a 2. ročník

Učivo

- základní pojmy spojené s hudebním a rytmičtým doprovodem, osvojovanými prvky a používaným náčiním
- vhodné oblečení a obutí pro tanec a gymnastické činnosti s hudbou
- zásady bezpečnosti při gymnastických činnostech s hudbou a tanci
- soustředění na hudební a rytmičtý doprovod, vnímání a prožívání rytmu, tempa a melodie
- základní estetický pohyb těla a jeho částí (chůze, běh, poskoky, obraty, pohyby různých částí těla)
- rytmizovaný pohyb
- nápodoba pohybem
- tvořivé vyjádření rytmu a melodie pohybem
- tance založené na taneční chůzi a běhu (klusu)

Jako rozšiřující může být využito učivo další vzdělávací etapy, přizpůsobené úrovni a zájmům žáků.

Co by měl žák umět (vědět)

- ví, že cvičení s hudebním a rytmičtým doprovodem či zpěvem přináší radost
- umí pojmenovat základní postoje, pohyby, kroky, konkrétní osvojované tance
- zvládá základní estetické držení těla (snaží se o to)
- umí vyjádřit jednoduchou melodii, rytmus a hlasitost doprovodu pohybem
- umí 2 - 3 základní tanečky založené na taneční chůzi a běhu

3. - 5. ročník

Učivo

Poznatky a činnosti předchozí etapy jsou dále rozvíjeny a doplňovány následujícím učivem.

- názvy základních lidových a umělých tanců
- základní hudebně pohybové vztahy (rytmus, tempo, takt, melodie)
- držení partnerů při různých tancích
- vzájemné chování při tanci
- základy estetického pohybu těla a jeho částí v různých polohách
- změny poloh, obměny tempa a rytmu
- základy cvičení s náčiním (šátek, míč aj.) při hudebním nebo rytmickém doprovodu
- základní taneční krok 2/4, 3/4
- základní tance založené na kroku poskočném, přísunném, přeměnném

Jako rozšiřující může být vy užito učivo další vzdělávací etapy, přizpůsobené úrovni a zájmům žáků.

Co by měl žák umět (vědět)

- ví, že cvičení s hudbou má své zdravotní a relaxační účinky na organismus
- zná názvy některých základních lidových a umělých tanců, umí pojmenovat osvojované činnosti i cvičební náčiní
- snaží se samostatně o estetické držení těla
- umí poznat hezký a nezvládnutý pohyb
- dovede pohybem vyjadřovat výrazně rytmický a melodický doprovod
- nestydí se při tanci se žákem opačného pohlaví
- umí několik lidových tanců, valčíkový a polkový krok

Atletika

1. a 2. ročník

Učivo

- pojmy: základní pojmy týkající se běhů, skoků a hodů, názvy částí atletického hřiště
- zjednodušené startovní povely a signály
- vhodné oblečení pro atletické činnosti
- základy bezpečnosti při atletických činnostech
- průpravná cvičení pro ovlivňování běžecké rychlosti, běžecké vytrvalosti, odrazové síly a obratnosti

Běh

- rychlý běh na 20 až 60 m
- motivovaný běh v terénu až do 10 minut (běh prokládaný chůzí, souvislý běh podle úrovně žáků)
- základy nízkého a polovysokého startu

Skok

- skok do dálky z rozběhu - odraz z pásma širokého 50 cm (ze 3 až 4 dvojkroků)
- spojení rozběhu s odrazem

Hod

- hod míčkem z místa, chůze

Jako rozšiřující může být využito učivo další vzdělávací etapy, přizpůsobené úrovni a zájmům žáků.

Co by měl žák umět (vědět)

- ví, že běhy, skoky a hody jsou vedle plavání nejvhodnějšími přirozenými činnostmi, které všestranně ovlivňují organismus žáka
- zná základní pojmy související s během, skokem do dálky a hodem, dovede pojmenovat základní atletické disciplíny
- zná základní pravidla bezpečnosti při atletických činnostech a za pomoci učitele je dodržuje
- zvládá základní techniku běhu, skoku do dálky a hodů míčkem

Poznámka: Jako základní test pro běžeckou vytrvalost žáků této vzdělávací etapy se doporučuje běh na 600 m, pro běžeckou rychlost běh na 30 - 50 m.

3. - 5. ročník

Učivo

Poznatky a činnosti předchozí etapy jsou dále rozvíjeny a doplňovány následujícím učivem.

- pojmy: základní disciplíny, části běžecké dráhy a skokanských sektorů, pomůcky pro měření výkonů, úpravu doskočiště
- základy techniky běhů, skoků a hodů
- startovní povely
- základní způsoby měření a zaznamenávání výkonů
- průpravná cvičení pro jednotlivé atletické činnosti

Běh

- běžecká abeceda
- rychlý běh do 60 m
- vytrvalý běh do 1000 m na dráze (technika běhu)
- běh v terénu až do 15 minut
- nízký start (na povel) i z bloků, polovysoký start

Skok

- skok do dálky z rozběhu - postupně odraz z břevna (5 až 7 dvojkroků)
- skok do výšky (skrčný, střížný) z krátkého rozběhu
- rozměření rozběhu

Hod

- hod míčkem z rozběhu
- spojení rozběhu s odhodem

Jako rozšiřující může být využito učivo další vzdělávací etapy, přizpůsobené úrovni a zájmům žáků.

Co by měl žák umět (vědět)

- chápe význam vytrvalostního běhu pro rozvoj zdatnosti a snaží se ho spontánně i uvědoměle řadit do pohybového režimu (s pomocí uč. a rodičů)
- zná aktivně základní osvojované pojmy

- umí změřit a zapsat výkony v osvojovaných disciplínách
- zvládá základní techniku skoku do výšky
- umí upravit doskočiště, připravit start běhu (čára, bloky) a vydat povely pro start

Minimální doporučená úroveň pro úpravy očekávaných výstupů v rámci podpůrných opatření:

1. období:

žák

zvládá podle pokynů přípravu na pohybovou činnost

dodržuje základní zásady bezpečnosti při pohybových činnostech a má osvojeny základní hygienické návyky při pohybových aktivitách

reaguje na základní pokyny a povely k osvojované činnosti

- projevuje kladný postoj k motorickému učení a pohybovým aktivitám

- zvládá základní způsoby lokomoce a prostorovou orientaci podle individuálních předpokladů

2. období:

chápe význam tělesné zdatnosti pro zdraví a začleňuje pohyb do denního režimu

zařazuje do pohybového režimu korektivní cvičení v souvislosti s vlastním svalovým oslabením

zdokonaluje základní pohybové dovednosti podle svých pohybových možností a schopností

uplatňuje hygienické a bezpečnostní zásady pro provádění zdravotně vhodné a bezpečné pohybové činnosti

reaguje na pokyny k provádění vlastní pohybové činnosti

TV-5-1-06p dodržuje pravidla her a jedná v duchu fair play

- zlepšuje svou tělesnou kondici, pohybový projev a správné držení těla

- zvládá podle pokynu základní přípravu organismu před pohybovou činností i uklidnění organismu po ukončení činnosti a umí využívat cviky na odstranění únavy

Plavání

1. a 2. ročník

Učivo

V případě vhodných podmínek je možné využívat základního učiva z následující etapy vzdělávání, přizpůsobené úrovni žáků.

3. - 5. ročník

Učivo

- pojmy: osvojované činnosti, názvy částí areálu a vybavení bazénu, smluvené signály pro dorozumívání v prostředí bazénu
- základní hygiena při plaveckém výcviku
- zásady bezpečnosti při plavání a při pohybu v areálu bazénu
- nebezpečí při plavání na volné vodě, základní zásady záchrany tonoucího (přivolání pomoci)
- průpravná cvičení na suchu (arytmická, achronická, asymetrická cvičení)
- průpravná cvičení pro seznámení s vodou, pro orientaci ve vodě a pod vodou, pro osvojení plaveckých dovedností
- splývání
- dýchání do vody
- pády a skoky do vody z nízkých poloh
- jeden plavecký způsob (z výběru prsa, znak, kraul)
- plavání úseků od 10 m do 100 m
- obrátka

Co by měl žák umět (vědět)

- ví, že plavání je jedná z nejzdravějších pohybových činností
- umí pojmenovat základní činnosti (plavecké způsoby) ve vodě
- ví, jaké jsou zásady hygieny a bezpečnosti při plavání a dovede je za pomoci učitele a rodičů uplatňovat
- uvědomuje si, že nejnebezpečnější je plavání v neznámé vodě a přeceňování vlastních sil
- zvládá jeden plavecký styl, uplave 100 - 200 m, nebojí se vody, dovede reagovat na překážku v cestě (plavce) a dosáhne břehu z kteréhokoli místa v bazénu

Informatika

Učivo

- základní pojmy informační činnosti-informace, informační zdroje, informační instituce
- struktura, funkce a popis počítače a přídatných zařízení
- operační systémy a jejich základní funkce
- seznámení s formáty souborů
- multimediální využití počítače
- zásady bezpečnosti práce a prevence zdravotních rizik spojených s dlouhodobým používáním výpočetní techniky
- jednoduchá údržba počítače, postupy při běžných problémech s hardware a software

Co by měl žák umět

- využívá základní standardní funkce počítače a jeho nejběžnější periferie
- respektuje pravidla bezpečné práce a postupuje poučeně v případě jejich závady
- chrání data před poškozením, ztrátou a zneužitím

Učivo

- tok informací (vznik, přenos, transformace, zpracování, distribuce)
- základní způsoby komunikace (e-mail, chat, telefon)
- metody a nástroje vyhledávání informací
- formulace požadavku při vyhledávání na internetu

Co by měl žák umět

- vyhledává informace na portálech, v knihovnách a databázích
- komunikuje pomocí internetu či jiných běžných komunikačních zařízení

Učivo

- základní funkce textového a grafického editoru

Co by měl žák umět

- pracuje s textem a obrázkem

Minimální doporučená úroveň pro očekávané výstupy v rámci podpůrných opatření:

ZÁKLADY PRÁCE S POČÍTAČEM – 1. a 2. období

ovládá základní obsluhu počítače

dodržuje pravidla bezpečné a zdravotně nezávadné práce s výpočetní technikou

VYHLEDÁVÁNÍ INFORMACÍ A KOMUNIKACE – 1. a 2. období

komunikuje pomocí internetu či jiných běžných komunikačních zařízení

ZPRACOVÁNÍ A VYUŽITÍ INFORMACÍ – 1. a 2. období

pracuje s výukovými a zábavními programy podle pokynu

8. Hodnocení žáků a autoevaluace školy

8.1. Pravidla pro hodnocení žáků

Základem pro hodnocení a klasifikaci žáka základní školy je § 51 zákona č. 561/2004, v platném znění a §14 - 17 vyhlášky č.48/2005 o základním vzdělávání a některých náležitostech plnění povinné školní docházky, v platném znění.

1. Způsoby hodnocení žáků

Pro žáka je hodnocení informací, do jaké míry si osvojil požadované vědomosti, dovednosti, návyky. Hodnocení zahrnuje práci žáka a jeho přístup ke vzdělávání i v souvislostech, které ovlivňují jeho výkon.. Zároveň je motivačním prvkem pro zvyšování aktivity. Hodnocení musí co nejdříve vyjadřovat úroveň vědomostí žáka nebo úroveň jeho chování. Přílišná shovívavost, stejně jako přílišná přísnost je nepřípustná. Hodnocení nesmí být ovlivněno osobní sympatií nebo antipatií učitele k žákovi nebo k jeho rodičům. Hodnocení má působit na žáka pozitivně.

Chování žáka ve škole a na akcích pořádaných školou a výsledky vzdělávání žáka v jednotlivých povinných a nepovinných předmětech lze hodnotit slovně nebo klasifikací. U žáka s vývojovou poruchou učení rozhodne ředitel školy o použití slovního hodnocení na základě žádosti zákonného zástupce žáka.

1.1 Slovní hodnocení

Zahrnuje posouzení výsledků vzdělávání žáka v jejich vývoji, ohodnocení práce žáka a jeho přístupu ke vzdělávání i v souvislostech, které ovlivňují jeho výkon, a naznačení dalšího rozvoje žáka. Z hodnocení musí být zřejmá úroveň vzdělání žáka vzhledem k očekávaným výstupům

1.2 Hodnocení pomocí klasifikace

Při klasifikaci žáků se používá dvou stupnic, a to: A) stupnice o třech stupních pro hodnocení chování (§ 15, odst.1 vyhl.48/2005 Sb.); B) stupnice o pěti stupních pro hodnocení prospěchu v povinných a nepovinných předmětech.

A) Stupnice pro klasifikaci chování

Známkou z chování se hodnotí, jak žák plní ustanovení školního řádu.

Sníženou známku z chování navrhuje vyučující na klasifikační pedagogické poradě před koncem pololetí. Pedagogická rada musí snížení známky schválit. Právo konečného rozhodnutí má ředitel školy.

B) Stupnice pro klasifikaci prospěchu v předmětech

Při klasifikaci ve vyučovacích předmětech se především hodnotí stupeň zvládnutí učiva, schopnost aplikace vědomostí, samostatnost a aktivita při výuce.

Při klasifikaci je možné hodnotit také známkami s mínusem (1-, 2- atd.). Takových známek však nesmí být více než jedna čtvrtina z celkového počtu všech známek a není možno takto hodnotit čtvrtletní a pololetní kontrolní práce. Tohoto hodnocení se používá zejména pro motivaci žáků.

Stupnice pro klasifikaci celkového prospěchu je uvedena v §15 odst. 6 vyhlášky č.48/2005 Sb. v platném znění.

1.3 Sebehodnocení žáků

Sebehodnocení je důležitou součástí hodnocení žáků, posiluje sebeúctu a sebevědomí žáků. Je zařazováno do procesu vzdělávání průběžně všemi vyučujícími, způsobem přiměřeným věku žáků.

Při sebehodnocení se žák snaží vyjádřit:

- co se mu daří
- co mu ještě nejde, jaké má rezervy
- jak bude pokračovat dál

Pedagogové vedou žáka, aby komentoval svoje výkony a výsledky.

Sebehodnocení žáků nemá nahradit klasické hodnocení (hodnocení žáka pedagogem), ale má pouze doplňovat a rozšiřovat evaluační procesy a více aktivizovat žáka.

2. Pravidla pro hodnocení žáků

Získávání podkladů pro hodnocení

Učitelé získávají podklady pro hodnocení na základě výsledků písemných prací žáků, ústního zkoušení, práce v hodině, vyhledávání informací, vypracování domácích úkolů a referátů, píle žáka a jeho přístupu ke vzdělávání v souvislostech, které ovlivňují jeho výkon.

Komisionální a opravné zkoušky

Komisionální a opravné zkoušky se uskutečňují podle § 22 a § 23 vyhlášky 48/2005 Sb.

Hodnocení žáků se speciálními vzdělávacími potřebami

Při hodnocení žáků se speciálními vzdělávacími potřebami se přihlíží k povaze postižení nebo znevýhodnění. Učitelé se řídí doporučením OPPP a Metodickým pokynem MŠMT ČR č.j. 23 472/92-21.

Pochvaly a jiná ocenění a opatření k posílení kázně

Pochvaly jsou kladným motivačním prvkem při hodnocení chování žáka. Pochvaly se zaznamenávají do žakovské knížky a katalogového listu. Udělení pochvaly a jiného ocenění se zaznamená na vysvědčení za pololetí, v němž bylo uděleno. Vedení školy může na návrh TU udělit žákovi v pololetí nebo na konci školního roku diplom za práci během školního roku.

Opatření k posílení kázně jsou napomenutí třídního učitele, důtka třídního učitele a důtka ředitele školy. Drobné přestupky při vyučování (nedostatečná práce v hodině z důvodu zapomenutých pomůcek a pod. se započítávají do známky z příslušného předmětu.) Závažnější přestupky se zapisují do kázeňského sešitu, který je uložen ve sborovně. Mezi závažnější přestupky patří zejména pozdní příchod do hodiny, nevhodné chování k dospělým, vyrušování i po opakovaném napominání a pod. Pokud se opatření k posílení kázně (napomenutí TU, důtka TU) mívá účinkem, navrhne vyučující udělení důtky ředitele školy. Ta může být udělena i za jednorázové vážné přestupky. K takovým patří zejména nedovolené opuštění školní budovy nebo školní akce, jednorázové kouření v budově školy, podvod, záškoláctví, ničení majetku školy, projevy rasismu a pod. Ředitelskou důtku schvaluje

pedagogická rada. Pokud se žák nezlepší po udělení důtky ředitele školy, jsou jeho rodiče pozváni k projednání jeho chování s vedením školy a výchovným poradcem. Další porušování školního řádu vede k navržení snížené známky z chování o stupeň nebo o dva. Záleží na závažnosti a počtu poznámek. Snížená známka z chování může být navržena i za jednorázový závažný přestupek –kouření v budově školy, účast na výuce pod vlivem alkoholu a dalších návykových látek, šikana, záškoláctví, agresivita vůči ostatním žákům, krádež, projevy rasismu,.... Snížená známka z chování o dva stupně může být navržena i za opakované kouření v budově školy, opakovanou účast na výuce pod vlivem alkoholu a dalších návykových látek, krádeže a za zvláště hrubé slovní a úmyslné fyzické útoky žáka vůči ostatním žákům nebo pracovníkům školy. O opakovaných přestupcích žáka škola informuje příslušný sociální odbor, oddělení sociální prevence a spolupracuje s kurátory pro děti a mládež.

3. Kritéria hodnocení

- při hodnocení, průběžné i celkové klasifikaci učitel uplatňuje přiměřenou náročnost a pedagogický takt vůči žákovi
- při celkové klasifikaci přihlíží učitel k věkovým zvláštěnostem žáků, k tomu, že žák mohl v průběhu klasifikačního období zakolísat v učebních výkonech pro určitou indispozici
- podklady pro klasifikaci učitel získává:
  - soustavným sledováním výkonů žáka a jeho připravenosti na vyučování
  - zkouškami písemnými, ústními, praktickými, pohybovými, didaktickými testy
- písemnou práci z učiva za delší období (čtvrtletní práce) přesahující 30 minut mohou žáci psát v jednom dni pouze jednu – takové práce oznámí vyučující žákům předem (nejméně jeden týden) a ostatní vyučující informuje zápisem termínu do třídní knihy
- na konci klasifikačního období se hodnotí kvalita práce a učební výsledky, jichž žák dosáhl za celé klasifikační období – přihlíží se k systematičnosti v práci žáka, stupeň prospěchu se neurčuje na základě průměru z klasifikace za příslušné období
- v předmětu, ve kterém vyučuje více učitelů, určí výsledný stupeň za klasifikační období příslušní učitelé po vzájemné dohodě

A. v předmětech s převahou naukového zaměření

Stupeň 1 (výborný)

Žák samostatně a tvořivě uplatňuje osvojené poznatky a dovednosti. Myslí logicky správně. Ovládá požadované poznatky, fakta, pojmy, definice a zákonitosti uceleně a přesně, chápe vztahy mezi nimi a smysluplně propojuje do širších celků poznatky z různých vzdělávacích oblastí. Jeho ústní a písemný projev je správný, přesný, výstižný, účinně se zapojuje do diskuze. Je schopen samostatně studovat vhodné texty, řešit problémy a obhajovat svá rozhodnutí. Plně respektuje demokratické principy, uvědoměle a aktivně pracuje v týmu, jeho

působení je velmi přínosné. Je téměř vždy schopen sebehodnocení a hodnocení ostatních členů.

Stupeň 2 (chvalitebný)

Žák s menšími podněty učitele uplatňuje osvojené poznatky a dovednosti. Myslí správně, v jeho myšlení se projevuje logika a tvořivost. Ovládá požadované poznatky, fakta, pojmy, definice a zákonitosti v podstatě uceleně, přesně a úplně, chápe vztahy mezi nimi a s menšími chybami propojuje do širších celků poznatky z různých vzdělávacích oblastí. Ústní a písemný projev mívá menší nedostatky ve správnosti, přesnosti a výstižnosti. Kvalita výsledků je zpravidla bez podstatných nedostatků. Zapojuje se do diskuze. Je schopen s menší pomocí studovat vhodné texty, řešit problémy a obhajovat svá rozhodnutí.

Respektuje demokratické principy, v podstatě uvědoměle a aktivně pracuje pro tým, jeho působení je přínosné. Je většinou schopen sebehodnocení a hodnocení ostatních členů.

Stupeň 3 (dobrý)

Žák se v uplatňování osvojovaných poznatků a dovedností dopouští chyb. Uplatňuje poznatky a provádí hodnocení jevů podle podnětů učitele. Má nepodstatné mezery v ucelenosti, přesnosti a úplnosti osvojení požadovaných poznatků, faktů, pojmů, definic a zákonitostí, s většími chybami propojuje do širších celků poznatky z různých vzdělávacích oblastí. Podstatnější nepřesnosti a chyby dovede za pomoci učitele korigovat. Jeho myšlení je vcelku správné, ale málo tvořivé, v jeho logice se vyskytují chyby. Částečně se zapojuje do diskuze. Je schopen studovat podle návodu učitele. Občas nerespektuje demokratické principy, v týmu pracuje ne příliš aktivně, jeho působení je přínosné v menší míře. Je schopen sebehodnocení a hodnocení ostatních členů.

Stupeň 4 (dostatečný)

U žáka se v uplatňování osvojených poznatků a dovedností vyskytují závažné chyby. Při využívání poznatků pro výklad a hodnocení jevů je nesamostatný. Žák má v ucelenosti, přesnosti a úplnosti osvojení požadovaných poznatků závažné mezery, chybně propojuje do širších celků poznatky z různých vzdělávacích oblastí. V logice myšlení se vyskytují závažné chyby, myšlení není tvořivé. Jeho ústní a písemný projev má vážné nedostatky ve správnosti, přesnosti a výstižnosti, málo se zapojuje do diskuze. Závažné chyby dovede žák s pomocí učitele opravit. Při samostatném studiu má velké těžkosti. Demokratické principy respektuje jen občas, práce v týmu se pouze účastní. Jeho působení není příliš přínosné. Sebehodnocení a hodnocení ostatních členů je schopen málokdy.

Stupeň 5 (nedostatečný)

U žáka se v uplatňování osvojených vědomostí a dovedností vyskytují velmi závažné chyby. Při výkladu a hodnocení jevů a zákonitostí nedovede své vědomosti uplatnit ani s podněty učitele. Žák si požadované poznatky neosvojil, nesmyslně propojuje do širších celků poznatky z různých vzdělávacích oblastí. Neprojevuje samostatnost v myšlení. V ústním a písemném projevu má závažné nedostatky ve správnosti, přesnosti, i výstižnosti, nezapojuje se do diskuze. Chyby nedovede opravit ani s pomocí učitele. Vůbec nerespektuje demokratické principy, nepracuje pro tým. Svou činností narušuje spolupráci, jeho působení není pro tým přínosné. Správného sebehodnocení a hodnocení ostatních členů není schopen.

Stupeň nehodnocen

Žák je nehodnocen, není-li možné žáka hodnotit z některého z povinných předmětů na konci prvního pololetí.

B. ve vyučovacích předmětech s převahou výchovného zaměření

Stupeň 1 (výborný)

Žák je v činnostech velmi aktivní. Pracuje tvořivě, samostatně, plně využívá své osobní předpoklady a velmi úspěšně je rozvíjí. Vždy používá bezpečně a účinně materiály, nástroje a vybavení. Jeho projev je esteticky působivý, originální, procítěný a přesný. Osvojené vědomosti, dovednosti a návyky aplikuje tvořivě. Aktivně se zajímá o umění a estetiku. Jeho tělesná zdatnost má vysokou úroveň.

Stupeň 2 (chvalitebný)

Žák je v činnostech aktivní, převážně samostatný, využívá své osobní předpoklady, které úspěšně rozvíjí. Používá bezpečně a účinně materiály, nástroje a vybavení. Jeho projev je esteticky působivý, originální a má jen menší nedostatky. Osvojené vědomosti, dovednosti a návyky aplikuje méně tvořivě. Má zájem o umění a estetiku. Je tělesně zdatný.

Stupeň 3 (dobrý)

Žák je v činnostech méně aktivní, samostatný a pohotový. Nevyužívá dostatečně své schopnosti v individuálním a kolektivním projevu. Materiály, nástroje a vybavení používá bezpečně a účinně pouze někdy. Jeho projev je málo působivý, dopouští se v něm chyb. Jeho vědomosti a dovednosti mají četnější mezery a při jejich aplikaci potřebuje pomoc učitele. Nemá aktivní zájem o umění, estetiku a tělesnou kulturu.

Stupeň 4 (dostatečný)

Žák je v činnostech málo aktivní i tvořivý. Rozvoj jeho schopností a jeho projev jsou málo uspokojivé. Materiály, nástroje a vybavení většinou nepoužívá bezpečně a účinně. Úkoly řeší s častými chybami. Vědomosti a dovednosti aplikuje jen se značnou pomocí učitele. Projevuje velmi malý zájem a snahu.

Stupeň 5 (nedostatečný)

Žák je v činnostech převážně pasivní. Rozvoj jeho schopností je neuspokojivý. Materiály, nástroje a vybavení nepoužívá téměř nikdy bezpečně a účinně. Jeho projev je většinou chybný a nemá estetickou hodnotu. Minimální osvojené vědomosti a dovednosti nedovede aplikovat. Neprojevuje zájem o práci.

Stupeň nehodnocen

Žák je nehodnocen, není-li možné žáka hodnotit z některého z povinných předmětů na konci prvního pololetí.

8.2. Autoevaluace školy

Úvod

Vlastní hodnocení školy vypovídá (v souladu s oblastmi vymezenými v § 8 odst. 2 písm. a) až f) vyhlášky č. 15/2005 Sb.) zejména o tom:

- jak škola dosahuje cílů stanovených v rámcových a školních vzdělávacích programech (do doby jejich vydání v platných učebních dokumentech), případně v dalších koncepčních dokumentech školy
- v jakých oblastech škola dosahuje dobrých výsledků
- v jakých oblastech je třeba úroveň vzdělávání a podmínek vzdělávání zlepšit, včetně návrhu opatření ke zlepšení zjištěného stavu
- jak byla účinná dřívější opatření navržená ke zlepšení zjištěného stavu

Podklady pro zpracování vlastního hodnocení školy

- ŠVP
- analýza výsledků vzdělávání
- SWOT analýza, dotazníky
- analýza výsledků projektů
- třídní knihy a výkazy
- školní řád
- výroční zpráva o činnosti školy
- záznamy z pedagogických rad a provozních porad
- hospitační záznamy
- protokoly a záznamy o provedených kontrolách a inspekční zprávy
- personální, mzdová a hospodářská dokumentace

1. Oblasti vlastního hodnocení

- ➔ materiální, technické, ekonomické, hygienické a další podmínky ke vzdělávání
- ➔ průběh vzdělávání
- ➔ školní klima a vzájemné vztahy s rodiči a místní komunitou
- ➔ výsledky vzdělávání
- ➔ řízení školy, kvalita personální práce, kvalita dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků
- ➔ soulad realizovaného školního vzdělávacího programu s rámcovým vzdělávacím programem pro základní vzdělávání

2. Cíle a kritéria autoevaluace

a) Cílem autoevaluace školy je zjistit aktuální informace o stavu školy a tím získat podklady pro plánování a realizaci dalšího rozvoje školy.

b) Kritéria autoevaluace jsou stanovována pro jednotlivé dílčí cíle, které si škola stanovuje na každý školní rok :

- úspěšnost žáků při přechodu do úplných škol

- dobré klima školy
- bezkonfliktní vztah se zřizovatelem, se školskou radou
- aktivní zapojení rodičů
- pozitivní výsledky ČŠI
- dobré výsledky v předmětových soutěžích

3. Nástroje vlastního hodnocení

- pozorování
- kontrola
- dotazníky
- skupinové diskuse
- sociometrie
- získávání dat ze školní dokumentace

4. Časové rozvržení vlastního hodnocení

- ➔ hospitační činnost (v průběhu celého škol. roku)
- ➔ sebehodnocení práce učitelů a hodnocení ředitelem školy za minulý školní rok (začátek škol. roku)
- ➔ projednání struktury vlastního hodnocení školy s pedagogickou radou (§ 9 vyhlášky č.15/2005 Sb.) (do konce září)
- ➔ projednání vlastního hodnocení školy v pedagogické radě za minulý školní rok (do konce října)
- ➔ dovednostní testy žáků - Tetřev (jaro)
- ➔ srovnávací prověrky (průběžně celý škol. rok)
- ➔ dotazníky na klima školy (1x za rok)

Průběžně: rozhovory s učiteli a žáky, výstupy z jednání školské rady

13. Obsah:

<u>1.</u> Identifikační údaje	1
<u>2.</u> Charakteristika školy	2
2.1. Z historie školy	
2.2. Současnost	
2.3. Umístění školy	
2.4. Vybavení školy	
2.5. Charakteristika ped. sboru	
2.6. Dlouhodobé projekty a mezinárodní spolupráce	
2.7. Spolupráce s rodiči a jinými subjekty	
<u>3.</u> Charakteristika ŠVP	5
3.1 Zaměření školy	
3.2 Výchovné a vzdělávací strategie (klíčové kompetence)	
3.3 Zabezpečení výuky žáků se speciálními vzdělávacími potřebami	
3.4 Vzdělávání žáků nadaných a mimořádně nadaných	17
3.5 Zařazení průřezových témat	18
<u>4.</u> Vzdělávací oblasti	22
<u>5.</u> Učební plány 1. stupně základní školy	22
<u>6.</u> Poznámky k učebnímu plánu	24
<u>7.</u> Učební osnovy	
Český jazyk	25
Anglický jazyk	41
Matematika	43
Prvouka	58
Přírodověda	74
Vlastivěda	79
Hudební výchova	84
Výtvarná výchova	89
Pracovní činnosti	94
Tělesná výchova	99
Informatika	107
<u>8.</u> Hodnocení žáků a autoevaluace školy	108
8.1 Pravidla pro hodnocení žáků	
8.2 Autoevaluace školy	113
<u>9.</u> Obsah	115